Bundel - Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie van 20 maart 2025

1 Opening

2 Vaststellen van de agenda van 20 maart 2025

3 Raadsvoorstel Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041
Beleidsveld: Onderwijs
Portefeuillehouder: Eelco Eerenberg
Indicatieve behandeltijd: 120 minuten
Met dit voorstel vraagt het college de raad om de Beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041 vast te stellen. Na de beleidsnota stelt het college een uitvoeringsprogramma vast; samen vormen zij het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs.
Het college vraagt de raad:
- De beleidsnota vast te stellen met als ambitie 'moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen die voldoende passend en duurzaam is'en met de genoemde doelstellingen en uitgangspunten
- in de programmabegroting 2026 bij de doelstelling 'Huisvesting scholen' de effectindicatoren wijzigen zoals beschreven in deze beleidsnota.

Dossier 4465 voorblad
Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041
Raadsvoorstel Beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041
Overzicht projecten
Wijkprofielen
Adviezen duurzaamheid en flexibele huisvesting

3.1 Raadsbrief Concept Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2026-2041

Raadsbrief Aanbieding concept Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2026-2041
CONCEPT Uitvoeringsprogramma onderwijshuisvesting 2026-2041
Overzicht projecten

Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie

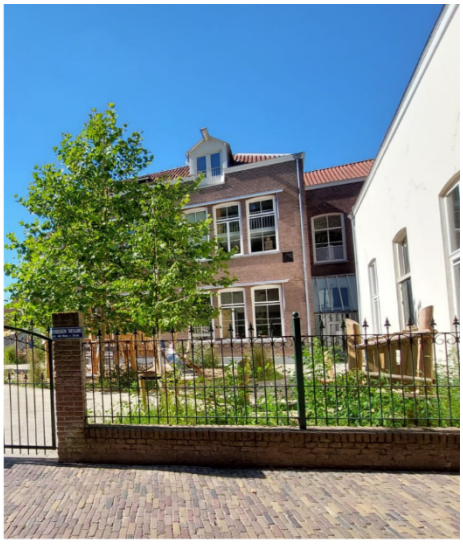
Dossiernummer	4465
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 maart 2025
Agendapunt	3
Titel	Raadsvoorstel Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041
ID	4685
Behandelend ambtenaar	Sophie Nauwelaerts de Agé
Telefoon	0302862604
E-mail	sophie.nauwelaertsdeage@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Onderwijs
Portefeuillehouder	Wethouder Eerenberg
Beleidsveld	Onderwijshuisvesting
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Willemien Kok/Cie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie/06-24862310
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie	6 februari 2025
Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie	13 maart 2025
Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie	**20 maart 2025**

Voorgesteld besluit

Beleidsnota Onderwijshuisvesting

2026-2041

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Inhoudsopgave

A. Samenvatting 5

1. Introductie 6

2. Doelstellingen 10

B. Opgave 11

1. Kaders 12

2. Context 21

3. Doelstellingen en uitgangspunten 25

Ambitie en doelstellingen 26

Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen 26

Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen 31

4. Uitvoeringsprogramma 37

(Af)wegingskader 37

De programmering 39

C. Monitoren, sturen en verantwoorden 43

1. Indicatoren 43

2. Risico's 46

3. Financiën 50

4. Voortgang en verantwoording 56

a. Beleidsnota en uitvoeringsprogramma 56

b. Huisvestingsprogramma 59

D. Bijlagen 60

Sectie 4.01 Afkortingenlijst 60

Sectie 4.02 Overzicht projecten (uitvoeringsprogramma) 61

Sectie 4.03 Wijkportretten/profielen 61

Sectie 4.04 Adviezen themateams Duurzaamheid en Flexibele huisvesting 61

Voorwoord

Beste lezer,

Goed onderwijs begint bij een gezonde, inspirerende en duurzame leeromgeving. Als wethouder Onderwijs voel ik een grote verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat ieder kind in Utrecht kansrijk kan opgroeien. Scholen zijn niet alleen plekken waar kennis wordt overgedragen, maar ook waar kinderen leren samenleven, hun ambities vormgeven en opgroeien tot verantwoordelijke burgers. Met het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) werken we eraan om deze visie stap voor stap werkelijkheid te maken.

In Utrecht staan we voor een grote uitdaging: veel schoolgebouwen voldoen niet meer volledig aan de eisen van deze tijd. Het is belangrijk dat we deze gebouwen blijven vernieuwen en aanpassen. Tegelijkertijd moeten we kritisch kijken naar hoe we onze onderwijsruimtes zo efficiënt mogelijk kunnen gebruiken. In sommige wijken hebben we te maken met leegstand en overcapaciteit, terwijl in andere wijken juist een tekort dreigt. Dit vraagt om een doordachte aanpak waarbij we schoolgebouwen en gymzalen op de juiste plekken beschikbaar maken en toekomstbestendig inrichten.

Terwijl het onderwijsniveau onder druk staat en de stad groeit, is het belangrijk dat we leeromgevingen creëren waar leerlingen het beste uit zichzelf kunnen halen en waar zowel zij als leraren met plezier naartoe gaan. Flexibele, duurzame en toekomstbestendige gebouwen zijn daarbij onmisbaar.

Het IHP richt zich op twee hoofddoelen: het waarborgen van voldoende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen én het creëren van kwalitatief goede huisvesting. Dit betekent dat we zorgen voor voldoende plekken, dichtbij huis en voor elk kind een basisschool in iedere wijk. Daarnaast is de kwaliteit van de onderwijshuisvesting van groot belang. Schoolgebouwen moeten zowel toekomstbestendig als duurzaam zijn en bijdragen aan inclusief onderwijs. Ze moeten meegroeien met de behoeften van leerlingen, leraren en de stad.

In Utrecht vinden we het belangrijk om plekken te creëren die kinderen, jongeren en ouders ondersteunen in hun verschillende behoeften en ontwikkelingen. We willen dat zij terecht kunnen op locaties die toegankelijk zijn en waar ze zich welkom voelen. Een belangrijk onderdeel hiervan zijn de buurtscholen. Deze buurtscholen vormen een laagdrempelige, vertrouwde plek in de wijk waar verschillende organisaties samenwerken met scholen, ouders en kinderen. Het is een plek waar kinderen niet alleen leren, maar ook hun sociale vaardigheden en persoonlijke groei verder ontwikkelen, met steun van organisaties zoals sportverenigingen, culturele instellingen, de bibliotheek en jongerenwerk: allemaal onder één dak. Door gebouwen multifunctioneel en flexibel in te richten, kunnen we de ruimte ook voor andere activiteiten gebruiken, waarbij de drempel laag is om naar binnen te stappen.

We realiseren ons dat het creëren van laagdrempelige, toegankelijke plekken voor de wijk geen gemakkelijke opgave is. De groei van de stad en stijgende kosten vragen om slimme keuzes en intensieve samenwerking. Bij het maken van dit plan hebben we intensief samengewerkt met de schoolbesturen om hun inzichten en behoeften mee te nemen. Wat dit plan bijzonder maakt, is dat we voor het eerst op een wijkgerichte manier hebben gewerkt. Per wijk hebben we samen met de schoolbesturen gekeken naar wat er nodig is en welke mogelijkheden er zijn.

Met trots presenteer ik u dit plan. Deze nota legt een duurzame en toekomstgerichte basis voor de onderwijshuisvesting in Utrecht. Samen zetten we hiermee een belangrijke stap richting een Utrecht waarin elk kind zich thuis voelt op school en zijn of haar dromen kan waarmaken.

Met vriendelijke groet,

Eelco Eerenberg
Wethouder Onderwijs
Gemeente Utrecht

A. Samenvatting

In deel A gaan we in op de aanleiding om de nota op te stellen, de scope van de nota en de doelstellingen op hoofdlijnen. Dit vormt hiermee de samenvatting, aan- en inleiding van de nota.

De beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 richt zich op de te realiseren doelstellingen en beleidsmatige uitgangspunten betreffende de onderwijshuisvesting in de gemeente Utrecht. Dit beleid ligt als basis voor de realisatie en renovatie van schoolgebouwen, monumentale schoolgebouwen, gymzalen, benodigde tijdelijke huisvesting voor schoolgebouwen die worden gerenoveerd en een doorloop van projecten uit het huidige Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV). Het gaat om 99 projecten. Dit is een samenhangend pakket aan te realiseren projecten, die zorgen voor een eigentijds en toekomstbestendig scholenlandschap in Utrecht.

We geven invulling aan het toekomstbestendige scholenlandschap door middel van de volgende uitgangspunten:

1. Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen.

- Voor elke Utrechtse leerling in het primair onderwijs streven we naar een beschikbare plek in de wijk waar zij wonen.
- We bouwen geen nieuwe scholen als er binnen de verwijsafstand nog voldoende capaciteit beschikbaar is.
- Wij streven naar efficiënt gebruik van schoolgebouwen door meervoudig ruimtegebruik en het verminderen van het aantal kleine schoollocaties.
- Samen met schoolbesturen houden we herschikkingsgesprekken met als doel gebouwen optimaler te benutten.
- Schoollocaties met minder dan 191 leerlingen zijn in het uitvoeringsprogramma gemarkeerd als onderdeel van de herschikkingsopgave. We stimuleren samenwerking en fusie om leegstand te verminderen en de bezettingsgraad van schoolgebouwen te verhogen
- Wij maximeren het aantal leerlingen op basis van de grootte van het schoolgebouw, zodat we uitbreiding voorkomen en het aantal dislocaties verminderen.
- Met een multifunctionele faciliteit bedoelen wij: “Een gebouw waar verschillende organisaties, overwegend maatschappelijk, hun voorzieningen, producten en diensten aanbieden”.
- We geven invulling aan de multifunctionele faciliteiten door actief te zoeken naar koppelkansen om functies binnen gebouwen te combineren.
- Het vraagstuk van meerdere functies binnen één gebouw omvat meer dan alleen onderwijshuisvesting, daarom kijken we binnen de gemeente Utrecht integraal naar de verbinding met andere beleidsvelden.
- Bij nieuwbouw, en waar mogelijk renovaties, zetten we in op een flexibel (school)gebouw, zodat het gebouw kan meebewegen met de groei van de stad.
- In de eerste twee fases van het uitvoeringsprogramma worden de meeste scholen uit de dertig kwetsbare buurten aangepakt.

2. Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen.

- Wij zorgen ervoor dat schoolgebouwen voldoen aan alle wettelijke eisen op het gebied van veiligheid, gezondheid, functionaliteit en toegankelijkheid, zoals vastgelegd in wet- en regelgeving.
- Bij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen passen de frisse scholen klasse B toe. Hierbij is extra aandacht voor luchtkwaliteit, temperatuur, en geluid.
- Inclusie is een recht voor kinderen en een verantwoordelijkheid voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden, zoals het ministerie van OCW aangeeft.
- Speciaal (basis) onderwijs bouwen we altijd in combinatie met een reguliere school.
- Bij nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen in Utrecht passen we de Utrechtse Standaard Toegankelijkheid (UST) toe, waarbij alle ruimtes en verbindingen worden vastgelegd in een ruimtematrix en routeschema.
- We streven naar energieneutrale (ENG) schoolgebouwen, met focus op het verlagen van energieverbruik en CO2-uitstoot, en passen circulaire oplossingen toe waar mogelijk.

1. Introductie

Aanleiding

Utrecht groeit naar verwachting van ruim 377.000 in 2025 naar ongeveer 473.000 inwoners in 2040 volgens de bevolkingsprognose. Daarmee groeit ook de vraag naar woningen, groen, voorzieningen, banen, mobiliteit en (duurzame) energie. Utrecht omarmt die groei en wil deze benutten om gezond stedelijk leven voor iedereen te versterken. We willen namelijk dat Utrecht een stad is waar we in de toekomst op een gezonde manier met elkaar samen leven, wonen en werken.

Met de groei van het aantal woningen en inwoners dienen ook de bijhorende voorzieningen in de juiste balans mee te groeien. Meer inwoners betekent ook meer kinderen. Om te groeien in balans zijn dus ook voldoende schoolgebouwen nodig. Als gemeente hebben we de zorgplicht om tijdig te voorzien in voldoende, kwalitatief goede én gezonde schoolgebouwen voor alle Utrechtse leerlingen.

In 2023-2024 gaan er 50.618 leerlingen naar school in Utrecht. Volgens de leerlingenprognose 2024 is de verwachting dat de leerlingenaantallen in Utrecht blijven groeien tot 53.596 leerlingen in 2040. Dat is een groei van bijna 3.000 leerlingen.

De toekomstige onderwijshuisvestingsbehoefte plaatsen wij in het nieuwe integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs in een meerjarenperspectief voor de periode 2026-2041. Het huidige meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV) loopt in 2025 af. Actualisatie van het meerjarenperspectief is nodig op basis van nieuwe inzichten, ontwikkelingen, eisen en ambities. Daarnaast is door een wetswijziging een IHP verplicht, dat bestaat uit deze beleidsnota en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Door vaststelling van deze nieuwe beleidsnota, vervalt het meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV) dat tot en met 2025 loopt.

Financiën in beweging

Wij staan voor grote uitdagingen op het gebied van onderwijshuisvesting. In onze verdichtende steden is het vinden van een geschikte onderwijslocatie erg lastig. Stijgende marktprijzen en bouwkosten en aanvullende (gemeentelijke en zelfs Europese) eisen die worden gesteld aan de gebouwen vergroten bovendien de financiële druk op de begroting voor onderwijshuisvesting. Bij de uitvoering van projecten zien we uitdagingen die breder zijn dan alleen onderwijshuisvesting, zoals netcongestie, beperkte binnenstedelijke ruimte en stedenbouwkundige eisen. Daarom maken we met schoolbesturen via het Integraal Huisvestingplan (IHP) onderwijs lange termijn afspraken om

prioriteiten te stellen en een planmatige, duurzame en toekomstgerichte aanpak van onderwijshuisvesting mogelijk te maken.

De mate waarin we komende jaren invulling kunnen geven aan de financiële en inhoudelijke uitgangspunten verschilt. Er is beperkte financiële ruimte om in te zetten op ambities die verder strekken dan onze wettelijke taak op onderwijshuisvesting. In tijden van financiële krapte moeten we scherpe keuzes maken. Hierom is er gedurende het opstellen van het IHP en UVP voortdurend gezocht naar het vinden van de juiste balans tussen de genoemde uitdagingen en het realiseren van ambities enerzijds en de beschikbare capaciteit en middelen anderzijds.
Afgelopen jaren hebben we gewerkt met normbedragen zoals opgenomen in de verordening. Voor een groot aantal projecten was dat normbedrag niet toereikend, door verschillende ontwikkelingen waar we mee te maken hebben. Daarom is gekeken welk normbedrag wel passend is in de huidige tijden. Dat nieuwe normbedrag is de basis geweest van de doorrekening van het uitvoeringsprogramma. Hierover leest u meer in deel C hoofdstuk 3 Financiën.

Alhoewel dit een zoektocht is die de komende jaren nog niet afgerond zal zijn, hebben we reeds scherpe keuzes moeten maken. Keuzes die er voor zorgen dat we een toereikend programma hebben voor de komende IHP-periode. Keuzes die duidelijkheid geven aan heel veel schoolbesturen, waardoor de kinderen in een goed geoutilleerd schoolgebouw onderwijs kunnen volgen. Maar het is voor dit moment wel gericht op het minimaal noodzakelijke niveau. Simpelweg omdat de middelen de komende jaren ontbreken om de gedeelde hogere ambities (volledig) te kunnen realiseren.
Dat betekent echter niet dat we alle ambities loslaten. Het gaat hier immers om een meerjarenstrategie die zich op de komende zestien jaar richt. Waar mogelijk willen we, binnen de bestaande financiële kaders, ervoor zorgen dat onze schoolgebouwen zo veel mogelijk inclusief, flexibel en duurzaam zijn. Tegelijkertijd moeten we ook realistisch zijn, niet alles zullen we (meteen) kunnen realiseren. Hiervoor zijn deels aanvullende middelen nodig. We blijven ons daarom inzetten om deze benodigde middelen van het Rijk te krijgen, aangezien onderwijshuisvesting een wettelijke taak is. Het is genoegzaam bekend dat er landelijk fors meer geld bij moet om aan alle ambities te kunnen voldoen (zie o.a. Meer info over brief aan Kamer | Bouwstenen).

Invulling van ambities

In de beleidsnota willen we vele ambities realiseren. Het belang van goed onderwijs in de stad is evident zeer groot. Maar op dit moment kan niet aan alle ambities volledig invulling worden gegeven. Dat betekent dat er aan die ambities op een andere wijze en / of ander moment invulling dient te worden gegeven. Er is geen aanvullend budget opgenomen voor de volgende uitgangspunten, doordat bij de Voorjaarsnota 2024 al bezuinigingen moesten worden doorgevoerd:

- Inclusievere schoolgebouwen
- Klimaatadaptiviteit en circulariteit (onderdeel duurzaamheid)
- Flexibele huisvesting

Zo zijn ook schoolgebouwen die tot twintig jaar geleden zijn gerenoveerd, en die dus niet op het UVP hoeven te komen, maar energetisch wel slecht scoren niet opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Verder is er fors getemporiseerd in de programmering. Dat betekent dat er meerdere projecten zijn doorgeschoven of uiteindelijk helemaal niet zijn opgenomen in de programmering. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van de schoolgebouwen en het onderhoudsniveau.

De komende jaren moet worden gekeken hoe er ruimte kan worden gevonden om concreet invulling te geven aan de niet gedekte ambities. We blijven hier uiteraard wel voortdurend op inzetten, in samenwerking met de stakeholders. Enerzijds door per project te onderzoeken hoe aan één van de

ambities binnen de mogelijkheden wel invulling kan worden gegeven. Anderzijds door continue te verkennen naar aanvullende mogelijkheden, te lobbyen bij het Rijk, onderzoek te doen naar andere vormen van samenwerking, aan te sluiten op landelijke programma's etc.

Uitgangspunten voor nieuwbouw of renovatie

De uitgangspunten voor nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen zijn:

- het Besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen 'het bouwbesluit')(wettelijk);
- Norm Frisse scholen klasse B (excl. licht en energie)(bovenwettelijk);
- Utrecht Standaard Toegankelijk (bovenwettelijk);
- ENG schoolgebouw bij nieuwbouw en in 25% van de renovaties (bovenwettelijk) (onderdeel ambitie duurzaamheid);
- Toeslag voor Stedenbouwkundige eisen indien van toepassing (bovenwettelijk).

Het krediet dat voor nieuwbouw of renovatie wordt verstrekt aan de bouwheer is gestoeld op deze uitgangspunten, maar is herijkt op basis van actuele marktontwikkelingen en het prijsniveau 2025.

Dit leidt ertoe dat van de looptijd van zestien jaar van dit IHP (2026-2041) de benodigde investeringen voor de projecten uit de eerste tien jaren volledig zijn gedekt. Dekking voor het restant van de projecten wordt bij de actualisaties van het IHP meegenomen.

Naast de wettelijke voorschriften die we hiervoor hanteren en/of inzetten, is het voeren van herschikkingsgesprekken met de schoolbesturen het belangrijkste middel om die doelen te bereiken. Vanuit de herschikking van de bestaande portefeuille wordt op wijkniveau gekeken naar andere inzet van schoolgebouwen, betere spreiding van leerlingen en het verhogen van de bezettingsgraad. Zie deel B, uitwerking van de doelstelling 'een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen.

Scope en leeswijzer

De reikwijdte van het IHP onderwijs beslaat alle voorzieningen die in de Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht zijn opgenomen, zoals renovatie, (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding. Het plan omvat schoolgebouwen, strategische wissellocaties (tijdelijke huisvesting) en gymzalen voor primair onderwijs (PO), (voortgezet) speciaal onderwijs ((V)SO) en voortgezet onderwijs (VO). De verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de schoolgebouwen ligt bij het schoolbestuur en valt daarmee buiten de scope van dit IHP onderwijs. Daarnaast zijn schoolbesturen vaak de bouwheer van bouwprojecten en realiseren in dat geval de schoolgebouwen. Bij het opstellen van het IHP onderwijs zijn de schoolbesturen geraadpleegd om hun behoeften en inzichten mee te nemen in het proces. We hebben namelijk een belangrijk gezamenlijk doel: het realiseren van voldoende, goede en duurzame scholen voor elk kind. Daarnaast zijn schoolbesturen vaak bouwheer en verantwoordelijk voor het onderhoud van de gebouwen. Deze intensieve samenwerking heeft ons in staat gesteld om input uit het veld en de beleidsmatige kaders te integreren in een plan dat recht doet aan zowel de ambities van de stad als de behoeften van het onderwijs.

Het integraal huisvestingsprogramma (IHP) voor de periode 2026 – 2041 bestaat uit een beleidsnota en een uitvoeringsprogramma en richt zich op twee hoofddoelen: 1) voldoende en 2) kwalitatief goede huisvesting voor scholen. In **deel A** zetten we uiteen hoe we aan deze twee doelstellingen werken. We richten ons enerzijds op de realisatie van voldoende huisvesting door leegstand en het aantal kleine schoollocaties te verminderen, het efficiënt gebruik van de beschikbare ruimte te bevorderen en multifunctionele faciliteiten te stimuleren. Daarnaast waarborgt het IHP onderwijs kwalitatief goede huisvesting door naast te voldoen aan wettelijke eisen ook aandacht te hebben voor onder andere

toegankelijkheid en duurzaamheid. Naast de twee doelen zijn er ook principes waar we middels onderwijshuisvesting aan bijdragen, zoals inclusief onderwijs en het klimaatakkoord.

In **deel B** wordt de opgave uiteengezet, inclusief de beleidskaders, context, uitgangspunten en wordt het uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen toegelicht. Het uitvoeringsprogramma wordt apart van deze beleidsnota door het college vastgesteld voor een periode van zestien jaar.

In **deel C** wordt het monitoren, sturen en verantwoorden besproken. Dit deel behandelt de indicatoren waarop we sturen, evenals de risico's, financiële kaders, voortgangs- en verantwoordingsstructuren.

In **deel D** zijn de bijlagen opgenomen. Daarin is een overzicht van de projecten, wijkportretten, de manier van participatie van de schoolbesturen en de adviezen van de themateams duurzaamheid en flexibele huisvesting opgenomen. Ook is in de bijlage een afkortingenlijst opgenomen.

2. Doelstellingen

In dit hoofdstuk gaan we in op de ambitie en de daarbij behorende doelstellingen en uitgangspunten die we bij de programmering van onderwijshuisvesting hanteren. Dit is de basis voor de gehele beleidsnota en zal in de delen B, C en D nader worden uitgewerkt.

Ambitie

Kinderen en jongeren in Utrecht groeien kansrijk op in een stabiele, gezonde, stimulerende en liefdevolle omgeving. Met onze scholen faciliteren we deze kansrijke omgeving voor kinderen. Dit vraagt om schoolgebouwen die geschikt zijn voor het geven van modern en eigentijds onderwijs. Niet alleen nu, maar ook in de komende jaren. Het beleid voor onderwijshuisvesting draagt daarmee bij aan gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht.

Doelstellingen en uitgangspunten

Deze ambitie is vertaald in de volgende doelstelling:

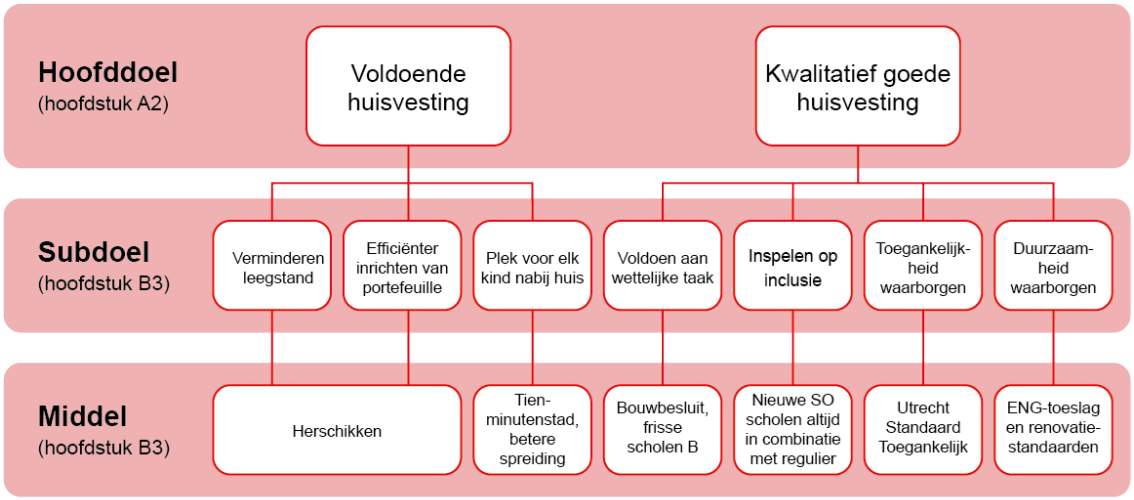
Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen, die voldoende passend en duurzaam is.

Deze doelstelling concretiseren we in:

1. Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen.
2. Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen.

Met ‘Een toereikend aantal schoolgebouwen en gymzalen’ bedoelen we dat er altijd voldoende scholen moeten zijn voor alle leerlingen die in Utrecht naar school gaan. Bij voorkeur zo thuisnabij mogelijk. Deze doelstelling sluit aan bij onze wettelijke taak om zorg te dragen voor adequate huisvesting van scholen in het PO, VO en (V)SO. Met kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen bedoelen we onder meer dat de scholen tenminste moeten voldoen aan het Besluit bouwwerken leefomgeving en frisse scholen klasse B. Het wegingskader is hiervoor het vertrekpunt, zie deel B, paragraaf 4 van deze beleidsnota.

Doelenboom

B. Opgave

In deel B gaan we allereerst in op de **wettelijke** kaders die bepalend zijn voor de keuzes die in het IHP onderwijs gemaakt worden. Daarna gaan we in hoofdstuk 2 in op de **beleidsmatige ambities** die in Utrecht zijn vastgesteld in onder meer de Utrechtse onderwijsagenda (UOA), waaraan vanuit onderwijshuisvesting randvoorwaardelijk wordt bijgedragen.

1. Kaders

Wettelijke kaders zijn bepalend voor de wijze waarop we onderwijshuisvesting in Utrecht vormgeven. In 1.1 gaan we in op de wettelijke kaders en vervolgens in 1.2 hoe dit is uitgewerkt in de *lokale juridische kaders* zoals vastgelegd in de *verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht.*

1.1 Wettelijke kaders

WPO, WVO en WEC

Huisvesting van scholen is een belangrijk onderdeel van de *Wet op het Primair Onderwijs* (WPO[1]), de *Wet Voortgezet Onderwijs* 2020 (WVO 2020[2]) en de *Wet op de Expertisecentra* (WEC[3]). De gemeente heeft de wettelijke taak om te voorzien in huisvesting van de scholen in het PO, VO en (V)SO. In de drie beschreven wetten wordt ingegaan op wat precies onder de voorziening huisvesting wordt verstaan, wat de rol van gemeente daarin is en hoe het bouwheerschap te regelen. De Wet op het primair onderwijs bepaalt hoe het basisonderwijs in grote lijnen geregeld moet zijn en regelt niet alleen het reguliere basisonderwijs, maar ook het speciaal basisonderwijs. De scholen voor speciaal onderwijs bieden aangepaste programma's en ondersteuning om te voldoen aan de fysieke, cognitieve of emotionele behoeften van hun leerlingen. Deze scholen vallen onder de *Wet op de Expertise Centra.*

> Gemeenten zijn verantwoordelijke voor de huisvesting van scholen. De bekostiging komt vanuit de algemene uitkering van het gemeentefonds.

Vaak zijn schoolbesturen bouwheer van de bouwprojecten. Dit verwijst naar de opdrachtgever die verantwoordelijk is voor de bouw van een project, oftewel de partij die verantwoordelijk is voor het initiëren, financieren en/of begeleiden van de bouw of renovatie van schoolgebouwen.

Het huisvesten van scholen is een verantwoordelijkheid van de gemeente. Het onderhouden van scholen is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen. Hieronder is een afbeelding toegevoegd die de verdeling laat zien van (financiële) verantwoordelijkheden tussen de gemeente en het schoolbestuur. Dit begint bij de middelen vanuit het Rijk, die worden verdeeld tussen de gemeente en de schoolbesturen. De gemeente ontvangt middelen voor investeringen in gebouwen, zoals nieuwbouw en renovaties, terwijl de schoolbesturen middelen krijgen voor het meerjarig onderhoud, de exploitatie van en aanpassingen aan de gebouwen. De bekostiging komt vanuit het gemeentefonds, waarbij een deel van de uitgaven, de investeringen, moet worden gefinancierd.

[1] Wet op het primair onderwijs
[2] Wet voortgezet onderwijs 2020
[3] Wet op de expertisecentra

Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting

Het ministerie van OCW werkt al enkele jaren aan een wetswijziging op het gebied van onderwijshuisvesting, naast aanpassingen in bestaande wetgeving betekent dit ook een nieuwe wet ‘planmatige aanpak onderwijshuisvesting’. Het voornaamste doel van deze wet is om schoolbesturen en gemeente meer planmatig met elkaar te laten samenwerken bij investeringen in schoolgebouwen. De beoogde inwerkingtreding is 1 augustus 2025. Het wetsvoorstel wordt in 2024 aan de Tweede Kamer voorgelegd. De verwachting is dat het proces ongeveer negen maanden in beslag neemt. In het onderwijs zijn de vaste momenten waarop nieuwe wetgeving in werking kan treden doorgaans 1 augustus en 1 januari. Als alles volgens planning verloopt, treedt de nieuwe wet in augustus 2025 in werking. Mocht er vertraging optreden, dan wordt de inwerkingtreding januari 2026.

- De grootste wijzigingen zijn:
- Gemeenten worden verplicht om per vier jaar een IHP onderwijs op te stellen en scholen worden verplicht om een meerjarig onderhoudsplan (MJOP) op te stellen.
- Het begrip renovatie wordt toegevoegd aan de aan te vragen voorzieningen in de huisvesting, als alternatieve maatregel voor vervangende nieuwbouw.
- Het investeringsverbod voor PO wordt opgeheven.

> Gemeenten worden verplicht om per vier jaar een IHP op te stellen en scholen worden verplicht om een meerjarig onderhoudsplan (MJOP) op te stellen.

Deze wijzigingen hebben naar verwachting weinig invloed op het beleid van de gemeente Utrecht. Er wordt immers al lange tijd gewerkt met een IHP onderwijs (voorheen MPOHV genoemd) en renovatie is reeds een aan te vragen voorziening. Nieuw voor Utrecht is het opheffen van het investeringsverbod door het primair onderwijs. Het opheffen geeft meer ruimte tot overleg en het toepassen van maatwerkoplossingen per schoolgebouw, aangezien schoolbesturen nu zelf mee kunnen investeren. Verder zal er nog een slag moeten worden gemaakt in het verzamelen van de gestelde basisinformatie (zoals bijvoorbeeld het aanvragen van de energielabels) over de schoolgebouwen.

Wet Meer ruimte voor nieuwe scholen

Het stichten van een nieuwe school verloopt sinds juli 2021 via de Wet Meer ruimte voor nieuwe scholen[4]. Doel van deze wet is om ervoor te zorgen dat het aanbod funderend onderwijs (de overkoepelende term voor het basisonderwijs en voortgezet onderwijs) beter aansluit bij de daadwerkelijke belangstelling van leerlingen en ouders en dat het bijdraagt aan meer vernieuwing in het onderwijs en keuzevrijheid voor de ouders. Het ministerie van OCW beoordeelt en beslist over een aanvraag van een nieuw initiatief. Daarna moeten we als gemeente voorzien in passende huisvesting van deze nieuwe school.

> Het doel van de wet Meer ruimte voor nieuwe scholen is ervoor te zorgen dat het aanbod van het funderend onderwijs beter aansluit bij de daadwerkelijke belangstelling van leerlingen en ouders.

De jaarlijkse cyclus van indienen van nieuwe initiatieven bij het ministerie sluit niet goed aan op het maken van bouwplannen voor onderwijshuisvesting zoals is opgenomen in dit IHP onderwijs. De huisvesting van nieuwe initiatieven doorkruist de structurele afspraken die we met bestaande schoolbesturen maken. Deze tegenstrijdigheid in wetgeving belemmert een efficiënte planning van

[4] Wet Meer ruimte voor nieuwe scholen

onderwijshuisvesting en veroorzaakt onzekerheid voor zowel gemeenten als schoolbesturen. De uitvoering van de Wet Meer ruimte voor nieuwe scholen wordt bovendien in opdracht van OCW gedurende vijf jaar gemonitord en geëvalueerd. De eindrapportage zal eind 2025 gereed zijn. Op basis van deze eindrapportage volgt mogelijk een aanpassing van deze wet[5].

Kleine scholentoeslag en gemiddelde schoolgrootte

In het regeerakkoord van 2024 is aangekondigd dat men in het funderend onderwijs de ‘kleine-scholen-toeslag’ wil omvormen naar een dunbevolktheidstoeslag, waardoor de middelen herschikt worden ten gunste van kleine scholen in dunbevolkte gebieden en regio’s waar de laatste school van een richting dreigt te verdwijnen. Daarnaast werkt OCW aan een wijziging van de uitzonderingsgrond “de gemiddelde schoolgrootte".

> Door de 'kleine-scholen-toeslag' om te vormen naar een dunbevolktheidstoeslag ontvangen scholen onder de opheffingsnorm minder financiële middelen, wat hen extra stimuleert om samen te werken of te fuseren.

De omvorming van de kleine-scholen-toeslag naar een dunbevolktheidstoeslag leidt ertoe dat scholen onder de opheffingsnorm (in Utrecht is dit 191 leerlingen) minder financiële middelen ontvangen en extra gestimuleerd worden om samenwerking of fusie met andere scholen of schoolbesturen te zoeken. Hetzelfde geldt voor de aanpassing van de uitzonderingsgrond[6]. De voorgestelde wetswijzigingen zijn in lijn met de in Utrecht reeds ingezette gesprekken met schoolbesturen over het herschikken[7] van kleine schoollocaties en het niet opnemen van scholen onder de opheffingsnorm in het IHP onderwijs. Het sluit ook aan bij het efficiënter inzetten van capaciteit in het onderwijs en het terugdringen van het lerarentekort, beschreven in motie M2024/26 “Meer samenwerking, minder concurrentie”. De uiteindelijke keuze voor het sluiten van een school ligt bij het schoolbestuur.

[5] Brief stand van zaken vierde ronde stichtingsaanvragen en ouderverklaringen in het kader van de wet 'Meer ruimte voor Nieuwe scholen' van 19 november 2024
[6] Er zijn uitzonderingsgronden voor scholen die niet voldoen aan de opheffingsnorm, zoals de gemiddelde schoolgrootte of de afstand van andere scholen binnen dezelfde geloofsrichting. De website van de Rijksoverheid vermeldt alle uitzonderingsgronden.
[7] Zie hoofdstuk Indicatoren

Inclusief onderwijs

Schoolbesturen hebben samen met gemeenten de opdracht om voor het funderend onderwijs zorg te dragen voor goed onderwijs in goede gebouwen. De ontwikkeling naar inclusief onderwijs heeft daarbij invloed op het meerjarenperspectief van de onderwijshuisvesting. Schoolbesturen onderzoeken wat inclusief onderwijs concreet voor hen betekent, terwijl gemeenten bekijken hoe zij dit kunnen faciliteren in de huisvesting. In die zoektocht zijn de afgelopen jaren verschillende definities van inclusief onderwijs ontstaan.

Schoolbesturen verkennen wat inclusief onderwijs voor hen inhoudt en gemeenten onderzoeken hoe zij dit vervolgens kunnen ondersteunen in de huisvesting.

Samenvatting van de ambitie voor inclusief onderwijs

Inclusief onderwijs is onderwijs waarbij alle kinderen en jongeren dichtbij huis, volwaardig en gelijkwaardig toegang hebben tot een inclusieve leeromgeving waarin zij zich samen ontwikkelen en samen leren en participeren. Binnen een inclusieve leeromgeving zijn alle kinderen welkom op een school dichtbij huis. Er wordt vanuit een pedagogische basis gewerkt aan de brede ontwikkeling van alle kinderen. Elk kind ontwikkelt zich, wordt gezien en hoort erbij. De kinderen leren met en van elkaar. Het schoolteam is multidisciplinair en biedt de ondersteuning die nodig is om alle kinderen onderwijs te bieden. De inclusieve leeromgeving is toegankelijk voor alle kinderen, leraren en ouders.[8]

Inclusief onderwijs heeft een plek in de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden, echter de vertaling naar praktische consequenties op schoolniveau en in de huisvesting ontbreekt hierin. In de eerste vier jaren van het IHP onderwijs zullen we daarom bij ieder nieuwbouw- en renovatieprojecten in het uitvoeringsprogramma bij de projectdefinitie aangeven of en op welke wijze in dit project rekening wordt gehouden met inclusief onderwijs (inclusief het huisvesten van niet-onderwijs kindpartners). Na vier jaar zullen we indien er meer duidelijkheid is, het IHP onderwijs daarop aanpassen.

Het VN-verdrag

Het VN-verdrag inzake de rechten van personen met handicap (Convention on the rights of persons with disabilities , hierna te noemen VN-verdrag) heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief is voor iedereen. Het verdrag is een mensenrechtenverdrag: het beschrijft de rechten van mensen met een beperking of chronische ziekte op gelijke behandeling en participatie. Om deze (mensen)rechten te realiseren, is het belangrijk dat de toegankelijkheid van onderwijs, werk, wonen, omgeving, informatie, gebouwen, mobiliteit, passende zorg en ondersteuning, participatie en dienstverlening goed geregeld is.

VN-verdrag beschrijft dat de toegankelijkheid van onderwijs goed geregeld moet zijn, dat doen we in Utrecht met Utrecht Standaard Toegankelijk (hoofdstuk 1.2, lokaal kader).

Met het ratificeren van het VN-verdrag in juli 2016 erkent Nederland het recht van personen met een handicap op onderwijs (artikel 24). Artikel 24 zegt daar onder andere over: '*Teneinde dit recht zonder discriminatie en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, waarborgen Staten die Partij zijn een inclusief onderwijssysteem op alle niveaus en voorzieningen voor een leven lang leren*' en '*personen met een handicap toegang hebben tot inclusief, hoogwaardig en gratis basisonderwijs en*

[8] Brief Passend onderwijs: blijven bouwen aan de basis op orde van 10 mei 2024

tot voortgezet onderwijs en wel op basis van gelijkheid met anderen in de gemeenschap waarin zij leven'.

Naast het recht op onderwijs op basis van gelijkheid is in artikel 9 'Toegankelijkheid' vastgelegd dat *'…nemen de Staten die Partij zijn passende maatregelen om personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de toegang te garanderen tot de fysieke omgeving, tot vervoer, informatie en communicatie, met inbegrip van informatie- en communicatietechnologieën en –systemen, en tot andere voorzieningen en diensten die openstaan voor, of verleend worden aan het publiek, in zowel stedelijke als landelijke gebieden. Deze maatregelen, die mede de identificatie en bestrijding van obstakels en barrières voor de toegankelijkheid omvatten, zijn onder andere van toepassing op:*
***a.** gebouwen, wegen, vervoer en andere voorzieningen in gebouwen en daarbuiten, met inbegrip van scholen, huisvesting, medische voorzieningen en werkplekken;…*'.

Met de ratificatie van dit VN-verdrag is aan de Jeugdwet, WMO en Participatiewet de verplichting toegevoegd om in een periodiek plan op te nemen hoe de gemeenteraad uitvoering geeft aan het verdrag. Voor gemeenten betekent dit dat zij passende maatregelen moeten nemen zodat personen met een handicap zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven.

Om ervoor te zorgen dat onze schoolgebouwen voor iedereen toegankelijk zijn, stellen wij aanvullende eisen die aansluiten bij de UST (Utrecht Standaard Toegankelijk), wat in hoofdstuk 1.2. verder wordt toegelicht onder het lokaal kader.

Kinderrechten

De rechten van kinderen en jongeren staan beschreven in het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties. Dit heeft ook betrekking op het recht op onderwijs voor ieder kind. Dat geldt ook voor leerlingen met een zorg- of ondersteuningsvraag. Voor ieder kind moet passend onderwijs beschikbaar zijn. Met het bieden van voldoend onderwijscapaciteit voor ieder kind, dragen we bij aan de doelstellingen van dit verdrag.

> Passend onderwijs moet voor elk kind beschikbaar zijn. Door voldoende onderwijscapaciteit te bieden, dragen we bij aan de doelstellingen van het Kinderrechtenverdrag.

Recent is tevens vastgesteld om in beleid en wetgeving de belangen van kinderen mee te wegen met een Kinderrechtentoets. Wanneer projecten in uitvoering gaan en er aan een programma van eisen wordt gewerkt, kan de bouwheer ervoor kiezen leerlingen in dit proces te betrekken. Vaak is het schoolbestuur de bouwheer.

Klimaatakkoord

Het Klimaatakkoord[9] is een onderdeel van het Nederlandse klimaatbeleid. Het is een wereldwijde overeenkomst tussen veel organisaties en bedrijven, om onder andere de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan en de opwarming van de aarde te beperken. Het belangrijkste doel van het Klimaatakkoord is om de CO2-uitstoot in 2030 met 49% te verminderen, met 1990 als referentiejaar. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen (CO2) met 95% afgenomen zijn.

[9] Wat is het Klimaatakkoord? | Klimaatverandering | Rijksoverheid.nl

Om de uitstoot van broeikasgassen in 2050 met 95% te verminderen, zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord, kan Utrecht bijdragen door onder andere energieneutrale onderwijsgebouwen te realiseren.

Met duurzame / energieneutrale onderwijsgebouwen kan onderwijshuisvesting bijdragen aan het behalen van dit doel. De normbedragen die we in dit IHP onderwijs hanteren, staan echter op gespannen voet met een deel van de doelstellingen uit het klimaatakkoord. Dit staat onder druk door beschikbare financiering. Bij het realiseren van nieuwbouw en renovatie zal daarom maximale inzet zijn op duurzame en energieneutrale onderwijshuisvesting binnen de beschikbare financiële kaders. Bij de uitwerking van de doelstelling in hoofdstuk 3 deel B staat omschreven hoe we in deze context omgaan met de verduurzaming van de onderwijshuisvesting.

1.2 Lokaal kader

Verordening huisvesting scholen in Utrecht

De verordening Huisvesting voor scholen is de set spelregels voor onderwijshuisvesting die we met de schoolbesturen in Utrecht opgesteld hebben en vastgesteld is door de gemeenteraad. Met deze set spelregels hebben we objectieve criteria om het doel, een passend plek voor iedere leerling, te realiseren. Zo hebben we niet alleen spelregels over wanneer een school in aanmerking komt voor renovatie, uitbreiding of nieuwbouw, maar ook waar we als gemeente iets extra's doen bovenop het wettelijk minimum van het Besluit bouwwerken en leefomgeving (voorheen Bouwbesluit), bijvoorbeeld in het geval van ENG (energie neutrale gebouwen). Er zijn eisen opgenomen op basis waarvan elk schoolgaand kind van een goed leerklimaat verzekerd is.
De verordening is het vertrekpunt bij elke aanpak die onderwijshuisvesting betreft en vormt de basis en het kader waarbinnen we het proces om te komen tot deze beleidsnota zijn gestart. Nu we de beleidsmatige uitwerking steeds meer inzichtelijk hebben gemaakt, zien we dat aanpassingen in de verordening nodig zijn. Dit doen we zodat we nog beter invulling kunnen geven aan onze wettelijke taak.
Het gaat om aanpassingen zoals de herziening van normbedragen, het aanpassen van de verwijsafstanden en mogelijke uitwerkingen van de herschikkingsopgave. De aanpassingen kunnen betrekking hebben op beide doelstellingen, zoals opgenomen in deel A, paragraaf 2. Dit onderstreept de wisselwerking tussen de verordening en de beleidsnota.

De aanpassingen in de verordening treden gelijktijdig met het nieuwe IHP onderwijs in werking (per 1 januari 2026).

Door de verordening Huisvesting scholen zorgen we ervoor dat alle schoolgebouwen voldoen aan de belangrijke eisen voor een goed leerklimaat.

Nadere regels bij de Verordening huisvesting scholen in Utrecht

Bij de verordening behoren verschillende nadere regels, namelijk:

- Nadere regel demarcatie voor bouw en exploitatie van schoolgebouwen
    - Hier wordt ingegaan op de demarcatie tussen de gemeente en de school bij de bouw en exploitatie van schoolgebouwen.
- Nadere regel schoolgebouwen volgens gemeentelijk beleid voor kinderen
    - Het doel van deze nadere regel is het versterken van de verbinding tussen voorzieningen die een bijdrage leveren in de ontwikkeling van kinderen tussen 0 en 18 jaar.

- Nadere regel vergoedingen voor schoolgebouwen
    - In deze nadere regel worden de vergoedingen voor de voorzieningen (vervangende) nieuwbouw en renovatie beschreven.
- Nadere regel duurzame en gezonde schoolgebouwen
    - Het doel van deze nadere regel is het bouwen van energieneutrale schoolgebouwen.

Bewegingsonderwijs

Het realiseren van adequate en voldoende gymvoorzieningen is, naast de verplichting voor onderwijshuisvesting, ook een wettelijke verplicht en essentieel voor bewegingsonderwijs in Utrecht. Veel scholen beschikken over een gymzaal, die vaak in het schoolgebouw zelf is gevestigd of aangrenzend is gelegen. In de Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht is opgenomen dat alle scholen binnen een straal van 1.000 meter een gymzaal ter beschikking moeten hebben, zodat alle leerlingen gemakkelijk toegang hebben tot bewegingsonderwijs. Daarnaast kijken we bij het clusteren van gymzalen naar locaties waar bijvoorbeeld drie gymzalen nodig zijn, om deze te combineren tot één sporthal. Dit maakt het mogelijk om de ruimte beter te benutten voor verschillende binnensporten.

We stimuleren zoveel mogelijk dat gymzalen niet alleen voor scholen beschikbaar zijn, maar ook voor avondverhuur aan bijvoorbeeld verenigingen. We stimuleren dit voor zowel gymzalen in eigendom van de gemeente als in eigendom van de schoolbesturen, hoewel dit niet juridisch afdwingbaar is bij zalen in eigendom van de schoolbesturen. Bij gymzalen in eigendom van de schoolbesturen verkennen we bewaren waarom zij de zalen niet verhuren en kijken of we iets kunnen betekenen in het wegnemen van deze bezwaren. Met name de fysieke kenmerken van het gebouw en verantwoordelijkheden omtrent beheer en onderheid, toegang en aansprakelijkheid zullen daar een rol in spelen. Zo zijn sport- en gymzalen in eigendom van de gemeente onafhankelijk van de school voor iedereen toegankelijk. Onze zalen zijn te huren via de website van de gemeente.

Wij zorgen ervoor dat er voldoende gymzalen beschikbaar zijn voor bewegingsonderwijs en stimuleren het avondgebruik ervan, bijvoorbeeld voor verenigingen.

Sinds 2023[10] hebben leerlingen recht op meer uren bewegingsonderwijs, namelijk op twee keer per week lessen van 45 minuten. In Utrecht is er voldoende capaciteit om aan deze nieuwe eisen te voldoen. Bij de programmering zal rekening worden gehouden met dit besluit.

[10] Besluitvorming op basis van het amendement van Heerema en Van Nispen, 20 januari 2020, nummer 35102-19

Utrecht Standaard Toegankelijk

De rijksoverheid is verantwoordelijk voor de ‘vertaling’ van het ‘VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap’ in landelijke wet- en regelgeving, waaronder het Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL). In het BBL zijn de wettelijke minimumnormen opgenomen voor toegankelijkheid. In Utrecht vinden we dat niet voldoende en hebben we ons gecommitteerd aan Utrecht Standaard Toegankelijk (UST).

Het UST is beleid voor een meer integrale toepassing van toegankelijkheid voor publieke gebouwen. Het streven is dat iedereen moet kunnen doen wat hij/zij/hen volgens de bestemming komt doen. Het houdt in dat we als opdrachtgever per project aan het begin van het bouwproces de prestatie qua toegankelijkheid vaststellen en die in het gehele bouwproces borgen. Dit betekent dat bij nieuwe schoolgebouwen en schoolgebouwen die een grootschalige verbouwing ondergaan (bijvoorbeeld vanwege verduurzaming) Utrecht Standaard Toegankelijk onderdeel van het bouwproces is.

UST is een proces waarin per project gemotiveerd wordt waarom bepaalde ruimten wel of niet toegankelijk kunnen zijn. Om alle ruimten volledig toegankelijk te maken, zijn soms aanvullende maatregelen nodig, zoals de installatie van extra (trap)liften, automatische deuren of bredere doorgangen om obstakelvrij gebruik te garanderen.

Samenvatting

Er is veel wet- en regelgeving van toepassing op de opgave voor onderwijshuisvesting. Met dit IHP onderwijs geven we invulling aan de wettelijke taken die voortvloeien uit de *Wet op het Primair Onderwijs* (WPO), *Wet Voortgezet Onderwijs* 2020 (WVO 2020) en de *Wet op de Expertisecentra* en *onze lokale verordening huisvesting scholen.* Daarnaast lopen we vooruit op de inwerkingtreding van de wet ‘*planmatige aanpak onderwijshuisvesting*', met daarin de opdracht om bij de programmering van onderwijshuisvesting een meerjarenstrategie te hanteren. Daarbij houden we rekening met opdrachten die kunnen voortvloeien uit de *wet Meer ruimte voor nieuwe scholen* en sorteren we voor op een *wijziging van de kleine scholentoeslag en aanpassing van de uitzonderingsgrond ‘gemiddelde schoolgrootte*'. Naast scholen zorgen we ook voor voldoende gymzalen voor het bewegingsonderwijs. Ook dragen we met dit IHP onderwijs bij aan de invulling van het *VN verdrag inzake de rechten van personen met handicap* en de opdrachten die voortvloeien uit *de klimaatwet.*

In Utrecht hanteren we naast het BBL (Besluit bouwwerken leefomgeving) Utrecht Standaard Toegankelijk, en spelen we waar mogelijk in op inclusief onderwijs. Het UST beschrijft een ambitie en een meer integrale toepassing van toegankelijkheid voor publieke gebouwen.

2. Context

Het beleid op onderwijshuisvesting wordt niet alleen ingegeven door wettelijke en lokale kaders, maar ook door *lokale beleidsambities*, zoals vastgesteld in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU), de daarbij bijbehorende oplegger en de Utrechtse Onderwijsagenda en de recent voor inspraak aangeboden Sociale Visie Utrecht 2040. Onderwijshuisvesting draagt bij aan en is deels voorwaardelijk voor de realisatie van deze beleidsambities. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe we vanuit onderwijshuisvesting bijdragen aan de Utrechtse ambities.

De koers voor het sociaal domein is uitgewerkt in een Sociale Visie Utrecht 2040 en is voor het ruimtelijk domein vastgesteld in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU). De Sociale visie Utrecht 2040 (recent voor inspraak aangeboden) vormt samen met de Nota Gezondheid en de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 de koers waarop de beleidsnota IHP onderwijs is gebaseerd.

Sociale Visie Utrecht 2040[11]

De afgelopen jaren is een stevige basis gelegd voor een gezond stedelijk leven voor iedereen. Met veel mensen gaat het goed, maar er zijn nog altijd ongewenste verschillen tussen inwoners op het gebied van rondkomen, gezondheid en de mogelijkheid om zich te ontwikkelen of mee te doen. Tegelijkertijd staan we voor grote uitdagingen op het gebied van financiën, beschikbare ruimte, betaalbaar wonen en personeelstekorten. Onze stad groeit de komende jaren flink. Dit vraagt om het maken van keuzes. Daarom richten we ons in de Sociale Visie Utrecht 2040 op die onderwerpen waar we het meeste verschil mee kunnen maken. Dat betekent dat onze grootste inspanningen gericht zijn op de financiële bestaanszekerheid van de inwoners, een betaalbaar dak boven je hoofd, het kansrijk opgroeien van onze kinderen en het gezond samenleven in alle wijken. Deze verschilmakers geven richting aan ons beleid. Zo benutten we bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen om een leefomgeving te creëren die gezond samenleven stimuleert en kijken we waar we kunnen bijdragen aan kansrijk opgroeien vanuit het beleid op onderwijshuisvesting. We gaan daarbij uit van het principe van meervoudig gebruik voor mono functionaliteit. Er zijn dus kansen om ook bij nieuwbouw/verbouw van scholen kansen te benutten voor combinatie van functies die bijdragen aan de verschilmakers. Ongelijk investeren is één van de leidende principes in de te maken keuzes.

Met deze nota wordt bijgedragen aan de volgende ambities uit de visie:

- In 2040 groeien kinderen in Utrecht op in een stabiele, gezonde, stimulerende en liefdevolle omgeving.
- De leefomgeving in Utrecht versterkt het samen leven en gezondheid.

Ruimtelijke strategie Utrecht 2040

Utrecht staat voor een grote verstedelijksopgave. We dragen bij aan het oplossen van nationale problemen op het gebied van wonen, leefomgeving, economische transities, klimaat en bereikbaarheid. Utrecht heeft haar koers tot 2040 vastgelegd in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU 2040) en de oplegger RSU.

Met de barcode in de RSU 2040 wordt de ruimtevraag weergegeven van alle functies die voor een stad van belang zijn. Ook maatschappelijke voorzieningen, waaronder scholen, zijn opgenomen in deze barcode. De normen voor de ruimtevraag van maatschappelijke voorzieningen zijn ontleend aan het Koersdocument Leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen; hierin zijn ook de wettelijke

[11] De sociale visie ligt tot 7 februari 2025 ter inzage en gaat daarna naar de raad ter besluitvorming. Hij kan dus nog worden bijgesteld.

normen voor onderwijshuisvesting opgenomen. Naar verwachting wordt in 2025 een herijkt Koersdocument vastgesteld.
In de oplegger bij de RSU uit 2023 zijn groeien in balans, en de kwaliteit en leefbaarheid van de stad leidend in de ontwikkeling van de bestaande en groeiende stad. Bij de groei van de stad gaat het niet alleen om de groei van het aantal woningen en arbeidsplaatsen. Dit gaat gepaard met de groei van groen, duurzame mobiliteit en maatschappelijke voorzieningen. Zorgdragen voor voldoende en kwalitatief goede scholen draagt daarmee bij aan het *groeien in balans.*

> Bij de groei van de stad zorgen we ook voor een passend schoolaanbod, in balans met de behoeften van de stad.

Utrechtse Onderwijsagenda
In Utrecht zorgen we ervoor dat de ontwikkeling van kinderen zo vloeiend mogelijk verloopt, waarbij de overgangen geen hoge drempels zijn maar logische fases die elkaar opvolgen en aanvullen. Dat vraagt om samenwerking: leerlijnen die op elkaar aansluiten, professionals die effectief samenwerken, ouders die in elke fase betrokken worden en ondersteuning die goed wordt georganiseerd. De aanpak staat beschreven in de Utrechtse Onderwijsagenda (UOA) werkagenda 2024 – 2027.

Voor het onderwijs zijn de ambities op kansrijk opgroeien en groeien in balans nader uitgewerkt in de UOA. De UOA vormt daarmee de Utrechtse invulling van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA).

In de UOA staan vijf thema's centraal: sociaal emotionele ontwikkeling, stevige basis voor ontwikkeling, flexibel samenwerken en huisvesten, versterken van de professional en een doorlopende ontwikkellijn. Bij ieder thema zijn doelen geformuleerd. De doelen dragen bij aan het bereiken van de overkoepelende ambities van de Utrechtse Onderwijsagenda die aansluiten op de uitdagingen die spelen in het onderwijs en in de stad: kansengelijkheid, voldoende professionals en inclusie.

Flexibel samenwerken en huisvesten
Onder het thema 'flexibel samenwerken en huisvesten' zijn in UOA-verband de volgende afspraken gemaakt:

- Flexibele en buurtgerichte faciliteiten: We geven in Utrecht prioriteit aan het realiseren van faciliteiten waar kinderen, jongeren en ouders aanbod kunnen vinden dat voorziet in hun brede ontwikkelbehoeften. Daarvoor zetten we in op de realisatie van *buurtscholen*. Een buurtschool is een centrale, bekende en laagdrempelige plek in de wijk, waar verschillende organisaties samen met de school of scholen, kinderopvang en ouders werken aan de ontwikkeling van kinderen. In buurtscholen maken we flexibel, meervoudig en multifunctioneel gebruik van de ruimte. We bouwen, renoveren en herorganiseren gebouwen op zo'n manier dat deze naast onderwijs voor andere zaken gebruikt worden. Per buurt bepalen we welke partners nodig zijn om in de wensen en behoeften van de buurt te voorzien. In eerste instantie voeren we drie pilots voor buurtscholen uit die vervolgens geëvalueerd worden om het verdere proces te bepalen. We sluiten hiermee aan bij de motie M2022/307 "Mixen maar".

> We gebruiken de ruimte in buurtscholen flexibel en multifunctioneel, zodat deze voor verschillende doeleinden inzetbaar is.

- Meervoudig en flexibel gebruik van de ruimte wordt naast buurtscholen ook de norm voor alle andere onderwijsgebouwen. Dit betekent bijvoorbeeld dat de gymzaal van een school 's avonds te gebruiken is door een sportvereniging, of dat het jongerenwerk na schooltijd gebruik maakt van het schoolgebouw om jongeren een fijne en veilige plek te bieden om samen te komen. Maar ook dat onderwijsruimten in dagelijks gebruik in omvang aan te passen zijn (flexibele wanden), om bijvoorbeeld leerlingen in grotere groepen instructie te geven om vervolgens in kleinere groepen uit elkaar te gaan. Ook valt te denken aan het bouwen met standaard stramienmaten (kolombouw), waardoor gebouwlijke aanpassingen relatief eenvoudig door te voeren zijn.

> Wij streven ernaar onderwijsgebouwen flexibel en multifunctioneel te gebruiken, bijvoorbeeld door klaslokalen na schooltijd beschikbaar te stellen voor buitenschoolse activiteiten.

Inclusiever onderwijs
Inclusieve schoolgebouwen, waar iedereen zich thuis voelt en toegang toe heeft, zijn ons streven. We zijn ons ervan bewust dat dat nu nog niet altijd zo is – en dat het veel geld en tijd kost om alle onderwijsgebouwen volledig inclusief te maken. Daarom werken we komende jaren stapsgewijs uit hoe we onderwijsgebouwen meer inclusief kunnen maken. Het gaat daarbij niet alleen om rolstoeltoegankelijke toiletten in elk gebouw, maar bijvoorbeeld ook om meer aandacht voor materiaalgebruik en schoolontwerpen die prikkels verlagen. Het inrichten van rustige ruimtes binnen een school, waar leerlingen de mogelijkheid hebben om te reflecteren of tot rust te komen, kan bijvoorbeeld een waardevolle toevoeging zijn. We sluiten hiermee aan bij de motie M2024/27 "Inclusief & Adaptief". In het IHP onderwijs geven we hier invulling aan door de realisatie van drie buurtscholen en het uitvoeren van twee pilots voor inclusievere onderwijshuisvesting.

Wij streven naar inclusieve schoolgebouwen waar iedereen zich thuis voelt en toegang toe heeft, en werken de komende jaren stapsgewijs uit hoe we dit kunnen realiseren.

Samenvatting
Het IHP onderwijs draagt bij aan de realisatie van de langetermijndoelstellingen zoals verwoord in de koers Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen, de Sociale Visie Utrecht 2040 en de Ruimtelijke Strategie Utrecht. Concreet draagt onderwijshuisvesting bij aan de volgende twee doelstellingen: Kansrijk opgroeien en Groeien in balans. De opgave van de leefomgeving versterkt het gezond samenleven. Bij renovatie of (ver)nieuwbouw van scholen onderzoeken we steeds de mogelijkheid om meerdere maatschappelijke functies in één gebouw te combineren en/of meervoudig ruimte gebruik mogelijk te maken.

Onderwijshuisvesting faciliteert en draagt bij aan de realisatie van de ambities uit de UOA op het gebied van kansengelijkheid, voldoende professionals en inclusie. Daarnaast geven we met het IHP onderwijs uitwerking aan de afspraken onder het thema flexibel samenwerken en huisvesten, waaronder het wijkgericht werken, de realisatie van drie buurtscholen en het uitvoeren van twee pilots voor inclusievere onderwijshuisvesting.

3. Doelstellingen en uitgangspunten

Eerder in de beleidsnota hebben we de wettelijke kaders en context voor onderwijshuisvesting beschreven. We maken hierbij onderscheid tussen waar we vanuit onderwijshuisvesting verantwoordelijk voor zijn en waar we middels onderwijshuisvesting aan bij kunnen bijdragen. We kiezen voor doelstellingen waar we vanuit onderwijshuisvesting integraal op sturen en verantwoording over afleggen.

Daarnaast dragen we met onderwijshuisvesting bij aan maatschappelijke opgaven op het gebied van inclusie, duurzaamheid en flexibel bouwen. Deze opgaven zijn opgenomen als uitgangspunten waaraan wij bij de realisatie van scholen, gymzalen en MFA's zoveel mogelijk bijdragen. Anders gezegd, onderwijshuisvesting is geen voorwaarde, maar draagt wel bij aan de realisatie van deze opgaven. Daarom streven we ernaar om binnen de financiële kaders zoveel mogelijk bij te dragen aan deze opgaven.

Per doelstelling beschrijven wij in dit hoofdstuk wat we eronder verstaan, op welke wijze we invulling geven aan de doelstelling en waar we daarmee (in)direct aan bijdragen.

Ambitie en doelstellingen

Kinderen en jongeren in Utrecht groeien kansrijk op in een stabiele, gezonde, stimulerende en liefdevolle omgeving. Met onze scholen faciliteren we deze kansrijke omgeving voor kinderen. Dit vraagt om schoolgebouwen die geschikt zijn voor het geven van modern en eigentijds onderwijs. Niet alleen nu, maar ook in de komende jaren. Het beleid voor onderwijshuisvesting draagt daarmee bij aan gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht.

Daaruit vloeit voort dat we met het IHP onderwijs ervoor willen zorgen dat:
'We moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen realiseren, die voldoende passend en duurzaam is.'

Deze ambitie is uitgewerkt in twee hoofddoelstellingen:

1. Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen.
2. Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen.

Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen

Wat verstaan we hieronder?

Voor elke Utrechtse leerling in het primair onderwijs streven we naar een beschikbare plek in de wijk waar zij wonen. De huisvestingscapaciteit (in vierkante meters) moet derhalve goed aansluiten op het aantal leerlingen dat woont in de wijk. We willen namelijk dat ieder kind in de eigen leefomgeving naar school kan. Dit streven vertaalt zich tevens in de ambitie om in elke nieuwe wijk een schoollocatie voor primair onderwijs te realiseren. In sommige gevallen betekent dit dat er bij aanvang niet direct voldoende leerlingen zijn om de capaciteit volledig te benutten. In dergelijke situaties accepteren we een ingroeimodel, waarbij we mogelijk een tijdelijke locatie of medegebruik moeten inzetten, een deel van het schoolgebouw in de beginfase wordt ingezet voor andere (maatschappelijke) doeleinden of leegstand in de beginfase onvermijdelijk is. Voorafgaand aan elke gebiedsontwikkeling evalueren we zorgvuldig of een nieuw schoolgebouw noodzakelijk en haalbaar is. Daarbij houden we ons aan het principe van de tien-minutenstad.
Voldoende huisvestingscapaciteit van scholen verwijst naar de beschikbaarheid van geschikte en veilige fysieke ruimtes die de onderwijsbehoeften van leerlingen en docenten ondersteunen. En voor het voortgezet onderwijs geldt dat we goed aansluiten op het aantal leerlingen dat woont in de stad, we programmeren stadsbreed. Hiermee geven we invulling aan onze wettelijke taak en aan de lange termijn doelstellingen *kansrijk opgroeien* en *groeien in balans*.

> Voor elke Utrechtse leerling in het primair onderwijs streven we naar een beschikbare plek in de wijk waar zij wonen.

Wij geven invulling aan deze doelstelling door middel van de volgende subdoelstellingen:

- Het verminderen van leegstand en efficiënt gebruik van schoolgebouwen
    - Minimale schoolgrootte en maximeren van het aantal leerlingen aan de capaciteit van het gebouw
    - Bevorderen multifunctionele faciliteiten en flexibiliteit
- We dragen bij aan het vergroten van kansengelijkheid.

Het verminderen van leegstand en efficiënt gebruik van schoolgebouwen
Voor de realisatie van voldoende huisvesting kijken we kritisch naar de bestaande gebouwenvoorraad en het gebruik van de schoolgebouwen, we voorkomen leegstand van schoolgebouwen. Dit doen we jaarlijks aan de hand van de leerlingenprognose. De spreiding van onderwijshuisvesting over de stad is belangrijk, waarbij we de bestaande gebouwen zoveel mogelijk benutten, door de bezettingsgraad te verhogen, voordat we overgaan tot nieuwbouw.

We bouwen geen nieuwe scholen als er binnen de verwijsafstand nog voldoende capaciteit beschikbaar is.

Schoolgebouwen moeten zo efficiënt mogelijk worden gebruikt. Dit betekent dat we stevig inzetten op meervoudig ruimtegebruik en het tegengaan van leegstand onder andere door het terugdringen van het aantal kleine schoollocaties. Kleine schoollocaties zijn locaties met minder dan 191 leerlingen in het gebouw. Dit draagt ook bij aan de realisatie van robuuste schoollocaties met idealiter 200 tot 250 (enkele stroom) of met 400 leerlingen (dubbele stroom) per gebouw. Het terugdringen van het aantal té kleine schoollocaties draagt daarmee bij aan het efficiënter inzetten van de beschikbare ruimte in de stad, van beschikbare leraren en financiële middelen.

Wij streven naar efficiënt gebruik van schoolgebouwen door meervoudig ruimtegebruik en het verminderen van het aantal kleine schoollocaties.

In herschikkingsgesprekken met de PO schoolbesturen bespreken we op wijkniveau de beschikbare vierkante meters, het aantal té kleine schoollocaties, de leegstand en de leerlingenprognoses per PO schoollocatie. We komen tot herschikkingsafspraken zodat we gebouwen optimaler benutten en de bezettingsgraden van de schoolgebouwen verhogen. Het fuseren c.q. samenwonen en samenwerken van scholen blijft de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, desondanks dagen we schoolbesturen uit om een passende toekomstvisie neer te leggen voor schoollocaties met relatief weinig leerlingen.

De gemeente en schoolbesturen hebben hierin een gedeeld belang. Leegstand is ook voor schoolbesturen erg kostbaar. Schoolbesturen ontvangen namelijk een vergoeding gebaseerd op het aantal leerlingen en de bijbehorende vierkante meters. Als een gebouw groter is dan de vierkante meters waar bekostiging voor is, zijn de besturen zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van deze extra meters. Ondanks dat het alternatief aanwenden van leegstand mogelijkheden biedt voor bijvoorbeeld het huisvesten van andere (maatschappelijke) functies of medegebruik van een andere school, brengt leegstand ook onzekerheid met zich voor scholen. De ruimtes kunnen namelijk gevorderd worden voor andere scholen of doeleinden.

Samen met schoolbesturen voeren we herschikkingsgesprekken met als doel gebouwen optimaler te benutten.

Minder marge in schoolgebouwen
We hanteren op wijkniveau de volgende definitie van de gewenste capaciteit in het PO (verordening onderwijshuisvesting):
*Het college reserveert voldoende ruimte voor de huisvesting van scholen in een wijk. De gemeente houdt voor basisscholen **op wijkniveau** 12,5% maximaal meer gebouwcapaciteit beschikbaar dan op basis van de leerlingenprognose nodig is.*

Uit de wijkanalyses en gesprekken met schoolbesturen blijkt dat we in veel wijken veel overcapaciteit in het PO hebben. Dit betekent dat er voor veel schoollocaties op stads- en wijkniveau meer dan de gewenste 12,5% gebouwcapaciteit beschikbaar is. We streven naar vermindering van leegstand en daarmee een hogere bezetting per schoolgebouw. We willen terug naar 12,5% overcapaciteit per wijk. Dit nemen we mee in de herijking van de verordening.

Voor het voortgezet onderwijs is de afspraak met het onderwijsveld dat we stadsbreed programmeren, waarbij we in de capaciteit rekening houden dat de scholen voor voortgezet onderwijs 10% extra leerlingen binnen hun bestaande capaciteit kunnen opvangen.

Minimale schoolgrootte en maximeren van het aantal leerlingen aan de bestaande capaciteit
De minimale schoolgrootte en maximeren van de capaciteit van scholen zijn met elkaar verbonden, omdat we wijkgericht werken. In afstemming met schoolbesturen is het uitgangspunt dat scholen minimaal 191 leerlingen tellen, gelijk aan de landelijk vastgestelde opheffingsnorm. Dit betekent dat we scholen die onder deze norm liggen niet solitair bezien in het uitvoeringsprogramma, maar als onderdeel van een herschikking.

Schoollocaties met minder dan 191 leerlingen zijn in het uitvoeringsprogramma gemarkeerd als onderdeel van de herschikkingsopgave. We stimuleren samenwerking en fusie om leegstand te verminderen en de bezettingsgraad van schoolgebouwen te verhogen.

Met maximeren bedoelen wij dat de grootte van het schoolgebouw (in vierkante meters) leidend is voor het maximaal aantal te huisvesten leerlingen per school. Dit betekent dat er een maximum aan aantal leerlingen komt per schoolgebouw. Een school kan derhalve niet uitbreiden in / met een ander gebouw / met noodlokalen of in een ander schoolgebouw gaan inhuizen ten behoeve van uitbreiding. We bouwen tevens geen nieuwe scholen als bestaande scholen nog (deels) leeg staan, met uitzondering van nieuwe ontwikkelgebieden. Leegstand in schoolgebouwen en tekorten aan onderwijshuisvesting in de wijken zijn daarmee onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Het gevolg hiervan kan zijn dat scholen moeten gaan samenwonen, samenwerken of fuseren. Dit betekent ook dat een school een beperkt plekken beschikbaar heeft als zij het maximaal aantal leerlingen hebben bereikt en dit ook als uitgangspunt hanteren bij de uitvoering van het aanmeldbeleid
De middelen die worden gereserveerd voor verbouwing van een kleine schoollocatie in het uitvoeringsprogramma, kunnen in dat geval worden ingezet voor de huisvesting van samenwonende/samenwerkende of fuserende scholen. Het optimaal benutten van de scholen in de wijk doen we ook om de schaarse middelen huisvesting, personeel en geld optimaal in te zetten. De huidige onderwijscapaciteit van de gebouwen is per wijk inzichtelijk. We zijn en gaan in gesprek met de schoolbesturen over een minimale schoolgrootte en maximeren van de capaciteit van scholen in iedere wijk. In het uitvoeringsprogramma is hier slechts ten dele rekening mee gehouden, omdat de uitkomsten van de herschikkingsgesprekken ten tijde van het opstellen van deze nota nog niet volledig zijn uitgewerkt. Als resultaat van deze gesprekken kunnen wijzigingen in het uitvoeringsprogramma worden opgenomen.

Wij maximeren het aantal leerlingen op basis van de grootte van het schoolgebouw, zodat we uitbreiding voorkomen en het aantal dislocaties verminderen.

Bevorderen multifunctionele faciliteiten

Een belangrijke doelstelling in dit IHP onderwijs is slimmer ruimtegebruik. We stimuleren enerzijds zoveel mogelijk meervoudig ruimtegebruik en combineren anderzijds functies binnen één pand.

Met een multifunctionele faciliteit bedoelen wij: “Een gebouw waar verschillende organisaties, overwegend maatschappelijk, hun voorzieningen, producten en diensten aanbieden”.

De volgende uitgangspunten gelden bij multifunctioneel ruimtegebruik:

- Organisatiedoelen zijn bij voorkeur aan elkaar gerelateerd.
- Er is sprake van gezamenlijk gebruik van ruimten.
- Er worden geen voorzieningen uitgesloten, tenzij deze (potentieel) conflicteren met het belang, welzijn en veiligheid van het kind.
- Het schoolbestuur is juridisch eigenaar en bouwheer indien het aantal functies beperkt (maximaal 3 functies) is en de functies op elkaar aansluiten, bijv. bij een Utrechts Kindcentrum (UK).

Door in te zetten op multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen zorgen we voor meer ‘leven’ in het gemeentelijk vastgoed gedurende de hele dag, voor meer actief en zichtbaar gebruik, meer (onverwachte) samenwerkingen tussen partijen, en meer verbinding tussen maatschappelijk vastgoed en de buurt. Een multifunctioneel gebouw versterkt samenwerking tussen partijen doordat deze elkaar beter leren kennen. Daarnaast draagt het bij aan de verbondenheid tussen verschillende gemeenschappen zoals leerlingen, ouders, leraren en buurtbewoners. Deze voorzieningen laten we aansluiten bij de behoeften van de bewoners. Met deze inzet behouden we het voorzieningenniveau en het aanbod van maatschappelijke organisaties voor de wijk en de stad in minder gebouwen en is er efficiënter gebruik van de beschikbare ruimte. Een voorbeeld van een multifunctioneel gebouw is een buurtschool, zoals beschreven in de UOA (deel B van deze beleidsnota). We onderzoeken hierbij onder andere de mogelijkheid tot het realiseren van woningen (eventueel voor docenten) bovenop de school. Tevens stimuleren we de ontwikkeling en behoud van Utrechtse kindcentra (i.r.t. leegstand), binnen de mogelijkheden van de regelgeving.

Bij nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen gaan we na welke koppelkansen er zijn om functies binnen gebouwen te combineren. Daarnaast gaan we bij leegstand van schoolgebouwen na of er in dezelfde wijk vraag bestaat naar andere maatschappelijke voorzieningen zoals VE, BSO, een bibliotheek, jongerencultuurhuis of buurthuis. Indien koppelkansen zich voordoen onderzoeken we in samenspraak met onder meer schoolbesturen of er draagvlak is en op financiële haalbaarheid.

We geven invulling aan de multifunctionele faciliteiten door actief te zoeken naar koppelkansen om functies binnen gebouwen te combineren.

Samenwerken binnen één gebouw brengt ook uitdagingen met zich mee, bijvoorbeeld op het gebied van beheer en onderhoud. Het gaat om praktische zaken zoals de schoonmaak, toegang tot het schoolgebouw en extra onderhoud dat niet bekostigd wordt. Daarnaast brengt multifunctioneel gebruik extra taken en verantwoordelijkheden met zich mee voor een schooldirecteur en -bestuur, waaronder het sluiten van (huur)overeenkomsten en de administratieve last. Tijdens de realisatie van projecten van het uitvoeringsprogramma vragen deze praktische zaken een zorgvuldige afweging, in overleg met de schoolbesturen. Het samenwerken binnen één gebouw is een breder vraagstuk dan alleen onderwijshuisvesting en daarom kijken we hier binnen de gemeente Utrecht integraal naar (zoals met welzijn en sport). Zoals opgenomen in het uitvoeringsprogramma onderwijshuisvesting 2026-2041,

zijn we bezig met het ontwikkelen van beleid. Samen met de schoolbesturen wordt invulling gegeven aan multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen. Dit vergt nog de nodige verkenning en concretisering, met name op het gebied van rol- en taakverantwoordelijkheden en beheer & exploitatie.

Het vraagstuk van meerdere functies binnen één gebouw omvat meer dan alleen onderwijshuisvesting, daarom kijken we binnen de gemeente Utrecht integraal naar de verbinding met andere beleidsvelden.

Flexibiliteit van en in het gebouw
Flexibiliteit is het *vermogen van een gebouw om met beperkte bouwtechnische ingrepen wijzigingen te ondergaan* en *functieveranderingen* in zich op te nemen (bestaand en nieuwbouw).

Een schoolgebouw wordt ontwikkeld voor de langere termijn en daarmee niet per se alleen voor onderwijskundige doeleinden. De behoefte aan ruimte voor maatschappelijke voorzieningen en daarmee inrichting van een gebouw kan in de toekomst veranderen. Met een flexibel gebouw houden we daar op voorhand rekening mee.
Het kan zijn dat in de toekomst een andere school gebruik maakt van het gebouw of dat de onderwijskundige visie verandert (verantwoordelijkheid schoolbestuur). In een verdichtende stad kan het ook nodig zijn om een andere functie aan een gebouw te geven, nadat een school ophoudt te bestaan. Flexibiliteit van een gebouw is daarmee gericht op de lange termijn.
Bij nieuwbouw, en waar mogelijk renovaties, zetten we daarom in op een flexibel (school)gebouw, zodat het gebouw kan meebewegen met de groei van de stad. Bij het ontwerp van een gebouw kan op verschillende manieren rekening worden gehouden met flexibiliteit. Hoewel de initiële kosten hoger kunnen zijn, rechtvaardigen de voordelen op lange termijn de investering van een flexibel schoolgebouw. We investeren op deze manier in een moderne en flexibele leeromgeving die voldoet aan de behoeften van leerlingen en leraren. We dragen daarmee bij aan het efficiënt gebruik van schoolgebouwen. Zie voor een uitgebreid advies hieromtrent bijlage 4.04.

Bij nieuwbouw, en waar mogelijk renovaties, zetten we in op een flexibel (school)gebouw, zodat het gebouw kan meebewegen met de groei van de stad.

We dragen bij aan het vergroten van kansengelijkheid
De gemeente Utrecht zet stevig in op het vergroten van kansengelijkheid. Met onderwijshuisvesting dragen we voor zover mogelijk bij aan deze ambitie. De uitdaging daarbij is dat we vanuit onze wettelijke zorgplicht gelijk moeten handelen in gelijke gevallen en niet zonder nadere motivering kunnen afwijken van ruimtelijke (wettelijke) normen. We willen daarom bijdragen aan deze gemeentebrede ambitie door op basis van de scheidslijnenmonitor een prioritering in de programmering van onderwijshuisvesting aan te brengen. Concreet betekent dit dat een ruime meerderheid van de scholen die op basis van de objectieve criteria op het UVP zijn gekomen en zich bevinden in een van de dertig kwetsbare buurten, in de eerste periode van het IHP onderwijs met voorrang aan bod komt. Meer kansengelijkheid creëren in onderwijshuisvesting gaat dus niet zozeer gepaard met extra middelen, dan wel met het anders verdelen van middelen over de tijd op basis van dit criterium. Dit in samenspraak met de schoolbesturen. Hiermee geven we invulling aan de motie M2024/29 “Zet ook in op het bevorderen van kansengelijkheid in het afwegingskader bij Onderwijshuisvesting”.

In de eerste twee fases van het uitvoeringsprogramma worden de meeste scholen uit de dertig kwetsbare buurten aangepakt.

Daarnaast houden we in de huidige verordening rekening met het vergroten van kansengelijkheid. Bij de toekenning van het aantal vierkante meters is de achterstandscore[12] onderdeel van de formule van het berekenen van de ruimtebehoefte van een school. Dit betekent dat scholen met een lage score op sociaal economische status (SES) meer ruimte krijgen voor bijvoorbeeld een ouderlokaal.

We willen het tevens mogelijk maken dat in iedere school een bibliotheek kan worden voorzien, binnen de bestaande mogelijkheden. Daarmee bedoelen wij dat in bestaande schoolgebouwen ten eerste wordt gekeken of daar ruimte beschikbaar is om een bibliotheek te voorzien. Als er bijvoorbeeld een lokaal niet in gebruik is kan dat ingericht worden als bibliotheek. Vaak wordt al in samenwerking met de school en bibliotheek gekeken waar er plek is in de school om een dergelijke ruimte in te richten. De wensen en mogelijkheden om een bibliotheek te voorzien zijn uiteenlopend. Zo is het mogelijk om brede verkeersruimtes of gemeenschappelijke ruimtes te gebruiken om boekenkasten te plaatsen, maar kan er ook een ruimte speciaal voor worden ingericht. Bij de eerste optie zijn geen extra vierkante meters nodig, bij de tweede optie kan dit betekenen dat er 100-120m2 extra nodig is. Hierbij is rekening gehouden met de gelegenheid om er rustig een boek te kunnen lezen. Hierover leest u meer in handboek inrichting van schoolbibliotheken.
Bij nieuwbouw kan er in het ontwerp rekening worden gehouden met een ruimte voor een schoolbibliotheek. Deze ruimte is echter nog geen onderdeel van de verordening. We verkennen de mogelijkheden om dit bij aanpassingen van de verordening mee te nemen.
Op dit moment zijn er geen financiële middelen beschikbaar om oppervlaktes toe te voegen voor bibliotheken aan zowel bestaande als nieuwe schoolgebouwen.
De duurzame verankering van de bibliotheek op school is een ambitie van het ministerie en hier is onlangs onderzoek naar gedaan. Komende periode blijven we monitoren hoe dit concreet (met financiering) verder vorm krijgt.

Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen

Wat verstaan we hieronder?

Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen bieden een veilige, gezonde, flexibele en stimulerende omgeving die de onderwijsdoelen ondersteunen en het welzijn van alle gebruikers bevordert. De schoolgebouwen en gymzalen zijn ontworpen met oog voor de behoeften van leerlingen, docenten en ouders, met aandacht voor toegankelijkheid en duurzaamheid. Wij richten ons vooral op de elementen veiligheid, gezondheid (als onderdeel van de wettelijke eisen), inclusie, toegankelijkheid en duurzaamheid.

Wij geven invulling aan deze doelstelling door de volgende subdoelstellingen:

- Te voldoen aan tenminste de wettelijke eisen (plus een deel bovenwettelijke eisen)
- In te spelen op inclusie
- Toegankelijkheid te waarborgen
- Duurzaamheid te waarborgen

[12] De achterstandsscore in hele getallen, zoals gepubliceerd door de Minister, vermenigvuldigd met 7,17%, afgerond op een heel getal.

Voldoen aan tenminste de wettelijke eisen (plus een deel bovenwettelijke eisen)
De wettelijke eisen voor een schoolgebouw zijn vastgelegd in verschillende wet- en regelgeving, zoals het Besluit bouwwerken leefomgeving, gezondheids- en veiligheidsnormen, en onderwijs-specifieke richtlijnen. Deze eisen zorgen ervoor dat een schoolgebouw voldoet aan basisbehoeften op het gebied van veiligheid, gezondheid, functionaliteit en toegankelijkheid. Op het gebied van veiligheid en gezondheid moet worden voldaan aan de eisen betreffende brandveiligheid, luchtkwaliteit, verlichting en akoestiek.

Wij zorgen ervoor dat schoolgebouwen voldoen aan alle wettelijke eisen op het gebied van veiligheid, gezondheid, functionaliteit en toegankelijkheid, zoals vastgelegd in wet- en regelgeving.

Boven op de wettelijke eisen willen we ook voldoen aan de norm klasse B Frisse Scholen. Een Frisse School is een schoolgebouw (basis- of voortgezet onderwijs) met een laag energieverbruik en een gezond binnenmilieu. In een Frisse School is aandacht voor energie, luchtkwaliteit, temperatuur, licht en geluid. De gekozen norm staat voor een goed binnenmilieu, een lagere energierekening en gaat nader in op de thema's luchtkwaliteit, temperatuur, licht, geluid en energie in een schoolgebouw. Er zijn drie klassen, waar B staat voor 'goed' (c = voldoende, a = uitmuntend).
Meerdere schoolbesturen in Utrecht willen hier graag aan voldoen, omdat dit ook zeer wenselijk is voor de kwaliteit van het binnenklimaat voor de gebruikers: de leerlingen en leraren. Wij sluiten ons hierbij aan. Niet alle vereisten van deze sectorale norm maken onderdeel uit van het vigerende Besluit bouwwerken leefomgeving. We maken dus wel expliciet de keuze om dit onderdeel van het te verstrekken normbedrag aan een schoolbestuur te laten zijn.

Bij renovatie of nieuwbouw passen we de norm klasse B toe, met uitzondering van de thema's energie en licht. Het thema energie scharen wij onder onze duurzaamheidsambitie, maar zien wij niet als onderdeel van de basiskwaliteit. Bij het thema licht is gekozen voor niveau C doordat de daglichttoetreding in bestaande gebouwen moeilijk is aan te passen. Bij renovatie of nieuwbouw van gymzalen voegen we ook iets toe aan het wettelijke minimum. We houden daarbij het advies van de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) aan. Naast andere normen uit het handbroek 2019 betekent dit ook dat bij nieuwbouw gymzalen de afmetingen van onze gymzalen hoger liggen dan het wettelijk minimum. Op deze manier zijn gymzalen voor meerdere binnensporten te benutten en verhogen we de mogelijkheden voor avondverhuur.

Bij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen passen de frisse scholen klasse B toe. Hierbij is extra aandacht voor luchtkwaliteit, temperatuur, en geluid.

We spelen in op inclusie
Inclusief onderwijs is zowel in de Utrechtse Onderwijsagenda als in dit IHP onderwijs een belangrijke subdoelstelling. We vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren samen opgroeien, met en van elkaar leren en met elkaar omgaan. We willen segregatie tegengaan en integratie bevorderen, ook op school. Kinderen gaan zoveel mogelijk thuisnabij naar school. Het inzetten op maximeren van schoolgroottes draagt hier ook aan bij.

De opdracht voor het ontwikkelen van inclusief onderwijs komt voort uit de verbeteraanpak passend onderwijs en de route naar inclusief onderwijs die de afgelopen jaren door het ministerie van OCW is ingezet. Nederland heeft zich gecommitteerd aan een aantal internationale verdragen en is daarmee de verplichting aangegaan om toe te werken naar inclusief onderwijs. In het beleidskader *Met elkaar voor alle kinderen en jongeren* heeft het ministerie van OCW daar nader uitwerking aan gegeven. In het recent gewijzigde *Programma van eisen voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs* van het ministerie van OCW wordt zeer duidelijk dat kinderen recht hebben op inclusie en het daarmee een opdracht is aan zowel schoolbesturen als samenwerkingsverbanden.

> Inclusie is een recht voor kinderen en een verantwoordelijkheid voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden, zoals het ministerie van OCW aangeeft.

Om vanuit onze rol als gemeente concreet bij te dragen aan de realisatie van de ambitie op inclusief onderwijs in Utrecht, zetten we een drietal stappen. Allereerst zullen we in de toekomst in beginsel voor speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs geen standalone gebouwen realiseren, maar altijd in combinatie met een reguliere school. Dit betekent dat het speciaal onderwijs samen met een

reguliere school gehuisvest wordt in één pand. Zo kan onderling kennis uitgewisseld worden en komen kinderen in contact met elkaar. Ten tweede ontwikkelen we een *wegingskader inclusie* om voorstellen voor de in de UOA afgesproken pilots op inclusie te kunnen beoordelen en daarmee in ieder geval twee pilots inclusie in het eerste vier jaar van het IHP onderwijs te realiseren. Ten derde onderzoeken we of en onder welke voorwaarden we extra vierkante meters toevoegen aan een reguliere school ten behoeve van inclusiever onderwijs.

Speciaal (basis) onderwijs bouwen we altijd in combinatie met een reguliere school.

We maken ons sterk voor inclusief onderwijs en zorgen er tegelijkertijd voor dat er voldoende plekken voor speciaal onderwijs zijn. We blijven deze plekken realiseren, er zullen altijd kinderen zijn die naar het speciaal onderwijs als zelfstandige voorziening moeten gaan, alleen zullen we deze scholen voortaan samen met regulier onderwijs huisvesten.

We waarborgen toegankelijkheid
In het Besluit bouwwerken leefomgeving zijn wettelijke minimum eisen opgenomen voor toegankelijkheid. In Utrecht vinden we dit niet voldoende. Bij nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen passen we de Utrechtse Standaard Toegankelijkheid (UST) toe. Het uitgangspunt is dat alle ruimtes, routes en objecten in een openbaar gebouw in Utrecht toegankelijk zijn voor alle gebouwgebruikers, waarbij bij aanvang van het project beargumenteerd is als ruimtes in uitzonderingsgevallen niet voor alle gebruikers toegankelijk zijn. In de projecten dienen daarom alle ruimtes en de verbindingen tussen de ruimtes te worden weergegeven in een ruimtematrix en een relatieoverzicht of routeschema.
Het toepassen van het UST-proces brengt op zichzelf geen meerkosten met zich mee. Veel zaken kunnen in de ontwerpfase worden meegenomen, waarmee het niet per se kostenverhogend hoeft te werken. Het totaal pakket aan mogelijke benodigde maatregelen om alle ruimten toegankelijk te maken kunnen wel zorgdragen voor extra kosten, waar geen budget voor beschikbaar is gesteld. Het bureau SOLGU kan hiervoor ondersteuning bieden.

Bij nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen in Utrecht passen we de Utrechtse Standaard Toegankelijkheid (UST) toe, waarbij alle ruimtes en verbindingen worden vastgelegd in een ruimtematrix en routeschema.

We waarborgen duurzaamheid
We stellen onszelf tot doel om zoveel mogelijk schoolgebouwen energieneutraal (ENG) te realiseren. Bij renovatie of monumentale schoolgebouwen is gebleken dat dit niet altijd haalbaar is. Vandaar dat schoolgebouwen (zo dichtbij mogelijk) ENG worden gerealiseerd tijdens renovatie en nieuwbouw:

- We dringen het elektra- en gasverbruik terug;
- Dit draagt bij aan het terugdringen van de totale CO2-uitstoot, die in 2030 met 55% moet zijn verminderd en in 2050 met 95%.

We verwachten dat we 25% van de projecten (nieuwbouw of grootschalige renovatie) ENG kunnen realiseren in plaats van het op Besluit bouwwerken leefomgeving gerichte Bijna Energieneutrale schoolgebouwen (BENG).

Bij nieuwbouw of renovatie wordt de doelstelling gehanteerd dat er circulair wordt gewerkt waar mogelijk. Ten tijde van het opstellen van deze nota moet het circulariteitsbeleid nog worden vertaald naar een uitvoeringsprogramma. In het volgende hoofdstuk komen we hier kort op terug. In 2023 heeft de gemeente Utrecht bijvoorbeeld in 2023 de ‘Circulaire Grondstoffencorridor’ gelanceerd. Het doel is

om meer bouwmaterialen te opnieuw gebruiken binnen de stad Utrecht. Daarvoor gaan marktpartijen en de gemeente samenwerken in een aantal proeven. Deze proeven zijn nu in uitvoering en na evaluatie wordt onderzocht wat dit betekent voor onderwijshuisvesting. Er zijn op dit moment geen financiële middelen beschikbaar binnen het programma onderwijshuisvesting voor circulair bouwen.

In bestaande gebouwen worden energetische maatregelen getroffen via het onderhoud. Deze maatregelen verdienen zich binnen de resterende termijn tot renovatie/nieuwbouw terug. Dit doen we niet overal tegelijk. Omdat dat praktisch onhaalbaar is en ook niet logisch. Bij het uitvoeren van energetische maatregelen sluiten we aan bij natuurlijke en logische momenten, bijvoorbeeld geplande onderhoudswerkzaamheden.

We streven naar energieneutrale (ENG) schoolgebouwen, met focus op het verlagen van energieverbruik en CO2-uitstoot, en passen circulaire oplossingen toe waar mogelijk.

Schoolgebouwen en -pleinen zijn klimaatadaptief indien dat mogelijk is binnen het normbedrag en aanwezige subsidies. Indien dit niet mogelijk is, wordt toegelicht (in fasedocumenten) waarom dat niet mogelijk is. Groene schoolpleinen leveren een waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen. Daarom zetten we ons in om het vergroenen van schoolpleinen te stimuleren. Hoewel de meeste schoolpleinen eigendom zijn van het schoolbestuur, kan het schoolbestuur budget aanvragen om deze pleinen groener te maken. Deze subsidie valt buiten de scope van deze beleidsnota, maar sluit aan bij belangrijke thema's die hierin worden behandeld. In de brief 'Nieuw subsidieregeling groenblauwe schoolpleinen' van 13 januari 2025 vindt u hierover meer informatie.

Netcongestie

Voor de bouwprojecten onderwijs kan netcongestie voor vertraging en/of extra kosten zorgen. Gelet op de wettelijke taak die de gemeente heeft voor Onderwijshuisvesting zijn wij op zoek naar maatwerkoplossingen voor onze (nieuwbouw) onderwijshuisvestingsprojecten die gepland staan op te leveren tussen 2024 en 2030 (verwachte einde netcongestie). Hiervoor zijn beleidsmatige, operationele en financiële oplossingen nodig. Voor renovatieprojecten is reeds door het college besloten bij renovaties te kiezen voor aardgasvrijready in plaats van volledig aardgasvrij.

Relatie beleidsnota onderwijshuisvesting met andere nota’s en visies

Het beleid voor onderwijshuisvesting draagt bij aan gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht.

Met de vaststelling van de Ruimtelijke Strategie Utrecht hebben we het uitgangspunt vastgesteld dat in Utrecht woningen, werklocaties, maatschappelijke voorzieningen, sportvoorzieningen en groen dicht bij elkaar liggen, zodat inwoners er gemakkelijk en snel gebruik van kunnen maken.
Bovendien dragen we met deze subdoelstelling bij aan de Utrechtse Onderwijs Agenda, aan het thema Flexibel samenwerken en huisvesten.

Uiteraard dient er ook invulling te worden gegeven aan de landelijke duurzaamheidsambities. Omdat nog niet alle beleidsvelden nader zijn uitgewerkt, richten we ons eerst op de energietransitie, maar willen we zo snel als mogelijk circulariteit en klimaatadaptiviteit implementeren in de renovatie en nieuwbouw van de schoolgebouwen.

4. Uitvoeringsprogramma

Om te bepalen of en in welk jaartal projecten in het uitvoeringsprogramma (UVP) worden opgenomen is een wegingskader ontwikkeld. Het wegingskader helpt om keuzes te maken tussen diverse en soms tegengestelde uitgangspunten. Vanwege de beperkingen in capaciteit en middelen is het nodig om keuzes te maken en te prioriteren in de fasering van ver- en nieuwbouw van onderwijsvoorzieningen.

(Af)wegingskader

In het (af)wegingskader zijn zowel objectieve als beleidsmatige criteria opgenomen. De objectieve criteria zijn gericht op het bepalen of een gebouw op het UVP kan worden geplaatst. Dit is dus stap 1. Als een gebouw op het UVP geplaatst kan worden, gebruiken we beleidsmatige criteria om de inhoud en prioriteit van het project vorm te geven. De beleidsmatige criteria zien vooral toe op de planning voor de gehele looptijd van het IHP onderwijs en de aan te vragen voorziening (nieuwbouw, renovatie, uitbreiding). Het uitvoeringsprogramma is opgesteld op basis van gesprekken met de schoolbesturen, gemeentelijk beleid, landelijke ontwikkelingen en wijkgerichte gesprekken.

> Voor stap 1 om te bepalen of een gebouw op het uitvoeringsprogramma kan komen, richten we ons eerst op de objectieve criteria: uitloop MPOHV, bouwjaar, capaciteit versus behoefte en gebiedsontwikkelingen.

Objectieve criteria

De objectieve criteria zijn eisen die meetbaar en controleerbaar zijn en geven inzicht in de staat van het schoolgebouw, de behoefte, reeds vaststaande ontwikkelingen en nog te realiseren doelen. De gegevens worden niet beschouwd c.q. verwerkt in een bepaalde rangorde, maar zijn objectieve gegevens en vormen daarmee het vertrekpunt van het uitvoeringsprogramma.

Op basis van de volgende objectieve criteria is bepaald of een schoolgebouw in aanmerking komt voor het uitvoeringsprogramma:

- **Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV) uitloop**: voor een aantal projecten die voorzien zijn in het huidige MPOHV geldt een uitloop naar 2026 en verder. Deze programmering staat vast en is daarom overgenomen in het uitvoeringsprogramma.
- **Bouwjaar**: schoolgebouwen ouder dan 40 jaar.
- **Capaciteit versus behoefte**: de huidige capaciteit van het gebouw (m2 bruto vloeroppervlakte (BVO)) en toekomstige behoefte (o.b.v. leerlingenprognose) moeten op elkaar aansluiten, zowel bij onder- als overcapaciteit. Wij kijken daarbij zowel op stedelijk- als op wijkniveau naar de (toekomstige) behoefte versus de huidige capaciteit van de schoolgebouwen.
- **Gebiedsontwikkeling**: dit betreft nieuwbouwontwikkelingen van woningen. Soms in nieuwe gebieden buiten de stad (uitbreiding) of herontwikkeling van gebieden binnen de stad (inbreiding). Bij omvangrijke nieuwbouw horen ook nieuwe maatschappelijke voorzieningen, waaronder schoolgebouwen.

Als een gebouw aan deze criteria voldoet kan het op het UVP geplaatst worden. Of het daadwerkelijk geplaatst wordt is afhankelijk van de beleidsmatige criteria.

> Bij stap 2 om te komen tot het uitvoeringsprogramma zien we toe op beleidsmatige criteria zoals de sociale opgave voor de buurt, ongelijk

investeren voor gelijke kansen, Utrecht Standaard Toegankelijk, energietransitie, warmtevisie en netcongestie.

Beleidsmatige criteria

De beleidsmatige criteria hebben een directe relatie met te realiseren maatschappelijke beleidsambities. Deze zijn opgesteld omdat er een direct raakvlak is met onderwijshuisvesting en dit de grondslag is om op het uitvoeringsprogramma te komen. De criteria zijn:

- **Multifunctioneel gebruik**: een schoolgebouw kan worden aangepast op basis van de sociale opgaven en verschilmakers en de behoefte in de buurt, hetgeen maatwerk is. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan een extra ontmoetingsruimte of het delen van ruimten (gebruik overdag en avond) Dit kan op initiatief van de school zijn, vanuit de gemeente of op basis van de vraag van een derde (bijvoorbeeld cultuurmakers).
- **Ongelijk Investeren voor Gelijke Kansen**: dit criterium gaat over de locatie in de stad en aansluitend over het al dan niet aan moeten passen van schoolgebouwen om kansengelijkheid te bevorderen. Dit betreft scholen in een buurt of wijk die laag scoort op Sociaal Economische Status of de Leefbarometer (onderdeel van de scheidslijnenrapportage). Bij het programmeren / plannen van de renovatie van een gebouw kan rekening worden gehouden met de plek waar het gebouw in zo'n buurt staat.
- **Utrecht Standaard Toegankelijk**: deze werkwijze is gericht op het toegankelijk maken van maatschappelijk vastgoed. Met name de programmering van gymzalen is gecombineerd met de mogelijkheden om de toegankelijkheid te verbeteren. In zulke gevallen proberen we zoveel mogelijk werk met werk te maken.
- **Energietransitie en CO2-impact**: het treffen van maatregelen om de CO2-impact af te laten nemen. In 2050 moeten schoolgebouwen een afname van CO2 gebruik hebben gerealiseerd van 95%. Dit is maatwerk per gebouw.
- **Warmtevisie**: in de warmtevisie wordt per wijk aangegeven wanneer er van het gas af gegaan zou kunnen worden. Met investeringen aan schoolgebouwen sluiten we aan op de meerjarige wijkprogrammering warmtevisie, omdat er anders sprake kan zijn van desinvesteringen.
- **Netcongestie**: Netcongestie vormt een steeds groter risico, en dat wordt ook benadrukt in de raadsbrief over dit onderwerp. Het huidige energiesysteem staat onder druk vanwege de groeiende vraag naar elektriciteit en de beperkingen in de capaciteit van het elektriciteitsnet. Dit heeft grote implicaties voor zowel renovatieprojecten als nieuwbouw. In deel C, hoofdstuk 2 wordt dit risico verder toegelicht. Bij renovatie is het uitgangspunt dat gebouwen aardgasvrij-ready moeten worden opgeleverd[13]. Deze gebouwen kunnen nu nog niet direct van het gas af. Voor nieuwbouw worden de oplossingen per pand verkend.

Bij stap 1 geldt dat de objectieve criteria geen rangorde ten opzichte van elkaar hebben. In overleg met de schoolbesturen is getoetst welke schoolgebouwen op het UVP moeten komen op basis van één of meerdere van deze criteria.
Bij de beleidsmatige criteria lag de focus op de programmering: wanneer komt welk project aan bod. Daarbij is eerst gekeken welke projecten konden bijdragen aan 'ongelijk investeren voor gelijke kansen'. Deze zijn zoveel als mogelijk in fase 1 en 2 geprogrammeerd. Ook de projecten met de hoogste CO2-uitstoot zijn zo vroeg als mogelijk geprogrammeerd. Vervolgens zijn de projecten aan de andere criteria getoetst. In overleg met de schoolbesturen is de programmering tot stand gekomen, waarbij de gemeente de finale keuze heeft gemaakt.

[13] Voor renovatieprojecten is reeds door het college besloten te kiezen voor aardgasvrijready in plaats van volledig aardgasvrij.

De programmering

De grootste uitdaging op het gebied van onderwijshuisvesting is om de groei van de stad te faciliteren met de juiste hoeveelheid onderwijsvoorzieningen. Vanuit het huidige Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV) zijn er reeds veel nieuwe projecten gestart om de groei op te vangen. In de meest recente leerlingenprognoses is duidelijk geworden dat de groei minder snel gaat dan verwacht en dat de verwachte groei voor de komende jaren deels opgevangen kan worden door het inzetten van bestaande leegstand. De herschikkingsgesprekken met de schoolbesturen geven belangrijke input om te komen tot de juiste spreiding en bezetting van het bestaande Utrechtse scholenaanbod. Investeren in bestaande en nieuwe onderwijshuisvesting is nodig om aan toekomstige behoefte en beleidsambities te voldoen. De opgenomen projecten op het uitvoeringsprogramma vormen een noodzakelijk en kritisch onderbouwd geheel. Met deze projecten komen we namelijk tegemoet aan de beschreven uitdagingen. Daarbij is sprake van een basisniveau, dat minimaal noodzakelijk is om deels invulling te kunnen geven aan de ambities van de stad Utrecht. We doen immers wat nodig is (fors aantal projecten), maar het overstijgt het doelmatige niveau niet (hanteren Besluit Bouwwerken Leegomgeving).

Het UVP geeft de planning voor de komende 16 jaar weer voor wat betreft de aan te vragen voorziening (nieuwbouw, renovatie, uitbreiding), het schoolgebouw en het jaartal waarin wordt gestart met het project. Dit is in vier fases ingedeeld:

- fase 1: 2026-2029 --> 49 projecten waarvan 24 uit het MPOHV
- fase 2: 2030-2033 --> 16 projecten
- fase 3: 2034-2037 --> 22 projecten
- fase 4: 2038-2041 --> 12 projecten

Er zijn 99 projecten opgenomen op het Uitvoeringsprogramma gedurende de volledige looptijd. Het gaat om schoolgebouwen voor primair en voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs, wissellocaties voor tijdelijke huisvesting van scholen (THV), gymzalen en multifunctionele accommodaties (MFA's).

Er zijn 99 projecten opgenomen op het Uitvoeringsprogramma gedurende de volledige looptijd van 2026 tot en met 2041.

Er staat een groot aantal projecten op de planning, waarbij we de uitvoering ervan over de volledige looptijd van het IHP hebben kunnen spreiden. De verdeling in jaarschijven is bewust afgestemd op de capaciteit van de gemeentelijke projectleiders en de schoolbesturen. Toch blijft er een risico dat de beschikbare capaciteit niet altijd toereikend is, mede door de voortdurende dynamiek in de markt. Dit risico wordt verder toegelicht in deel C, hoofdstuk 2.

Onderwijs	Aantal
Primair onderwijs (PO)	54
Speciaal onderwijs (SO)	1
Speciaal basisonderwijs (SBO)	2
Voortgezet onderwijs (VO)	10
Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)	1
Gymzaal	17
Tijdelijke huisvestingslocatie (THV)	10

Multifunctionele Accommodatie (MFA)	4

De projecten zijn als volgt verspreid over de stad:

Wijk	Aantal
Binnenstad	7
Leidsche Rijn	3
Noordoost	7
Noordwest	12
Oost	11
Overvecht	14
Vleuten- De Meern	14
West	8
Zuid	9
Zuidwest	14

Een aantal kenmerken lichten we toe:

- Er zijn 24 projecten ‘meegenomen’ uit het MPOHV 2016-2025, waarvan de uitvoering doorloopt in de periode van het IHP onderwijs. De grootste oorzaak hiervan is vertraging in de uitvoering.
- Er zijn acht monumentale schoolgebouwen opgenomen in het uitvoeringsprogramma.
- In het huidige MPOHV waren relatief weinig gymzalen opgenomen omdat deze in het MPOHV veelal nog geen 40 jaar oud waren, daar maken we nu een inhaalslag in.
- Voor de MFA’s geldt dat deze in gemeentelijke eigendom zijn. Na ongeveer 20 jaar moeten de installaties worden vervangen. We nemen de investering van deze installaties op in het uitvoeringsprogramma van dit IHP. De dekking hiervoor komt voort uit de onderhoudsvergoeding (MI) die de scholen verstrekken aan de gemeente.
- Voor de tijdelijke huisvestingslocaties is gekeken naar de volledige looptijd van het IHP onderwijs. De opgenomen projecten in dit IHP onderwijs zijn daarmee allemaal nodig voor tenminste de looptijd van dit IHP onderwijs en behoeven allen aanpassingen en/of grootschalige renovatie.
- Er zijn twaalf schoolgebouwen opgenomen onder de noemer herschikkingsopgave, waarvan het aantal leerlingen van de schoollocatie onder de opheffingsnorm zit. Deze zijn onderwerp van gesprek bij de herschikkingsopgave, waarbij vanuit een stadsbrede blik wordt gekeken naar spreiding en bezetting van schoolgebouwen. Deze staan op het UVP, zodat we middelen beschikbaar hebben als scholen gaan samenwonen/ samenwerken of fuseren. En dit draagt bij aan het efficiënt gebruik van de schoolgebouwen.

Invulling aan integrale beleidsdoelstellingen

We geven als volgt invulling aan Ongelijk investeren voor gelijke kansen en het Verduurzamen van de gebouwen.

Ongelijk investeren voor gelijke kansen
Onderdeel van het kritisch programmeren is dat we ook gekeken hebben naar Ongelijk investeren voor Gelijke Kansen. Van het aantal projecten die zijn gesitueerd in een kwetsbare buurt, wordt een ruime meerderheid van deze projecten opgepakt in fase 1 en fase 2. Een groot deel van deze projecten is dus naar voren gehaald.

Vermindering CO2-uitstoot
We geven invulling aan de Europese opgave om minder CO2-uitstoot te realiseren, door de meeste schoolgebouwen die een hoge CO2-uitstoot hebben op te pakken in fase 1 en fase 2.

De realisatie van het uitvoeringsprogramma

Tijdens de uitvoering van het programma blijven wij op wijk- en stadsniveau bezien hoe de leerlingenstromen zich ontwikkelen. Dit maakt het mogelijk om flexibel om te gaan met de programmering. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer er sprake is van een toegenomen leegstand bij de ene school binnen een wijk, wordt onderzocht of (ver)nieuwbouw van een andere school in diezelfde wijk nog steeds de beste oplossing is of dat het aanwenden van leegstand een betere oplossing is. Hiermee geven wij tevens invulling aan de Motie Meer samenwerking, minder concurrentie.

Gedurende de realisatie van het uitvoeringsprogramma zullen (onvoorziene) ontwikkelingen plaatsvinden en zal beleid verder uitgewerkt worden. Ieder jaar zal daarom het uitvoeringsprogramma geüpdatet worden in de reguliere p&c-cyclus, conform huidige werkwijze. Elke vier jaar dient het IHP onderwijs te worden geactualiseerd en zullen relevante beleidsmatige ontwikkelingen worden opgenomen. Het is belangrijk om te realiseren dat deze flexibele benadering ook inhoudt dat tussentijdse wijzigingen in de uitvoering noodzakelijk kunnen zijn. Hierbij kan gedacht worden aan aanpassingen in de leerlingenprognoses, budgetten en inzet van dekkingsbronnen. Dit wordt in hoofdstuk 4, voortgang en verantwoording, verder toegelicht.

De beschreven criteria in de voorgaande alinea's worden in ogenschouw genomen als de programmering moet worden aangepast. Het zal altijd maatwerk betreffen, maar de opgaven 'ongelijk investeren voor gelijke kansen' en verminderen CO2-uitstoot zijn prioriteiten die altijd meegewogen zullen worden bij de herschikkingsopgaven. In hoofdstuk C.4. wordt hier nader op ingegaan.

Werkzaamheden tijdens uitvoeringsperiode

De komende jaren zal de realisatie van het uitvoeringsprogramma worden opgepakt. Met deze beleidsnota geven we vorm en richting aan de beleidsmatige opgaven voor onderwijshuisvesting. Maar dat wil niet zeggen dat we hiermee 'klaar zijn'. Onderwijshuisvesting is een dynamische opgave: het onderwijslandschap ontwikkelt zich namelijk altijd; het staat nooit stil. Een aantal zaken vergen hierin de komende jaren nog nadere uitwerking.

Onderwerp	Wie
De gymzalen en tijdelijke huisvestingslocaties zijn bijna allemaal eigendom van de gemeente Utrecht. We gaan daarom verkennen op welke wijze deze projecten zo efficiënt en effectief mogelijk aanbesteed kunnen worden.	gU
Het beleid op inclusiever onderwijs, klimaatadaptieve en circulaire schoolgebouwen moet verder worden ontwikkeld in samenwerking met de betreffende beleidsvelden. Om vervolgens vertaald te worden naar concretere inzichten en kansen voor onderwijshuisvesting.	gU
Op dit moment is er nog geen volledig inzicht in de feitelijke leegstand in de schoolgebouwen, ongeacht de eigendomspositie. Voor het goed kunnen meten van de voortgang in het verminderen van de leegstand starten we een onderzoek naar de werkelijke leegstand in schoolgebouwen. Dit vertalen we dan in een nulmeting voor de indicator in dit plan en de programmabegroting.	SB en gU
Samen met de schoolbesturen worden de herschikkingsgesprekken / herschikkingsopgaven per wijk afgerond. Dit moeten we vervolgens verwerken in het uitvoeringsprogramma. Prioriteit ligt in ieder geval bij Overvecht, Zuidwest en Noordwest. Deze gesprekken vormen vervolgens een jaarlijks gespreksonderwerp tussen gemeente en schoolbesturen.	SB en gU

Samen met de schoolbesturen, die doorgaans eigenaar van de schoolgebouwen zijn, willen we ook verkennen op welke onderdelen van de aan te besteden projecten samengewerkt zou kunnen worden. Standaardiseren van een aantal werkzaamheden hierin behoren tot de mogelijkheden. De landelijke ontwikkelingen hieromtrent worden hierin ook meegenomen.	SB en gU
Samen met de schoolbesturen wordt invulling gegeven aan multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen (zie bijlage 4 van de beleidsnota). Dit vergt nog de nodige verkenning en concretisering, met name op het gebied van rol- en taakverantwoordelijkheden en beheer & exploitatie. De aansluiting met de behoefte van de buurt moet hierin vervolgens worden meegenomen.	SB en gU
Er wordt een standaard checklist opgesteld voor het integraal kunnen afwegen van beleidsmatige doelen. Hiermee wordt beoogd dat voor alle op te pakken projecten wordt bepaald in hoeverre een project kan bijdragen aan o.a. een buurtschool, inclusiever onderwijs en multifunctioneel gebruik.	gU en SB
We ontwikkelen meetmethoden om de indicatoren te kunnen gaan meten. Daarmee gaan we aan de slag om relevante nulmetingen op te stellen als input voor de indicatoren.	gU
Samen met InvestNL, Ruimte-Ok en schoolbesturen geven we invulling aan de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot programmatisch werken en standaardiseren van processen in nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen.	SB en gU
De verordening onderwijshuisvesting moet worden aangepast uiterlijk Q4 2025, o.a. op basis van de beleidsnota IHP.	SB en gU

C. Monitoren, sturen en verantwoorden

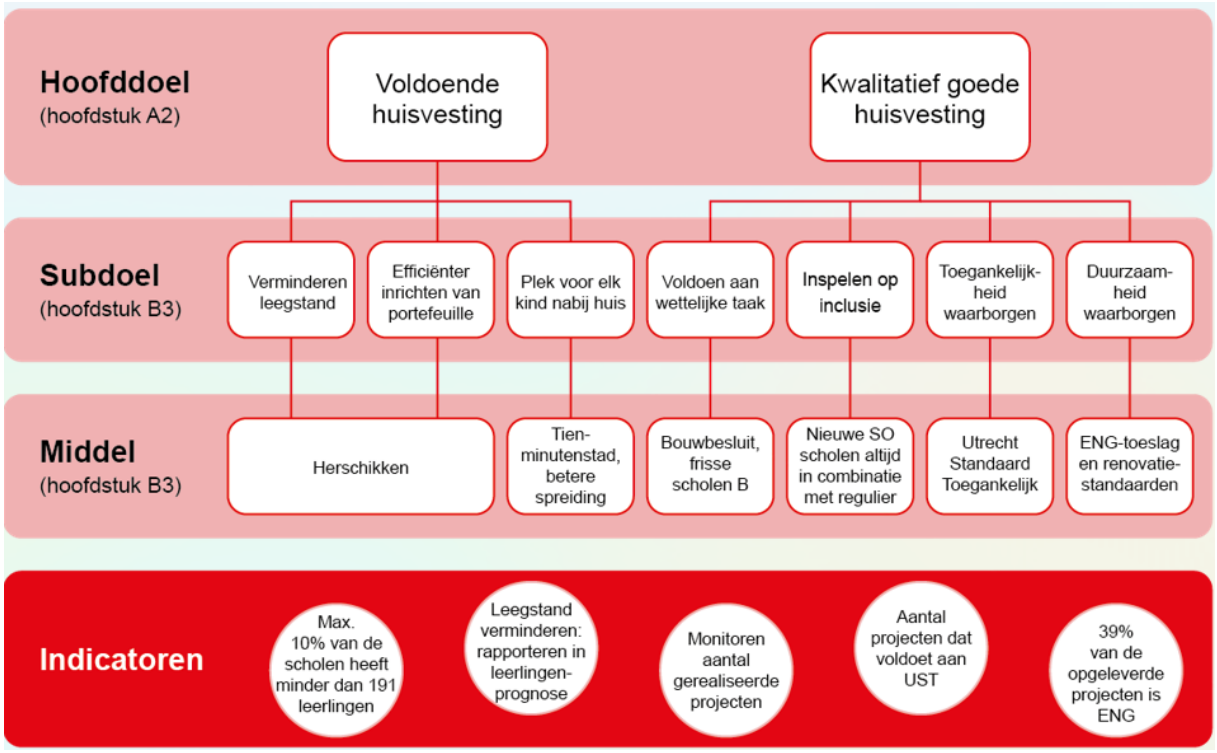
1. Indicatoren

doelstelling	effect-indicator	0-meting	vervolg-meting 1	vervolg-meting 2	Begroting ja/nee
Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen	Aantal schoollocaties dat minder dan 191 leerlingen heeft* Bron: administratie VGU-uitvoeringsprogramma	er staan 12 schoollocaties met minder dan 191 leerlingen op het uitvoeringsprogramma	2030 – 2 van de 12 kleine scholen zijn herschikt	2041 – tenminste 10 van de 12 kleine scholen zijn herschikt.	nee
*dit doen we aan de hand van herschikken. Met herschikken bedoelen we dat we opnieuw kijken naar de verdeling van de leerlingen over de verschillende scholen in de wijk en buurt. We kijken integraal naar de verschillende scholen in de tien wijken in Utrecht, deze wijkportretten (bijlage 4.03) vormen de basis. We kijken naar de verhouding tussen de totale vraag naar huisvesting scholen en het aanbod in de wijk/ buurt. Is er bij de ene school een tekort aan ruimte en tegelijkertijd leegstand in de andere school, dan gaan we in gesprek over ten eerste een samenwerking tussen de scholen. Dit doen we op buurt niveau. Daarbij houden we rekening met het onderwijsconcept dat wordt aangeboden. Het gaat er daarbij tevens om dat we daarmee minder kleine schoollocaties en meer robuuste schoollocaties realiseren. Robuuste schoollocaties zorgen voor een efficiëntere organisatie, draagt bij aan een oplossing voor het lerarentekort. We gaan uit van 10 van de 12 schoollocaties omdat we er rekening mee houden dat er ook redenen zullen zijn dat een school niet kan worden herschikt en toch gerenoveerd/ vervangen moet worden.					
Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen	Leegstand in schoolgebouwen** Bron: Onderwijsloket	Niet van toepassing	Nader te bepalen	Nader te bepalen	nee
** Eén van de onderdelen om schoolgebouwen efficiënt te gebruiken is dat er zo min mogelijk leegstand moet zijn. Jaarlijks stellen we de leerlingenprognoses op en daarin wordt beschreven of er in wijken een normatief tekort of een overschot aan ruimte is. Middels maximeren van schoolgrootte dragen we hier ook aan bij. Echter wordt er door scholen vaak samengewerkt met BSO en VE. Dit betekent vaak dat er ruimtes in de schoolgebouwen ingezet worden voor kinderen buiten de reguliere schooltijden. Soms is hier sprake van dubbel gebruik van ruimtes, maar soms ook niet. Dit maakt het lastig om de leegstand goed inzichtelijk te					

maken. Daar hoort ook bij dat we een definitie van wat we onder leegstand verstaan, opstellen. Het jaar 2025 willen we daarom gebruiken om een nulmeting op te stellen. Op basis van die nulmeting kunnen we onze streefcijfers beschrijven. We komen hier op terug via een kwartaalbrief onderwijs.					
Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen	Voortgang uitvoeringsprogramma onderwijs – gerealiseerde projecten Bron: Programmabegroting	In 2026 zijn dit 0 projecten	In 2030 zijn 35 van de 99 projecten opgeleverd.	2041 – 88% (87 van de 99 projecten)	ja
*** De realisatie van de projecten zoals beschreven in bijlage 4.02 van deze beleidsnota start in het jaar 2026. Voor de komende 16 jaar staan er 99 projecten geprogrammeerd. De streefcijfers betreffen de projecten die gerealiseerd zijn genomen. We beschrijven de streefcijfers per fase, dus per 4 jaar. In 2041 zullen we niet 100% halen, omdat in dat jaar ook projecten in de voorbereidingsfase zijn opgenomen.					
Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen	Opgeleverde projecten die voldoen aan Utrecht Standaard Toegankelijk. Bron:		100%	100%	nee
Bij elke actualisatie beschrijven we in hoeverre we hier invulling aan hebben kunnen geven. We nemen het nu op in de projectbrieven en gaan er van uit dat alle opgeleverde projecten voldoen aan UST. Op het opleverformulier wordt beschreven welke keuzes zijn gemaakt in de uitvoering en er wordt gemotiveerd als er niet volledig aan UST is voldaan.					
Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen	Aantal opgeleverde projecten is een energie neutraal gebouw (ENG) Bron: programma's en projecten	In 2026 zijn dit 0 projecten	In 2030 zijn 14 nieuwbouw (100%) en 5 renovatie (25% van 21) projecten ENG opgeleverd.	In 2041 zijn 19 nieuwbouw en 20 renovatie projecten ENG opgeleverd. Totaal 39%.	ja
**** De realisatie van de projecten zoals beschreven in bijlage 4.02 start in het jaar 2026. We verwachten dat 100% van alle projecten ENG bij nieuwbouw en 25% van de renovatieprojecten wordt opgeleverd. Dit betekent dat het streven is om in 2041 19 nieuwbouw en 20 renovatieprojecten te hebben opgeleverd die energie neutraal zijn.					
Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen	Vermindering CO2 uitstoot in exploitatie Bron: nader te bepalen	Niet van toepassing*****			

***** Op dit moment hebben we nog niet van alle scholen die onderdeel zijn van het IHP onderwijs de benodigde gegevens over de CO2 uitstoot ontvangen. Het is nodig om hiervoor een meetinstrument te ontwikkelen. Dit willen we opzetten tijdens fase 1. We werken daarin uit of we dit voor zowel bestaande gebouwen als (ver) bouwprojecten doen, of dat we dat alleen voor de laatste (ver)bouwprojecten doen.

In paragraaf 3 van deel B zijn de doelstellingen beschreven. Daarbij is aangegeven hoe we daar invulling aan geven en bij welke ambitie of welk uitgangspunt we bijdragen. Niet al deze uitgangspunten komen terug in de indicatoren. De indicatoren zoals nu beschreven hebben betrekking op de onderwerpen waar wij als 'onderwijshuisvesting' verantwoordelijk voor zijn. Voor de overige uitgangspunten geldt dat we deze evalueren nadat de eerste fase van het IHP onderwijs voorbij is. Dit doen we op deze manier omdat we bij deze uitgangspunten enkel bijdragen, maar we hebben daar geen sturing op en/of verantwoordelijkheid over. We gaan hierop in, in de voortgangsrapportage zoals beschreven in deel C, methodiek.

2. Risico’s

Bij het realiseren en programmeren van Onderwijshuisvesting kunnen verschillende risico’s optreden. In deze paragraaf gaat het om risico's op het niveau van deze beleidsnota en het uitvoeringsprogramma, niet specifiek op projectniveau.

Beperkingen op het elektriciteitsnetwerk, oftewel netcongestie, kunnen vertragingen en extra kosten veroorzaken bij de bouw en renovatie van scholen. Onnauwkeurige voorspellingen van leerlingenaantallen kunnen leiden tot capaciteitsproblemen, terwijl stijgende bouwkosten het risico van budgetoverschrijdingen en vertragingen met zich meebrengen. Daarnaast kunnen tekorten aan personeel en materialen de voortgang van projecten belemmeren. Politieke veranderingen kunnen zorgen voor onzekerheid over lopende projecten en beleidsbeslissingen. Bovendien kunnen bezuinigingen leiden tot beperkte financiële middelen, wat de kwaliteit en voortgang van Onderwijshuisvesting kan ondermijnen.

Deze risicoanalyse biedt inzicht in deze en andere mogelijke risico’s, evenals de maatregelen die genomen kunnen worden om deze te beheersen. Door deze risico's proactief te adresseren, kunnen we de planning en uitvoering van deze beleidsnota optimaliseren en de continuïteit en effectiviteit van onze Onderwijshuisvesting waarborgen. In de volgende tabel worden de risico's beschreven, samen met de bijbehorende toelichtingen en voorgestelde maatregelen.

Risico-omschrijving	Toelichting	Maatregelen
Door **netcongestie** zijn aansluitingen op het elektriciteitsnet niet beschikbaar.	Nieuwbouw- en renovatieprojecten kunnen steeds vaker geen doorgang vinden of niet voldoende verduurzaamd worden. Hierdoor komen projecten stil te liggen en zijn verduurzamingsambities lastiger te realiseren.	Bij renovatie kunnen we het gebouw gasloos-ready maken. Daarnaast houden we in het uitvoeringsprogramma rekening met de planning. Niet alle gebouwen zijn even gevoelig voor netcongestieproblematiek, zoals bijvoorbeeld een aantal gymzalen. Ook worden mogelijkheden tot flexcontracten verkend.
We worden geconfronteerd met **bezuinigingen** van zowel het rijk als de gemeente, terwijl **de bouwkosten blijven stijgen**.	Door de bezuinigingen moeten we lastige keuzes maken in het realiseren van ambities. Dit kan de kwaliteit van onderwijsvoorzieningen en de voortgang van bouwprojecten in gevaar brengen.	We passen het ambitieniveau aan en waarborgen de basiskwaliteit. Ondanks de aanpassingen blijven we streven naar extra inspanningen waar mogelijk. Zoals omschreven in deze beleidsnota zijn er echter ambities die we op dit moment niet (volledig) kunnen uitvoeren, zoals inclusief onderwijs en flexibele huisvesting. Door de herijking van de normvergoeding verkleinen we de kans op budgetoverschrijdingen en zorgen we ervoor dat projecten doorgang kunnen vinden. Daarnaast onderzoeken we mogelijkheden om efficiënter te bouwen, zoals het overwegen van gezamenlijke aanbestedingen.
Steeds vaker worden we geconfronteerd met striktere eisen vanuit de RSU op het gebied van Volksgezondheid en **Stedenbouwkundig eisen** die per gebied verschillen.	De stedenbouwkundige eisen staan op gespannen voet met een vastgesteld normbedrag voor de realisatie van Onderwijshuisvesting. Dit kan de tijdige beschikbaarheid van onderwijshuisvesting in gevaar brengen en tevens zorgen voor overschrijdingen op projecten.	Betrek stedenbouwkundige experts bij het begin van het project om de haalbaarheid en naleving van eisen te waarborgen. Overleg met stedenbouwkundige over flexibiliteit in regelgeving om projectefficiëntie te verbeteren.
Veranderende ruimtebehoefte van scholen door de volgende redenen: **Veranderingen in woningbouw en**	Wisselende leerlingenprognoses zorgen voor fluctuaties in de ruimtebehoefte van gebiedsontwikkelingen. Dit	In lijn met de Verordening herzien we de prognoses minimaal elke twee jaar. We zorgen voor regelmatige monitoring en passen de

woningtypologie veroorzaken steeds wisselende leerlingenprognoses voor gebiedsontwikkelingen. Door de w**et 'Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen**' kunnen er nieuwe scholen toetreden.	kan resulteren in zowel leegstand als ruimtetekort in onderwijsvoorzieningen. Daarnaast bestaat het risico dat scholen eerder worden opgeleverd dan de woningen, waardoor er mogelijk geen leerlingen beschikbaar zijn wanneer de school klaar is.	capaciteitsplanning voor onderwijshuisvesting hierop aan. Zo zorgen we voor een nauwkeurige afstemming van de behoeften en beschikbare middelen. Daarnaast kunnen de leerlingenprognoses verrijkt worden met nieuwe data zoals uit het aanmeldbeleid.
Door **schommelingen in de vraag naar onderwijs** ontstaat er een concentratie van leerlingen op populaire scholen.	Nieuwe scholen die we op voorhand niet hebben kunnen programmeren kan de druk op bestaande voorzieningen verder vergroten. Wanneer een school snel groeit, leidt dit vaak tot een afname in het leerlingenaantal van andere scholen. Dit resulteert in een onevenwichtige verdeling van capaciteit, waarbij sommige scholen te weinig ruimte hebben, terwijl andere te maken krijgen met leegstand.	We zijn in gesprek met schoolbesturen om scholen te herschikken, met als doel de onderwijsvoorzieningen efficiënt te gebruiken (minimale schoolgrootte en maximeren van het leerlingenaantal in relatie tot de grootte van het schoolgebouw).
Gebrek aan capaciteit in brede zin. Tekorten aan (gemeentelijk en schoolbestuurlijk) personeel, aannemers en materialen.	Door een tekort aan personeel, aannemers en materialen kunnen projecten mogelijk niet tijdig afgerond worden, wat onvoldoende onderwijshuisvesting tot gevolg kan hebben. Daarnaast kan het ook leiden tot prijsstijgingen, wat projectoverschrijdingen tot gevolg heeft.	Ondanks dat dit een risico is waar we geen directe invloed op kunnen uitoefenen en het een structureel en landelijk probleem is zijn er wel aspecten die we kunnen oppakken om er zo goed mogelijk op in te spelen. Om tekorten aan personeel en materialen tegen te gaan en de voltooiing van projecten te waarborgen kunnen we nieuwe samenwerkingsvormen bij aanbestedingen verkennen en indien nodig externe capaciteit inhuren. Ook kunnen we schaalvoordelen benutten door gezamenlijke aanbestedingen, waardoor de marktuitvraag aantrekkelijker wordt en mogelijk minder (personele en materialistische) capaciteit benodigd is. Daarnaast hebben we het

		uitvoeringsprogramma aangepast om realistisch om te gaan met de beschikbare capaciteit.
Er zijn veel verschillende partijen betrokken met **uiteenlopende belangen**.	Door de verschillende belangen is er een risico dat het draagvlak voor het plan ontbreekt, wat de uitvoering kan bemoeilijken.	Faciliteer open communicatie en samenwerking tussen alle belanghebbenden om gemeenschappelijke doelen vast te stellen. Identificeer en adresseer conflicten of knelpunten vroegtijdig om vertragingen te voorkomen.
Voorfinanciering kinderopvang In het uitvoeringsprogramma zijn een aantal projecten opgenomen waarin we, conform beleid, willen investeren in Utrechtse Kindcentra. Voor het kinderopvangdeel zijn we bereid de investering voor te financieren. De kosten hiervan moeten worden gedekt uit de huuropbrengsten van de kinderopvang.	Er zit een risico in deze voorfinanciering dat de investeringskosten niet volledig en /of kostendekkend worden terug ontvangen. De betreffende partner kan bijv. failliet gaan. Ook is het mogelijk dat huurders de hoogte van de huurprijs niet kunnen betalen.	Door vooraf het goede gesprek erover te voeren, een heldere meerjarige overeenkomst op te stellen en actief in gesprek te blijven met de kindpartner wordt het risico op inkomstenderving geminimaliseerd.

3. Financiën

De financiën van het IHP vallen onder het begrotingsprogramma Kansrijk opgroeien, doelstelling Huisvesting scholen. In het programma komen onder de doelstelling de kapitaallasten van de investeringsopgave terug. De totale investeringsvolumes staan in de paragraaf investeringen en worden voor het totale programma Kansrijk opgroeien weergegeven. Een nadere uitsplitsing van deze investeringsvolumes naar kredieten staat in de Investeringsstaat.

Investeringsopgave

De totale investeringsopgave van projecten waarmee in de beschouwingsperiode 2026 – 2041 wordt gestart, gebaseerd op voorgaande uitgangspunten, is als volgt:

Omschrijving investering (*1.000.000)	Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4	Totale raming
Raming projecten niveau bouwbesluit	€388,6	€164,0	€140,7	€107,8	**€801,1**
Opslag frisse scholen (ambitie)	€4,3	€3,2	€2,9	€2,0	**€12,5**
Subtotaal projecten conform nieuw normbedrag	*€392,9*	*€167,2*	*€143,9*	*€109,8*	***€813,6***
ENG (ambitie)	€10,1	€1,6	€1,8	€1,6	**€15,1**
Stedenbouwkundige eisen	€23,8	€13,1	€10,5	€8,3	**€55,7**
Onvoorzien	€4,0	€4,0	€4,0	€5,0	**€17,0**
Totale geprogrammeerde uitgaven	**€430,8**	**€185,9**	**€159,9**	**€124,7**	**€901,3**

Fase 1 2026 – 2029, fase 2 2030 – 2033, fase 3 2034 – 2037, fase 4 2038 – einde plan

De investeringsbijdrage aan het schoolbestuur wordt in twee termijnen beschikt. Aan de start van het project worden een voorbereidingskrediet beschikt van 8% van de totale investering. Na afronding van de voorbereiding (t+3) wordt het restant beschikt (92%). Dit wijkt af van de huidige werkwijze waarin in vier termijnen het krediet wordt beschikt. Door het op deze wijze aan te vliegen worden de administratieve lasten verlicht.

Er bevindt zich een aanzienlijke piek in de geprogrammeerde uitgaven van fase 1. Dit heeft te maken met het feit dat verschillende omvangrijke projecten vanuit het MPOHV zijn vertraagd, en nu pas tot uitvoering komen, tegelijk met nieuwe IHP projecten. Veelal gaat het om scholen in de nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals Merwedekanaalzone, Cartesius en Beurskwartier, maar ook om bijvoorbeeld de Internationale School Utrecht. Of uitvoering daadwerkelijk plaats gaat vinden conform deze programmering hangt met vele externe factoren samen. Wij monitoren de planningen elk jaar en

zullen indien nodig de programmering elk jaar bijstellen. Overigens zal de daadwerkelijke cashflow afwijken van het beschikken van bedragen. De cashflow wordt jaarlijks in beeld gebracht bij de Programmabegroting en is van invloed op de bepaling van de gemeentelijke schuldquote en solvabiliteit. De eerste herijking van dit IHP inclusief actuele cashflow informatie zal plaats gaan vinden bij de Programmabegroting 2026.

Er zijn reeds projecten opgenomen waarvan we verwachten dat die onderdeel uit gaan maken van de herschikkingsopgave. Het gaat met name om scholen die minder dan 191 leerlingen hebben (op of onder de opheffingsnorm zitten) of waarvan op basis van huidige ontwikkelingen en ligging een meerwaarde lijkt te zijn om mee te doen in de herschikkingsopgave. Herschikken kost geld, maar de benodigde investeringen hiervoor zijn vooraf minder goed in te schatten. Het is ook niet zeker op welke wijze de herschikking tot stand gaat komen in de praktijk. Daarom is er wel voor elk schoolgebouw apart een investering geraamd, zodat er budget beschikbaar is om in te spelen op de noodzakelijke en breed gedragen herschikking. Indien de herschikking niet door gaat, is het budget nodig voor renovatie / vervanging van de huidige gebouwen.

Budget

De normvergoeding is berekend en gebaseerd op nieuw te bouwen projecten en **niet** renovatie van bestaand vastgoed. Dit betekent dat naar verwachting in alle gevallen het budget toereikend zal zijn om de projecten uit te kunnen voeren. Maar dat betekent ook dat er blijvend zorgvuldig moet wordt gekeken naar wat er per project daadwerkelijk nodig is en waar het voor ‘minder’ kan.

Voor de gymzalen geldt dit ook. Er wordt gerekend met een vast investeringsbedrag voor een nieuw te bouwen gymzaal op basis van de adviezen KVLO 2019, welke als uitgangspunt zijn genomen voor de berekeningen door het extern bureau ~~is~~. Dit gaat uit van een gymzaal met 647 m2 Brute Vloeroppervlakte (BVO). In het UVP zijn ook gymzalen opgenomen die in het verleden niet op basis van de KVLO-normen zijn gerealiseerd. Naar verwachting zal in die gevallen een lagere investering nodig zijn en niet de volledige normvergoeding (obv nieuwbouw) van toepassing zijn.

Voor beide gevallen geldt dat maatwerk het devies is. We moeten immers te allen tijde zuinig en zorgvuldig met publieke middelen om gaan.

Recht op uitvoering van het project

Het IHP is een beleidsdocument waarin we gezamenlijke afspraken vastleggen met de schoolbesturen. Op deze wijze is meerjarig duidelijk welke scholen wanneer aan de beurt komen. Het UVP is gedeeld en afgestemd met hen, zodat we ook daadwerkelijk planmatig met elkaar de komende jaren aan de slag gaan. De schoolbesturen mogen er van uitgaan dat het project in of rondom dat jaartal wordt gestart, maar er kunnen onvoorziene ontwikkelingen optreden die maakt dat de uitvoering van een project vertraagt of dat het project helemaal niet doorgaat. Bij de actualisaties en in nadrukkelijk overleg tussen de schoolbesturen en de gemeente wordt hier dan over gesproken.

Met de schoolbesturen is het proces gedeeld over de totstandkoming van de nieuwe normbedragen. Zoals hiervoor beschreven zijn de berekeningen gebaseerd op normen en verwachtingen. Schoolbesturen krijgen op basis daarvan de investeringen beschikt. Als het project daadwerkelijk wordt aangevangen, wordt concreet gemaakt hoeveel de renovatie, uitbreiding of nieuwbouw gaat kosten. Dan wordt de vergelijking gemaakt met wat er beschikbaar is op basis van het normbedrag en worden er afspraken gemaakt over de verdere financiële afhandeling. Uitbetalingen vinden plaats op basis van daadwerkelijk gemaakte kosten.

Tevens zijn er projecten opgenomen die nodig zijn ter dekking van de herschikkingsopgave, zoals elders toegelicht in deze beleidsnota. Deze zullen in eerste instantie niet worden beschikt voor het schoolgebouw zelf, maar voor de gewenste herschikking.

Het UVP is opgenomen als indicatie voor de planning voor het schoolbestuur. Het financiële aspect wordt pas definitief als het project wordt aangevangen.

Dekking en saldo

De financiële dekking die beschikbaar is voor bovengenoemde investeringsopgave ziet er als volgt uit:

Omschrijving dekking (*1.000.000)	Bedrag
Dekking doorloop MPOHV projecten	€293,6
Investeringsruimte kapitaallastenbudget OHV	€189,8
Reserve MPOHV*	€7,4
Budget programma Sport	€9,2
Budget Voorjaarsnota 2024	€247,2
Extra huuropbrengsten zorg/kinderopvang	€6,9
ENG budget (energieneutraal)	€8,4
Subtotaal dekkingen	*€762,5*
Totale uitgaven	€901,3
Tekort	**€138,8**

*) De reserve MPOHV zal hernoemd worden naar reserve MPOHV / IHP

Dit betekent dat voor de uitvoering van het gehele plan ad € 901,3 miljoen, er nog € 138,8 miljoen aan financiële dekking ontbreekt. In de eerste jaren is er voldoende dekking beschikbaar, het tekort fluctueert tussen de jaren en ontstaat met name vanaf het jaar 2035.

Planningsoptimisme

Bij de omrekening naar kapitaallasten houden we rekening met planningsoptimisme. In de afgelopen jaren is vaak gebleken dat geraamde investeringen op een later moment tot uitvoering kwamen dan geprogrammeerd. Ook al is de insteek om zo reëel mogelijk te ramen, enige mate van discrepantie hiertussen is niet geheel te voorkomen. Daarom gaan we ervan uit dat elke geprogrammeerde investering pas drie jaar later tot een benodigde kapitaallast zal leiden. Het gevolg hiervan is dat we er vanuit gaan dat er pas vanaf 2038 budget tekort ontstaat om het plan in deze vorm geheel uit te kunnen voeren. De kapitaallast horend bij het investeringstekort ad € 138,8 miljoen bedraagt € 5,1 mln structureel, bij het huidige rekenrentepercentage van 2%. Er wordt verwacht dat de ontwikkeling van de omslagrente langzaam zal toenemen naar circa 3,5% vanaf 2040.

Belangrijk om te realiseren is dat het plan opgesteld is met de kennis van nu, en hoe verder in de toekomst we kijken hoe minder zeker het wordt dat de uitgaven zich exact zo zullen voordoen als nu opgenomen. In dit IHP hebben we uitbreidingsinvesteringen tot en met 2043 opgenomen in de programmering. Die programmering van uitbreidingsinvesteringen sluit aan bij de bevolkingsprognose voor de stad. Als de daadwerkelijke bevolkingsontwikkeling significant afwijkt van de prognoses zal aanpassing nodig zijn van de programmering. En dat zal doorwerken in de kosten en de benodigde dekking.

Dekking

Voor de uitbreidingsinvesteringen die in dit IHP zijn opgenomen is de dekking nog niet volledig beschikbaar. Voor de periode 2035 – 2044 is nog € 58,8 miljoen extra nodig voor uitbreidingsinvesteringen. Daarvoor doen we te zijner tijd een beroep op de groeimiddelen. Dit betreft o.a. de extra inkomsten uit gemeentefonds en ozb die voortkomen uit groei van de stad. De middelen hiervoor ontvangt de gemeente in de toekomst via het gemeentefonds, en kunnen nu nog niet aan de

begroting van programma Onderwijs worden toegevoegd. Zij maken daarom nog geen onderdeel uit van de dekking, terwijl de uitgaven wel meegenomen zijn in de programmering.

Behalve voor de uitbreidingsinvesteringen is er in de periode 2035 – 2044 ook extra budget nodig voor vervangende nieuwbouw en renovatie. Met de kennis van vandaag voorzien we daar een tekort van € 80 miljoen.

Voorafgaand aan de start van de coalitieperiode 2034 – 2038 zal hiervoor een (structurele) oplossing gevonden moeten worden, voor zover wij nu kunnen overzien. Afhankelijk van bijstellingen die jaarlijks plaats zullen vinden is het uitgangspunt dat het tekort, uitgezonderd het uitbreidingsdeel, zoveel mogelijk binnen het IHP zelf opgevangen wordt.
Besluitvorming over aanvullende dekkingsmogelijkheden maakt onderdeel uit van de integrale afweging bij een toekomstige Voorjaarsnota. En mogelijk wordt tegen die tijd opnieuw afgewogen of de bovenwettelijke ambities Frisse scholen klasse B en ENG nog steeds toegepast kunnen blijven worden.

Bij de Voorjaarsnota 2024 is er geen indexatie op het kapitaallastenbudget doorgevoerd. Het is nodig om dat vanaf begroting 2026 wel weer te doen. Zonder deze indexatie zal het tekort jaarlijks oplopen met tientallen miljoenen, aangezien de uitgaven nu op prijspeil 2025 zijn weergegeven en jaarlijks zullen worden geïndexeerd naar een volgend prijspeil.
De indexatie is zowel nodig op budgetten die al in programma Onderwijs (Kansrijk opgroeien) zitten als op eerder in een Voorjaarsnota toegekende budgetten aan Onderwijs die meerjarig oplopen en gereserveerd staan in het Meerjarig begrotingssysteem LIAS.

Alle investeringen die in deze paragraaf worden beschreven hebben betrekking op beide subdoelstellingen. Elk project voeren we namelijk uit om vast te kunnen houden aan de toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen en alle projecten moeten ervoor zorgen dat we schoolgebouwen en gymzalen kwalitatief goed zijn. Er is daarom geen onderscheid gemaakt in de investeringen, welk project aan welke doelstelling bijdraagt.

Financiële tabel over periode fase 1 (alle uitgaven binnen de doelstelling ‘Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen, die voldoende passend en duurzaam is’):

Investeringen (in €'000)	2026	2027	2028	2029	Structureel jaarbedrag
Raming projecten niveau bouwbesluit	203.945	55.051	114.681	14.929	
Opslag frisse scholen (ambitie)	870	963	2.212	284	
Subtotaal projecten conform nieuw normbedrag	*204.815*	*56.015*	*116.892*	*15.214*	
ENG (ambitie)	4.332	2.027	3.407	284	
Stedenbouwkundige eisen	8.613	4.349	9.882	920	
Onvoorzien	1.000	1.000	1.000	1.000	
Totaal benodigd investeringsbudget	**218.760**	**63.391**	**31.181**	**17.418**	

Kapitaallasten (in €'000)	2026	2027	2028	2029	Structureel jaarbedrag
Raming projecten niveau bouwbesluit				7.455	7.455
Opslag frisse scholen (ambitie)				32	32
Subtotaal projecten conform nieuw normbedrag				7.487	7.487
ENG (ambitie)				158	158
Stedenbouwkundige eisen				315	315
Onvoorzien				37	37
Totaal benodigd kapitaallasten budget				**7.997**	**7.997**
Kapitaallasten reeds in begroting gedekt					
Programma Onderwijs (Kansrijk opgroeien)				6.230	6.230
Programma Sport				336	336
.....				0	0
.....				0	0
Reeds in begroting gedekt (B)				**6.566**	**6.566**
Bijdragen van derden (C)				**1.431**	**1.431**
Nog niet gedekte kosten (A-B-C) [1]	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

[1] Besluitvorming over aanvullende dekkingsmogelijkheden maakt onderdeel uit van de integrale afweging voorafgaand aan de Voorjaarsnota

Bovengenoemde bedragen betreffen de structurele kapitaallasten vanaf 2029 horend bij de investeringsopgave in jaar 2026, uitgaande van planningsoptimisme waarbij pas drie jaar na programmering van de uitgave de daadwerkelijke uitgave plaats zal vinden.

Normbedragen

Gezien de ontwikkelingen in de markt (de prijs- en bouwkostenstijgingen), waardoor projecten alleen financieel uitvoerbaar zijn met een budget bovenop het huidige normbedrag (zoals opgenomen in de huidige verordening), is het normbedrag geactualiseerd door een gespecialiseerd extern bureau. Bij het opstellen van dit geactualiseerde normbedrag is specifiek rekening gehouden met de Utrechtse praktijk. Zo is er onder meer gebruik gemaakt van ervaringscijfers van referentiegebouwen en recent opgeleverde projecten.
Voor elk project hanteren we het geactualiseerde normbedrag, gebaseerd op het Besluit bouwwerken leefomgeving, aangevuld met eisen voor UST (Utrecht Standaard Toegankelijk). Daarnaast hanteren we de sectorale norm Frisse scholen klasse B (met uitzondering van energie en licht).

Voor netcongestie is een apart budget gereserveerd buiten het IHP om, waarvoor in lopende projecten een beroep op gedaan kan worden.

4. Voortgang en verantwoording

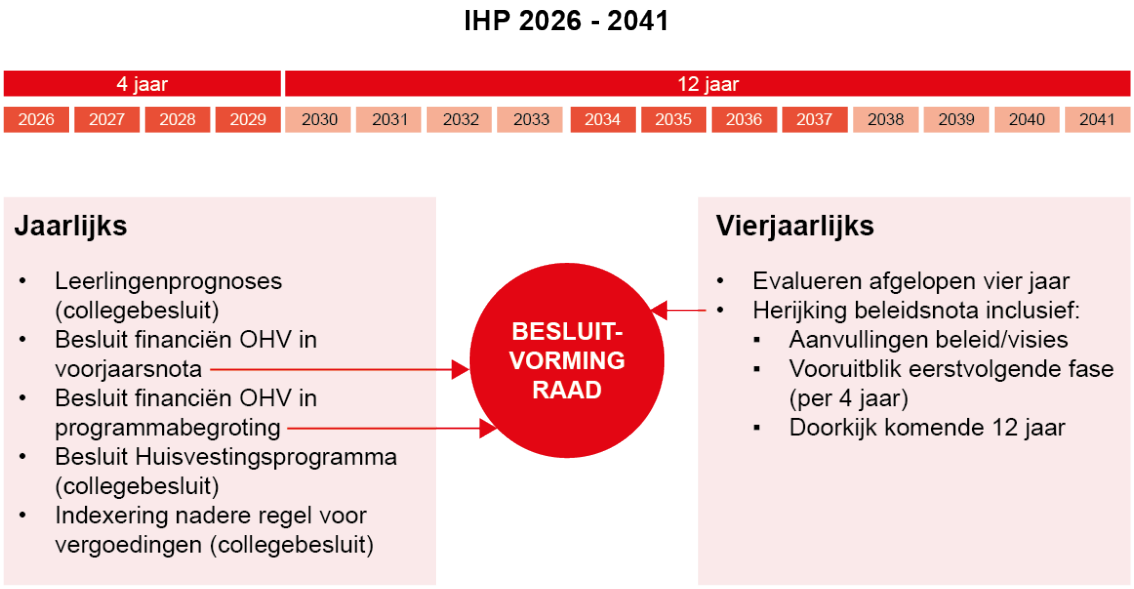
a. Beleidsnota en uitvoeringsprogramma

Sturing

Wij verantwoorden over de beleidsnota onderwijshuisvesting om grip te houden op de beleidsmatige doelstellingen. Om deze grip te versterken, richten we ons op drie belangrijke aspecten: minder rapporteren, hoogwaardiger rapporteren en sturingsmomenten.

Het IHP onderwijs bestaat uit de beleidsnota (vast te stellen door de raad) en een uitvoeringsprogramma (vast te stellen door het college). Om de doelmatigheid concreet te maken, wordt het IHP onderwijs vastgesteld voor een periode van vier jaar, met een vooruitblik van twaalf jaar daarna. In totaal bestrijkt het plan dus zestien jaar. Elke vier jaar kan het IHP onderwijs worden aangescherpt of aangepast, maar het is wel belangrijk dat er consistent beleid wordt gevoerd.

Deze beleidsnota geeft de lange termijn visie op de onderwijshuisvestingsbehoefte weer. De uitwerking van de beleidsnota onderwijshuisvesting is vastgelegd in het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma is de verantwoordelijkheid van het college en daarmee ter informatie toegevoegd aan de beleidsnota. Het jaarlijkse huisvestingsprogramma (HVP) wordt gebaseerd op het uitvoeringsprogramma en geeft per kalenderjaar de toegekende voorzieningen weer inclusief het bijbehorende bedrag. Dit HVP wordt jaarlijks door het college vastgesteld, zie het figuur hieronder.

Figuur 1 de momenten van besluitvorming door de raad

Uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma (UVP) maakt concreet op welke wijze er invulling wordt gegeven aan de in de beleidsnota vastgestelde doelstellingen. Het UVP biedt daarmee de grondslag voor de huisvestingsaanvragen voor nieuwbouw/uitbreiding/renovatie. De financiële consequenties van het uitvoeringsprogramma zijn (en worden in de toekomst) verwerkt in de programmabegroting en de financiële uitgangspunten zijn bepaald op basis van de meest actuele gegevens.

De uitvoering heeft invloed op de aangegeven effect-indicatoren. Het uitvoeringsprogramma is gebaseerd op de meest actuele gegevens en deze gegevens kunnen gedurende de uitvoering wijzigen. Het college ontvangt daarom één keer per jaar een geactualiseerd uitvoeringsprogramma. De terugkoppeling aan het college loopt parallel aan het proces van de programmabegroting, omdat er mogelijk (zoals hierboven beschreven) nog financiële consequenties in de programmabegroting en/of tweede bestuursrapportage verwerkt moeten worden. Het geactualiseerde uitvoeringsprogramma zal met de raad gedeeld worden middels een raadsbrief. Dat betreft een nadere specificatie van de beknopte toelichting in de documenten van de begrotingscyclus. Indien noodzakelijk vindt er een tussentijdse actualisatie plaats als er financiële consequenties doorgevoerd worden in de eerste bestuursrapportage.

Daarnaast wordt er een kwartaalbrief opgesteld, waarin mijlpalen, moties en toezeggingen worden besproken. Eén keer in de vier jaar komt er een integrale inhoudelijke verantwoording, die ook als evaluatie dient voor de nieuwe beleidsperiode. Hiermee vervalt de huidige jaarlijkse voortgangsrapportage, waardoor de focus verschuift naar structurele verantwoording en bijsturing op cruciale momenten.

Beleidsnota

De beleidsnota zal, mede op basis van de verwachte wetswijziging, elke vier jaar worden geactualiseerd. Hierin zal worden teruggekeken, maar vooral weer worden vooruit gekeken. Mutaties in beleidsuitgangspunten zullen dan worden voorgesteld op basis van een integrale terugblik. Dit wordt voorgelegd aan de raad ter besluitvorming.

Indien er eerder relevante beleidsmatige wijzigingen gaan spelen, zal de raad hierbij worden betrokken via de begrotingscyclus of separate besluitvorming.

Document	Periode	Datum	Inhoud	Noodzaak	Doel	P&C cyclus
Uitvoeringsprogramma						
Voorjaarsnota	T+1	1 juni	(geactualiseerd) Uitvoeringsprogramma	Standaard	Informeren	Ja
			Afwijkingen van het gestelde beleid	Optioneel	besluiten	Ja
Programmabegroting	T+1	1 okt	(geactualiseerd) UVP	Standaard	besluiten	Ja
1e bestuursrapportage	T	1 juni	(geactualiseerd) UVP	Optioneel	besluiten	Ja
2e bestuursrapportage	T	1 okt	Geactualiseerd UVP	Optioneel	besluiten	Ja
Kwartaalbrief	T		Mijlpalen projecten/ moties en toezeggingen	Optioneel	Informeren	Nee
Beleidsnota						
Evaluatie	T-1/4		Inhoudelijke verantwoording/ evaluatie	Standaard	Informeren	Nee
IHP onderwijs	T+1/4		Aanscherpen/ aanpassen IHP onderwijs	Standaard	Besluiten	Nee
2e bestuursrapportage	T	1 okt	Effect-indicatoren	Optioneel	Besluiten	Ja
Jaarstukken	T-1	1 juni	Effect-indicatoren	Standaard	Besluiten	Ja

Het IHP onderwijs bestaat uit twee documenten. Elk document volgt zijn eigen route en heeft zijn eigen tijdsperiode. Niet elk P&C product zal hoeven te worden gebruikt, dit ligt aan de mate van door te voeren aanpassingen.

N.B. Bij T - 1/4 wordt bedoeld dat er 1 tot 4 jaar wordt teruggekeken.
Bij T+ 1/4 wordt bedoeld dat er 1 tot 4 jaar wordt vooruitgekeken.

Mogelijkheden sturing raad:

- Bij de integrale inhoudelijke verantwoording/ evaluatie van de beleidsnota iedere vier jaar over de voorgaande periode via een raadsbrief.
- Via een raadsvoorstel bij de herijking van de beleidsnota over de daaropvolgende vier jaar.
- Bij de besluitvorming via de P&C cyclus.
- Bij de jaarlijks actualisatie van het uitvoeringsprogramma:
  - financieel via de VJN en / of programmabegroting;
  - schriftelijke toelichting via een raadsbrief.
- Via de kwartaal raadsbrief over mijlpalen van projecten, moties en toezeggingen.

b. Huisvestingsprogramma

Deze beleidsnota geeft de lange termijn visie op de onderwijshuisvestingsbehoefte weer en vervangt niet de verordening, maar biedt de grondslag voor de huisvestingsaanvragen voor nieuwbouw/uitbreiding/renovatie via het jaarlijks huisvestingsprogramma. Het huisvestingsprogramma komt voort uit het uitvoeringsprogramma en geeft per kalenderjaar de toegekende voorzieningen weer inclusief het bijbehorende bedrag. Dit wordt jaarlijks door het college vastgesteld.

De investeringskredieten worden op basis van het (geactualiseerde) uitvoeringsprogramma met het vaststellen van de programmabegroting vrijgegeven (= beslispunt). Zij worden hiermee nog niet ter beschikking aan de schoolbesturen gesteld. In de onderwijswetten is geregeld dat schoolbesturen hiervoor een huisvestingsaanvraag bij de gemeente moeten indienen. De huisvestingsaanvraag wordt getoetst op de bepalingen uit het IHP onderwijs en de verordening (VVHO). Bij een positieve beoordeling ontvangt het schoolbestuur een beschikking. Tegen dit besluit kan het schoolbestuur bezwaar maken. Met het schoolbestuur worden afspraken gemaakt op welke wijze er invulling gegeven wordt aan de voorziening. Het uitgangspunt van de beschikking is dat er redelijkerwijs kan worden voorzien in de huisvesting en de middelen binnen afzienbare tijd besteed worden. Gelet op de doorlooptijd van de projecten en de mogelijke wijzigingen, kan het noodzakelijk zijn om de beschikking te splitsen in de voorbereiding en de realisatie van het project.

D. Bijlagen

Sectie 4.01 Afkortingenlijst

Afkorting	Staat voor
BBL	Besluit bouwwerken leefomgeving
BENG	Bijna Energieneutraal
BSO	Buitenschoolse Opvang
BVO	Bruto Vloeroppervlak
ENG	Energieneutraal
HVP	Huisvestingsprogramma
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKC	Integraal Kindcentrum
KVLO	Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
MFA	Multifunctionele Accommodatie
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MPOHV	Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting
MPR	Meerjaren Perspectief Ruimte
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
PO	Primair Onderwijs
RSU	Ruimtelijke Strategie Utrecht
S(V)O	Speciaal (voortgezet) Onderwijs
SBO	Speciaal Basisonderwijs
SES	Sociaal Economische Status
THV	Tijdelijke huisvesting
UK	Utrechts Kindcentrum
UOA	Utrechtse Onderwijsagenda
UST	Utrecht Standaard Toegankelijk
UVP	Uitvoeringsprogramma
VE	Voorschoolse Educatie
VGU	Vastgoedorganisatie Utrecht
VO	Voortgezet Onderwijs
WEC	Wet op de Expertisecentra

WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WPO	Wet op het Primair Onderwijs
WVO	Wet op het Voortgezet Onderwijs

Sectie 4.02 Overzicht projecten (uitvoeringsprogramma)

Sectie 4.03 Wijkportretten/profielen

Sectie 4.04 Adviezen themateams Duurzaamheid en Flexibele huisvesting

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041

Beleidsveld	Onderwijs
Organisatieonderdeel	Vastgoedorganisatie Utrecht
Opsteller	Sophie Nauwelaerts de Agé
Kenmerk	12845476
Vergaderdatum Raad	volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041 met de volgende ambitie/ doelstellingen/ uitgangspunten vast te stellen:
   a. Ambitie: Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen, die voldoende passend en duurzaam is.
   b. Doelstellingen:
      i) Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen.
      ii) Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen.
   c. Uitgangspunten:
      i) Ongelijk investeren voor gelijke kansen
      ii) Duurzame scholen
      iii) Samenwerking tussen scholen en 10 minuten stad
      iv) Inclusief onderwijs
      v) Flexibele huisvesting

2. In de programmabegroting 2026 bij doelstelling 2 ‘Huisvesting scholen’ uit het programma Kansrijk opgroeien, de daarbij behorende effectindicatoren te vervangen, zoals beschreven in de Beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs bestaat uit deze beleidsnota onderwijshuisvesting en een uitvoeringsprogramma. Met het IHP geeft de gemeente samen met schoolbesturen invulling aan de gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting en de gezamenlijke wens om voor alle Utrechtse leerlingen moderne en toekomstbestendige huisvesting te realiseren. Het gaat hierbij om huisvesting van scholen in het primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO) en (voortgezet) speciaal onderwijs (V)SO en gymzalen ten behoeve van het bewegingsonderwijs.

Context

Aanleiding

Het huidige Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV) loopt af in 2025, daarom stellen we het nieuwe Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs op voor de periode 2026-2041. Het IHP onderwijs bestaat uit de beleidsnota onderwijshuisvesting en het uitvoeringsprogramma onderwijshuisvesting. Met de beleidsnota geven we richting aan hoe we nieuwe Utrechtse scholen willen bouwen. Dit is vertaald naar een uitvoeringsprogramma, zodat er komende zestien jaar scholen ge- en verbouwd kunnen worden. Dit plan sluit aan op de ambities en de gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting.

Juridische context

De gemeente Utrecht werkt al jarenlang met een meerjarig huisvestingsplan onderwijs. Het voorliggende plan is het derde plan dat meerjarig wordt vastgesteld, omdat het huidige MPOHV afloopt na 2025. Het is echter tot op heden geen juridische verplichting om een dergelijk meerjarenplan te hebben, maar gezien de huidige werkwijze past dit uiteraard wel bij de Utrechtse werkwijze en het daardoor zijn van een betrouwbare overheid.
Het ministerie van OCW werkt echter al wel enkele jaren aan een wetswijziging op het gebied van onderwijshuisvesting, de wet ‘planmatige aanpak onderwijshuisvesting’. Daarin worden gemeenten in de nabije toekomst verplicht om een meerjarig IHP onderwijs vast te stellen.
In de wet wordt bij een IHP onderwijs geen onderscheid gemaakt tussen een beleidsnota en een uitvoeringsprogramma, terwijl in Utrecht dit onderscheid wel wordt gemaakt volgens de DUS methode. Daarom is er een beleidsnota opgesteld, welke vervolgens alvast is vertaald in een uitvoeringsprogramma.

Kaderstellende documenten zoals de beleidsnota moeten vastgesteld worden door de gemeenteraad. Ook op grond van de huidige wetgeving dient de gemeenteraad deze beleidsnota vast te stellen. Wij kwalificeren de beleidsnota daarmee als een IHP, onder het nieuwe wetsvoorstel.

Het voornaamste doel van de beoogde wetswijziging is om schoolbesturen en gemeente meer planmatig met elkaar te laten samenwerken bij investeringen in schoolgebouwen.

In de beleidsnota wordt nader ingegaan op de wettelijke verantwoordelijkheden op het gebied van onderwijshuisvesting (zie hoofdstuk kaders). Daarin wordt aangegeven dat de gemeente moet zorgen voor voldoende onderwijsoppervlakte en de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor beheer en exploitatie van de schoolgebouwen. Dit samenspel maakt het ook des te noodzakelijker om meerjarige afspraken met elkaar te maken. Hiermee kunnen de partijen meerjarige vooruitkijken en programmeren, op basis van zoveel mogelijk zekerheid en duidelijkheid en met zo min mogelijk tussentijdse verrassingen.

Beslistermijn

Om de beoordeling van de aanvragen voor het HVP 2026 op basis van een vastgestelde beleidsnota te laten plaatsvinden, moet de beleidsnota uiterlijk in mei 2025 van kracht zijn. Dit betekent dat het plan uiterlijk 1 april 2025 vastgesteld moet zijn, rekening houdend met de mogelijkheid referendum voor een periode van 5 weken.

Beoogd effect

Met het IHP onderwijs beogen we voor de periode 2026 –2041 voldoende onderwijscapaciteit te realiseren zodat alle Utrechtse leerlingen gebruik kunnen maken van moderne en toekomstbestendige schoolgebouwen en gymzalen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
- Raadsvoorstel Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting 2016-2025
- Raadsvoorstel Verordening onderwijshuisvesting
- Raadsvoorstel Utrecht Dichtbij: de tienminutenstad; RSU 2040
- Raadsbrief Kwartaalbrief onderwijs Q1-2023
- Raadsbrief Kwartaalbrief onderwijs Q2-2023
- Raadsbrief Voortgangsrapportage onderwijshuisvesting 2023
- Raadsbrief kwartaalbrief onderwijs 4e kwartaal 2023
- Raadsbrief Kwartaalbrief onderwijs 1e kwartaal 2024
- Raadsvoorstel Utrechtse Onderwijs Agenda 2024-2027
- Raadsbrief Kwartaalbrief onderwijs 2e kwartaal 2024
- Raadsbrief Integraal huisvestingsplan onderwijs 2026-2041
- Raadsbrief Voortgangsrapportage onderwijshuisvesting 2024
- Raadsbrief Kwartaalbrief onderwijs derde kwartaal 2024

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041 met de volgende ambitie/ doelstellingen/uitgangspunten vast te stellen: a. Ambitie: Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen, die voldoende passend en duurzaam is. b. Doelstellingen: i) Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen. ii) Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen. c. Uitgangspunten i) Ongelijk investeren voor gelijke kansen ii) Duurzame scholen iii) Samenwerking tussen scholen en 10 minuten stad iv) Inclusief onderwijs v) Flexibele huisvesting
Argumenten	
1.1	Dit beleid geeft invulling aan onze wettelijke taak en ambitie om voldoende goede onderwijshuisvesting te realiseren.
	We maken met schoolbesturen op basis van de beleidsnota onderwijshuisvesting lange termijn afspraken om een planmatige, duurzame en toekomstgerichte aanpak van onderwijshuisvesting mogelijk te maken. Hiermee voldoen we aan onze wettelijke taak en zorgen we voor voldoende kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen. Deze plannen worden in het uitvoeringsprogramma door het college van B&W uitgewerkt. Op dit moment houden we rekening met financiële middelen voor: Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL)(wettelijk), Utrecht Standaard Toegankelijk (UST), frisse scholen klasse B, stedenbouwkundige eisen en energieneutraal bouwen (ENG) (bovenwettelijk).
1.2	Dit beleid geeft invulling aan een aantal vastgestelde moties.
	Zoals we ook hebben beschreven in de Raadsbrief Integraal huisvestingsplan onderwijs 2026-2041 zijn in de nota diverse moties verwerkt. We sluiten middels het uitgangspunt ongelijk investeren voor gelijke kansen aan bij de motie M2024/29 "Zet ook in op het bevorderen van kansengelijkheid in het afwegingskader bij Onderwijshuisvesting". Dit wordt beschreven bij de doelstelling 'een toereikend aantal schoolgebouwen en gymzalen'. Op basis van de scheidslijnenmonitor brengen we prioritering aan in de programmering. Dit betekent dat een ruime meerderheid van de scholen uit de kwetsbare buurten

	volgens de scheidslijnenmonitor in de eerste periode van het IHP aan bod komen. We sluiten middels het uitgangspunt ‘Samenwerking tussen scholen en 10 minuten stad’ aan bij de motie M2024/26 “Meer samenwerking, minder concurrentie”. Dit wordt beschreven bij de doelstelling ‘een toereikend aantal schoolgebouwen en gymzalen’, in het subdoel verminderen leegstand en efficiënter inrichten van de portefeuille’. We sluiten middels het uitgangspunt ‘flexibele huisvesting’ aan bij de motie M2022/307, “Mixen maar!”. Dit wordt beschreven bij de doelstelling ‘een toereikend aantal schoolgebouwen en gymzalen’, in het subdoel verminderen leegstand en efficiënter inrichten van de portefeuille’.
1.3	De uitgangspunten zorgen voor een gezamenlijk kompas om maatschappelijke effecten te bereiken.
	Duurzaamheid: Uitgangspunt van de beleidsnota onderwijshuisvesting is om te blijven inzetten om schoolgebouwen zo energieneutraal mogelijk te maken. Schoolbesturen worden gestimuleerd te kiezen voor energetisch duurzame maatregelen boven de wettelijke kaders van Bijna Energieneutraal (BENG) naar energieneutraal (ENG) en te kiezen om vroegtijdig van gas naar elektriciteit over te stappen (Aardgasvrije scholen vergoeding). Samenwerking tussen scholen: In herschikkingsgesprekken met de PO schoolbesturen bespreken we op wijkniveau de beschikbare vierkante meters, het aantal té kleine scholen, de leegstand en de leerlingenprognoses per PO school. We komen tot herschikkingsafspraken, zodat we gebouwen optimaler benutten en de bezettingsgraden van de schoolgebouwen verhogen. Inclusief onderwijs: We vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren samen opgroeien, met en van elkaar leren en met elkaar omgaan. We willen segregatie tegengaan en integratie bevorderen, ook op school. Kinderen gaan zoveel mogelijk thuisnabij naar school. Flexibele huisvesting: Een belangrijke doelstelling in dit IHP onderwijs is slimmer ruimtegebruik. We stimuleren enerzijds zoveel mogelijk meervoudig ruimtegebruik en combineren anderzijds functies binnen één pand. We geven invulling aan de flexibele huisvesting en multifunctionele faciliteiten door actief te zoeken naar koppelkansen om functies binnen gebouwen te combineren.
1.4	Met de beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041 lopen we vooruit op de komende wetswijziging en kunnen we hier tijdig op anticiperen.
	Het ministerie van OCW werkt aan een wetswijziging die beoogt per 1 augustus 2025 gemeenten te verplichten een Integraal Huisvestingsplan (IHP) te hebben. Deze wijziging is gericht op het bevorderen van een planmatige samenwerking tussen gemeenten en schoolbesturen bij de bouw en het onderhoud van schoolgebouwen. Door ons IHP nu vast te stellen, anticiperen we op deze aankomende verplichting en zorgen we ervoor dat we tijdig voorbereid zijn op de nieuwe wettelijke eisen. Bij de totstandkoming hebben we nauw samengewerkt met de schoolbesturen, waardoor we draagvlak hebben gecreëerd.
1.5	De beleidsnota betreft een plan voor een periode van zestien jaar
	In de beoogde wetswijziging wordt voorgesteld dat het IHP moet worden vastgesteld voor een periode van vier jaar, met een doorkijk van twaalf jaar. Het gaat in totaal om zestien jaar. Omdat bouwprojecten vaak een langere doorlooptijd hebben dan vier jaar, rekening houdend met de gesprekken die we vooraf met de schoolbesturen voeren, hebben wij ervoor gekozen om het plan voor zestien jaar te laten vaststellen. Bovendien hebben we in Utrecht met een groot aantal scholen te maken (in vergelijking met veel andere gemeentes) en op deze manier weten de schoolbesturen beter waar zij rekening mee moeten houden in hun meerjarenstrategie op onderwijshuisvesting.
Kanttekeningen/Risico’s	

1.1	Het meerjarenprogramma IHP is (nog) niet volledig financieel gedekt.
	Er is dekking voor de periode 2026 tot en met 2035 en volgens de inzichten van nu zal vanaf 2035 een (structurele) oplossing gevonden moeten worden voor het tekort op het kapitaallastenbudget dat volgt uit de programmering die nu voorligt. Rekening houdend met planningsoptimisme ontstaat dit tekort naar verwachting wat later, vanaf 2038 oplopend naar 2,9 miljoen euro structureel. Belangrijk om te realiseren is dat het IHP is opgesteld met de kennis van nu, en hoe verder in de toekomst we kijken hoe minder zeker het wordt dat de uitgaven zich exact zo zullen voordoen als nu is opgenomen. Afhankelijk van bijstellingen die jaarlijks plaats zullen vinden is het uitgangspunt dat het tekort, uitgezonderd het uitbreidingsdeel, zoveel mogelijk binnen het IHP zelf opgevangen wordt (zie verder de toelichting Financiën).
1.2	De uitgangspunten inclusief onderwijs, flexibele huisvesting en duurzame schoolgebouwen passen op dit moment niet binnen het financieel kader.
	Wij staan voor grote uitdagingen op het gebied van onderwijshuisvesting. In onze verdichtende steden is het vinden van een geschikte onderwijslocatie erg lastig. Stijgende marktprijzen en bouwkosten en aanvullende (zelfs Europese) eisen die worden gesteld aan de gebouwen vergroten bovendien de financiële druk op de begroting voor onderwijshuisvesting. Er is geen dekking voor flexibel en circulair bouwen (onderdeel duurzaam bouwen) en voor inclusief onderwijs voor de gehele doorlooptijd van de beleidsnota onderwijshuisvesting. Deze onderwerpen zijn geen onderdeel van de wettelijke taak. De beleidsnota heeft een doorlooptijd van zestien jaar. Besluitvorming over aanvullende dekkingsmogelijkheden voor deze uitgangspunten maakt de komende jaren onderdeel uit van de integrale afweging bij de Voorjaarsnota. We zoeken aansluiting bij ontwikkelingen van aanpalende beleidsvelden. We geven hierdoor nog geen invulling aan de motie M2024/27 “Inclusief & Adaptief”.
1.3	Projecten in buurten die niet als kwetsbaar worden beschreven komen later aan de beurt.
	Het uitgangspunt ongelijk investeren voor gelijke kansen gaat niet gepaard met extra benodigde financiële middelen, maar met het anders verdelen van middelen over de tijd op basis van dit criterium. Dit betekent dat projecten in andere buurten later aan de beurt komen. De scheidslijnenmonitor is hierbij het uitgangspunt.
1.4	Er zijn uitdagingen op het gebied van beheer en onderhoud bij multifunctionele gebouwen en meervoudig gebruik van gebouwen.
	Om ook een combinatie van bredere functies te laten slagen, is het noodzakelijk om goede afspraken te maken over het eigenaarschap, beheer en onderhoud van een dergelijk gebouw tussen gemeente en schoolbesturen. In de beleidsnota stellen we acties voor de komende jaren voor om concreet invulling te geven aan dit onderwerp.
1.5	Schaarste in netcapaciteit kan zorgen voor vertraging en/of extra kosten voor de bouwprojecten onderwijs.
	Voor de bouwprojecten onderwijs kan dit voor vertraging en/of extra kosten zorgen. Gelet op de wettelijke taak die de gemeente heeft voor Onderwijshuisvesting zijn wij op zoek naar maatwerkoplossingen voor onze (nieuwbouw) onderwijshuisvestingsprojecten die gepland staan op te leveren tussen 2024 en 2030 (verwachte einde netcongestie). Hiervoor zijn beleidsmatige, operationele en/of financiële oplossingen nodig. Voor renovatieprojecten is reeds door het college besloten bij renovaties te kiezen voor aardgasvrijready in plaats van volledig aardgasvrij.

1.6	De ambities voor circulair en klimaatadaptief bouwen voor onderwijshuisvesting moeten nog worden uitgewerkt.
	De ambities op dit vlak moeten voor onderwijshuisvesting nog in lijn worden gebracht met de uitwerking van het circulariteits- en klimaatadaptief beleid van Utrecht het komend jaar. Op dit moment wordt noch op landelijk noch op stedelijk niveau gestandaardiseerde methode gevolgd voor circulair en klimaatadapatief bouwen.
Beslispunt	
2	In de programmabegroting 2026 bij doelstelling 2 ‘Huisvesting scholen’ uit het programma Kansrijk opgroeien, de daarbij behorende effectindicatoren te vervangen, zoals beschreven in de Beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041.
Argumenten	
2.1	Met de nieuwe effectindicatoren kunnen we de nieuwe beleidsmatige subdoelstellingen beter monitoren.
	De verantwoording sluit door de aanpassing van de indicatoren en subdoelstellingen aan bij de Planning & Control-cyclus van Voorjaarsnota en Programmabegroting, wat de monitoring en realisatie van beleidsdoelen verder ondersteunt. Om de monitoring verder te versterken, richten we ons op: minder rapporteren, hoogwaardiger rapporteren waardoor sturingsmomenten beter benut kunnen worden. Door minder te rapporteren, voorkomen we overbelasting met onnodige informatie en houden we de focus op de essentie. Hoogwaardiger rapporteren zorgt voor nauwkeurige en strategisch relevante informatie. Dit biedt meer inzicht waardoor het bij cruciale sturingsmomenten (Voorjaarsnota en Programmabegroting) duidelijker is wat de situatie is, zodat de gemeenteraad beter in positie komt om bij te sturen als zij dat nodig vindt. Deze indicatoren geven uw raad meer mogelijkheden tot sturing.
2.2	Door de indicatoren te vervangen sluiten we aan op de nieuwe subdoelstellingen.
	De indicatoren hebben betrekking op de onderwerpen waar wij als ‘onderwijshuisvesting’ verantwoordelijk voor zijn.
Kanttekeningen/Risico’s	
2.1	De nulmeting voor de indicator ‘leegstand’ is nog niet beschikbaar.
	Het jaar 2025 gebruiken we om de leegstand inzichtelijk te maken. Deze indicator sluit aan op de doelstelling ‘een toereikend aantal schoolgebouwen en gymzalen’ en de subdoelstelling ‘het verminderen van leegstand’. Er wordt door scholen vaak samengewerkt met BSO en VE. Dit betekent vaak dat er ruimtes in de schoolgebouwen ingezet worden voor kinderen buiten de reguliere schooltijden. Soms is hier sprake van dubbel gebruik van ruimtes, maar soms ook niet. Dit maakt het lastig om de leegstand goed inzichtelijk te maken. Tot die tijd kunnen we de gegevens zoals we nu beschikbaar hebben gebruiken, maar daarbij hebben we nog geen zicht op dubbelgebruik van ruimtes.

Financiën

De totaal benodigde investering voor de volledige looptijd van het IHP bedraagt ruim € 900 mln. en is als volgt opgebouwd:

Omschrijving investering (* 1.000.000)	Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4	Totale raming
Raming projecten niveau bouwbesluit	€ 388,6	€ 164,0	€ 140,7	€ 107,8	€ 801,1
Opslag frisse scholen (ambitie)	€ 4,3	€ 3,2	€ 2,9	€ 2,0	€ 12,5
Subtotaal projecten conform nieuw normbedrag	€ 392,9	€ 167,2	€ 143,7	€ 109,8	€ 813,6
ENG (ambitie)	€ 10,1	€ 1,6	€ 1,8	€ 1,6	€ 15,1
Stedenbouwkundige eisen	€ 23,8	€ 13,1	€ 10,5	€ 8,3	€ 55,7
Onvoorzien	€ 4,0	€ 4,0	€ 4,0	€ 5,0	€ 17,0
Totale geprogrammeerde uitgaven	**€ 430,8**	**€ 185,9**	**€ 159,9**	**€ 124,7**	**€ 901,3**

Fase 1 2026 – 2029, fase 2 2030 – 2033, fase 3 2034 – 2037, fase 4 2038 – einde plan

Deze benodigde investering gaat zowel over de beleidsnota als het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma geeft hierbij de concrete projecten weer, welke onderdeel zijn geworden van dit uitvoeringsprogramma op basis van de beleidsnota onderwijshuisvesting. De investering per project wordt alleen als geheime bijlage opgenomen bij het uitvoeringsprogramma. Bij de beleidsnota wordt enkel het overzicht van projecten beschreven, zonder investeringsbedrag. Dit in verband met de bevoegdheden van het college en de raad.

Er bevindt zich een aanzienlijke piek in de geprogrammeerde uitgaven van fase 1. Dit heeft te maken met het feit dat verschillende omvangrijke projecten vanuit het MPOHV zijn vertraagd, en nu pas tot uitvoering komen, tegelijk met nieuwe IHP projecten voor met name het Voortgezet Onderwijs. Veelal gaat het om scholen in de nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals Merwedekanaalzone, Cartesius en Beurskwartier, maar ook om bijvoorbeeld de Internationale School Utrecht. Of uitvoering daadwerkelijk plaats gaat vinden conform deze programmering hangt met vele externe factoren samen. Wij monitoren de planningen elk jaar en zullen indien nodig de programmering elk jaar bijstellen. Overigens zal de daadwerkelijke cashflow afwijken van het beschikken van bedragen. De cashflow wordt jaarlijks in beeld gebracht bij de Programmabegroting en is van invloed op de bepaling van de gemeentelijke schuldquote en solvabiliteit. De eerste herijking van dit IHP inclusief actuele cashflow informatie zal plaats gaan vinden bij de Programmabegroting 2026.

De investering voor de volledige looptijd van het IHP is niet volledig gedekt. Er resteert een tekort van € 138 mln. Dit is ondanks, zoals aangegeven, dat de ambities naar beneden zijn bijgesteld en we inzetten op een minimaal kwaliteitsniveau.

Omschrijving dekking (* 1.000.000)	Bedrag
Dekking doorloop MPOHV projecten	€ 293,6
Investeringsruimte kapitaallastenbudget OHV	€ 189,8
Reserve MPOHV*	€ 7,4
Budget programma Sport	€ 9,2
Budget Voorjaarsnota 2024	€ 247,2
Extra huuropbrengsten zorg/kinderopvang	€ 6,9
ENG budget (energieneutraal)	€ 8,4
Subtotaal dekkingen	*€ 762,5*
Totale uitgaven	€ 901,3
Tekort	**€ 138,8**

In de eerste tien jaren is er voldoende dekking beschikbaar, het tekort fluctueert tussen de jaren en ontstaat met name vanaf het jaar 2035.

Bij de omrekening naar kapitaallasten houden we rekening met planningsoptimisme. In de afgelopen jaren is vaak gebleken dat geraamde investeringen op een later moment tot uitvoering kwamen dan geprogrammeerd. Ook al is de insteek om zo reëel mogelijk te ramen, enige mate van discrepantie hiertussen is niet geheel te voorkomen. Daarom gaan we ervan uit dat elke geprogrammeerde investering pas drie jaar later tot een benodigde kapitaallast zal leiden. Het gevolg hiervan is dat we ervan uit gaan dat er pas vanaf 2038 een tekort ontstaat om het plan in deze vorm geheel uit te kunnen voeren. De kapitaallast horend bij het investeringstekort ad € 138,8 mln. bedraagt € 5,1 mln. structureel, bij het huidige rekenrentepercentage van 2%. Er wordt verwacht dat de ontwikkeling van de omslagrente langzaam zal toenemen naar circa 3,5% vanaf 2040.

Belangrijk om te realiseren is dat het plan opgesteld is met de kennis van nu, en hoe verder in de toekomst we kijken hoe minder zeker het wordt dat de uitgaven zich exact zo zullen voordoen als nu opgenomen. In dit IHP hebben we uitbreidingsinvesteringen tot en met 2043 opgenomen in de programmering. Die programmering van uitbreidingsinvesteringen sluit aan bij de bevolkingsprognose voor de stad. Als de daadwerkelijke bevolkingsontwikkeling significant afwijkt van de prognoses zal aanpassing nodig zijn van de programmering. En dat zal doorwerken in de kosten en de benodigde dekking.

Voor de uitbreidingsinvesteringen die in dit IHP zijn opgenomen is de dekking nog niet volledig beschikbaar. Voor de periode 2035 – 2044 is nog € 58,8 mln. extra nodig voor uitbreidingsinvesteringen. Dit betekent dat er op basis van de huidige inzichten vanaf 2038 een tekort op het kapitaallastenbudget ontstaat dat oploopt tot € 2,2 mln. structureel. Voor de dekking hiervan doen we te zijner tijd een beroep op de groeimiddelen. Dit betreft o.a. de extra inkomsten uit gemeentefonds en ozb die voortkomen uit groei van de stad. Of de middelen hiervoor ontvangt de gemeente in de toekomst via het gemeentefonds, en kunnen nu nog niet aan de begroting van programma Onderwijs worden toegevoegd. Of we kunnen de ambities ook op lange termijn niet waarmaken. Zij maken daarom nog geen onderdeel uit van de dekking, terwijl de uitgaven wel meegenomen zijn in de programmering.

Behalve voor de uitbreidingsinvesteringen is er in de periode 2035 – 2044 ook extra budget nodig voor vervangende nieuwbouw en renovatie. Met de kennis van vandaag voorzien we daar een tekort van € 80 miljoen. Dit betekent dat er op basis van de huidige inzichten vanaf 2038 een tekort op het kapitaallastenbudget ontstaat dat oploopt tot € 2,9 mln. structureel.

Voorafgaand aan de start van de coalitieperiode 2034 – 2038 zal hiervoor een (structurele) oplossing gevonden moeten worden, voor zover wij nu kunnen overzien. Afhankelijk van bijstellingen die jaarlijks plaats zullen vinden is het uitgangspunt dat het tekort, uitgezonderd het uitbreidingsdeel, zoveel mogelijk binnen het IHP zelf opgevangen wordt. Mogelijk wordt tegen die tijd opnieuw afgewogen of de bovenwettelijke ambities Frisse scholen klasse B en ENG nog steeds toegepast kunnen blijven worden.

Bij de Voorjaarsnota 2024 is er geen indexatie op het kapitaallastenbudget doorgevoerd. Het is nodig om dat vanaf begroting 2026 wel weer te doen. Zonder deze indexatie zal het tekort jaarlijks oplopen met tientallen miljoenen, aangezien de uitgaven nu op prijspeil 2025 zijn weergegeven en jaarlijks zullen worden geïndexeerd naar een volgend prijspeil.

Tenslotte is een aandachtspunt de realisatie van extra vierkante meters voor kinderopvang en/of zorg. In het uitvoeringsprogramma zijn projecten opgenomen waarin we, conform beleid (uitvoeringsplan Utrechtse Kindcentra), willen investeren in Utrechtse Kindcentra. Voor het kinderopvangdeel zijn we bereid de investering voor te financieren voor de kinderopvangpartner. De kosten hiervan moeten worden gedekt uit de huuropbrengsten van de kinderopvang. Er zit een risico in deze voorfinanciering dat de investeringskosten niet volledig en /of kostendekkend worden terug ontvangen. De betreffende partner kan bijv. failliet gaan. Ook is het mogelijk dat huurders de hoogte van de huurprijs niet kunnen betalen. Uitgangspunt is het in rekening brengen van een marktconforme huurprijs. Gevolg van de stijgende budgetten voor de bouw van het maatschappelijk vastgoed is het effect op de toekomstige structurele exploitatie: de hogere benodigde verhuurprijzen kunnen het vinden van maatschappelijke en commerciële huurders bemoeilijken.

Het gaat om de volgende projecten, reeds verwerkt in het Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV), waarbij we voorfinancieren: Haarrijn, Cartesius, Kleine Vliegenier, Groenewoud, Sint Maarten, Rietendakschool, en Beurskwartier.
En om de volgende projecten, nog niet eerder verwerkt in het MPOHV, met een voorfinanciering component: Auriscollege en Merwedekanaalzone blok 17.
Van de ruim € 900 mln. geprogrammeerde uitgaven heeft € 46 mln. betrekking op voorfinancieringen. Volledigheidshalve merken wij op dat in dit bedrag ook de Internationale School Utrecht is inbegrepen, Deze voorfinanciering loopt via een ander individueel traject en niet volgens de lijn van het uitvoeringsplan.

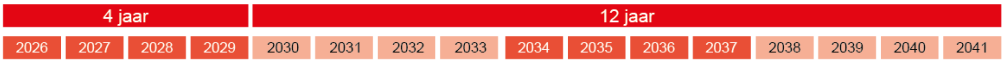
Door vooraf het goede gesprek erover te voeren, een heldere meerjarige overeenkomst op te stellen en actief in gesprek te blijven met de (kinderopvang)partner wordt het risico op inkomstenderving geminimaliseerd. Voorafgaand aan de voorfinanciering wordt getoetst of er sprake is van een financieel haalbare businesscase, voor zowel de gemeente als de (kinderopvang)partner.

Vervolg

Na vaststelling van de beleidsnota onderwijshuisvesting worden de eventueel benodigde aanpassingen in het uitvoeringsprogramma verwerkt en definitief vastgesteld. Vervolgens worden aanpassingen gedaan volgens de reguliere cyclus sturen en verantwoorden.
Jaarlijks komen we terug met verantwoording op basis van de programmabegroting. En over vier jaar evalueren we de eerste fase van het IHP onderwijs. Vervolgens passen we de beleidsnota aan na de eerste fase en kijken we vooruit naar de daaropvolgende periode.
Het nieuwe IHP maakt het ook noodzakelijk om de verordening Onderwijshuisvesting aan te passen. In deze aanpassingen worden de doelstellingen uit de beleidsnota vertaald naar concrete regels, criteria en kaders, zodat hier uitvoering aan kan worden gegeven. Het gaat om aanpassingen zoals de herziening van normbedragen, het aanpassen van de verwijsafstanden (deze worden langer) en mogelijke uitwerkingen van de herschikkingsopgave. In het tweede deel van 2025 worden de aanpassingen aan de verordening ter besluitvorming voorgelegd aan uw raad.

Sturen en verantwoorden
Het IHP wordt in voorbereiding op nieuwe landelijke wetgeving opgesteld voor een periode van 4 jaar met een doorkijkperiode van de opvolgende 12 jaar waar onze voornemens uit blijken. Het IHP is daarom opgebouwd uit vier fases van vier jaar. Elke vier jaar wordt de beleidsnota gewijzigd en opnieuw vastgesteld. Deze herijking geeft uw raad gelegenheid om te sturen, naast dat uw raad ook om de vier jaar wordt geïnformeerd over de inhoudelijke verantwoording/ evaluatie van de beleidsnota over de voorgaande periode.
Daarnaast heeft uw raad de mogelijkheid om te sturen bij de besluitvorming via de P&C cyclus en via de kwartaalbrief onderwijs over mijlpalen van projecten, moties en toezeggingen. Dit wordt weergegeven in de figuur hieronder.

IHP 2026 - 2041

Jaarlijks

- Leerlingenprognoses (collegebesluit)
- Besluit financiën OHV in voorjaarsnota
- Besluit financiën OHV in programmabegroting
- Besluit Huisvestingsprogramma (collegebesluit)
- Indexering nadere regel voor vergoedingen (collegebesluit)

BESLUIT-VORMING RAAD

Vierjaarlijks

- Evalueren afgelopen vier jaar
- Herijking beleidsnota inclusief:
  - Aanvullingen beleid/visies
  - Vooruitblik eerstvolgende fase (per 4 jaar)
  - Doorkijk komende 12 jaar

Participatie
Bij het opstellen van het integraal huisvestingsplan onderwijs hebben we uitgebreid gesproken met de schoolbesturen om hun behoeften en inzichten mee te nemen in het proces.
Ten eerste hebben de schoolbesturen zitting genomen in de stuurgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van schoolbesturen uit het Primair Onderwijs, Speciaal Onderwijs en Voortgezet Onderwijs. Enerzijds dragen zij hiermee direct bij aan de totstandkoming van de beleidsnota. Anderzijds waren zij als vertegenwoordigers in de stuurgroep verantwoordelijk voor het informeren en updaten van hun collega-besturen en het adviseren op ambities en uitgangspunten.
De schoolbesturen hebben ingestemd met de beleidsnota en het uitvoeringsprogramma.
Daarnaast hebben we de betrokkenheid van de besturen en huisvestingsadviseurs verzekerd door middel van thematеams met belangrijke onderwerpen die in gezamenlijkheid zijn vastgesteld. Het ging in deze thematеams bijvoorbeeld veel over flexibele huisvesting, duurzaamheid en gezond stedelijk leven. In deze thematеams werkten vertegenwoordigers van de besturen samen met de gemeente om analyses te maken en aanbevelingen te doen. De thematеams hebben geleid tot twee adviezen die in de bijlage van het IHP zijn opgenomen.
Ten slotte hebben we ook gesprekken gevoerd met de schoolbesturen op wijk(overstijgend)niveau om de specifieke behoeften en uitdagingen van verschillende wijken in kaart te brengen en te bespreken hoe deze kunnen worden aangepakt binnen het IHP. We hebben gesproken over de beschikbare capaciteit op wijkniveau, het aantal té kleine scholen, de leegstand en de leerlingenprognoses per PO school. We streven met deze gesprekken na om tot herschikkingsafspraken te komen zodat we gebouwen optimaler benutten en de bezettingsgraden van de schoolgebouwen verhogen.

Communicatie
Na vaststelling van de Beleidsnota onderwijshuisvesting wordt een persbericht opgesteld en worden belanghebbenden (voornamelijk Utrechtse schoolbesturen) geïnformeerd.

Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Beleidsnota onderwijshuisvesting 2026-2041 inclusief bijlagen:
    - Afkortingenlijst
    - Overzicht projecten (uitvoeringsprogramma)
    - Wijkportretten/ profielen
    - Adviezen thematеams duurzaamheid en flexibele huisvesting

Bijlagen informatief
-

School		2026		2027		2028		2029		2030		2031		2032		2033		2034		2035		2036		2037		2038		2039		2040		2041		2042		2043
Kindcentrum Cartesius - 1 gymzaal in sporthal	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Kindcentrum Cartesius - Kinderdagverblijf	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Kindcentrum Cartesius - PO	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Extra VO schoolgebouw		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x		-		x		-		-		-		-	
Kranenburgerweg 20 - Kromme Rijncollege	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Limus college		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Limus college - Gymzaal		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Mesdaglaan 4 - Kromme Rijncollege	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Rubenslaan 91 - Kromme Rijncollege	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Rubenslaan 91 - Kromme Rijncollege - Gymzaal	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Van Bijnkershoeklaan 2v- Unic college	x		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Vondellaan 178 - X11	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Vondellaan 178 - X11 - Gymzaal	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Cambridgelaan - ISU	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Afrikalaan 28-28A-28B - MFA		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x		-		x		-		-		-		-	
Agavedreef 92 - Gymzaal		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Al Amana Overvecht		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Albert Schweitzerlaan 10a - Gymzaal		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Amaliadwarsstraat 2 - Gertrudisschool		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Amaliadwarsstraat 2 - Gertrudisschool - Gymzaal		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Amsterdamsestraatweg 1 - Pijlstaart		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-	
Amsterdamsestraatweg 3 - Pijlstaart - Gymzaal		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-	
Bangkokdreef 2 - Gymzaal	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Beethovenplein 2 - Johan de Witt		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Begijnekade 1a - Gymzaal		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Billitonkade 45 - Jenaplan De Brug		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-	
Blauwe Vogelweg 11 - De Kleine Prins	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Boadreef 2 - Tijdelijke huisvesting		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Brinkstraat 4 - St. Bonifatiusschool		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x		-	x		-		-		-	
Buurtschool pilot 2 - Overvecht		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Buurtschool pilot 3 - N.t.b.		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
C. van Maasdijkstraat 33 - De Kleine Vliegenier	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Centrumlaan 1 - Meander		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-	
Ché Guevarastraat 15 - OBS Voordorp		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-	
Columbuslaan 40 - Kaleidoskoop		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Componistenlaan 8 - Vrije School Utrecht Leidsche Rijn		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Duurstedelaan 14 16 18 - MFA		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-	
Eifel 8 - De Spits (gezamenlijke voorbereiding Eiffel 8, 20 en 26)		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-	
Eiffel 20 - Op Avontuur (gezamenlijke voorbereiding Eiffel 8, 20 en 26		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	-			-		-	x			-		-		-	
Eiffel 26 - De Klim (gezamenlijke voorbereiding Eiffel 8, 20 en 26)		-		-		-		-		-		-		-		-	x		-			-	x			-		-		-		-		-	
Frans Halsstraat 22 - Utrechtse Schoolvereniging		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-	
Franz Schubertstraat 20 - Gymzaal		-		-		-		-		-	x			-	x			-	-			-		-		-		-		-		-		-	
Goeree 4 - Gymzaal		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x		
Goeree 6 - Gymzaal		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x		
Handelstraat 51 - Dominicus	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Hieronymusplantsoen 3 - Vrije School Utrecht		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-	
Jan Muschlaan 24 - Daltonschool Rijnsweerd + gymzaal		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x		
Keerderberg 23-25-27 - MFA		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Kortland 23 - Kees Valkensteinschool		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-	
Kruisdwarsstraat 6 - Nieuwe Regentesseschool		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-	
Laan van Chartroise 160 - Rietendakschool	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Lagenoord 26 - Tijdelijke huisvesting	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Lingestraat 2a - Wereldwijzer		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Lingestraat 2b - Wereldwijzer - Gymzaal		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Maasplein 1 - Maaspleinschool		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Maetsuykerstraat 1a - Tijdelijke huisvesting		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Maetsuykerstraat 1a - Tijdelijke huisvesting - Gymzaal V Imhoff		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Maliebaan 56 - Vrije School Utrecht		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-	
Maria van Reedestraat 4 - Tijdelijke huisvesting		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Maria van Reedestraat 4 - Tijdelijke huisvesting - Gym		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Marnixlaan 362 - Al Amana Zuilen		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Marnixlaan 362 - Al Amana Zuilen - Gymzaal		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Mereveldlaan 3 - Gymzaal		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Neckardreef 20 - SBO St. Maarten		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Neckardreef 20 - SBO St. Maarten - Gymzaal	x		-		x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Neckardreef 20 - SBO St. Maarten - VE		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Nicolaasdwarsstraat 3 - Agatha Snellen		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-	
Nolenslaan 33A - De Fakkel	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Noordse Parklaan 2 - Tijdelijke huisvesting	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Noordse Parklaan 4 - Tijdelijke huisvesting	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Notebomenlaan 137 - Stepping Stones		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-	
Notebomenlaan 400 - Tijdelijke huisvesting		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-	
Ondiep 63 - Taalschool loc. Ondiep		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Oortlaan 1 - De Wissel		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Orinocodreef 15 - De Schans		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Orinocodreef 15 - De Schans - Gymzaal		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Oude Kerkstraat 2A - Gymzaal		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-	
Pallaesstraat 3 - Buiten Wittevrouwen		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-	
Pastoor Boelenslaan 10 - Drie Koningen		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x		-	x		-		-		-	
Pieterskerkhof 10 - Pieterskerkhof		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Pieterskerkhof 10 - Pieterskerkhof - Gymzaal		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	

School		2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043
Prinses Margrietstraat 124 - De Cirkel		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	
Prinses Margrietstraat 124 - De Cirkel - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	
Prinses Margrietstraat 18 - Prinses Margriet - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	-	-	-	-	-	-	-
Prinses Margrietstraat 20 - Prinses Margriet		-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	-	-	-	-	-	-	-
Prof H Bavinckstraat 3 - SBO Belle van Zuylen		-	-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	-	-	-	-	-	-
Prof H Bavinckstraat 3 - SBO Belle van Zuylen - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	-	-	-	-	-	-
Ramsesdreef 190 - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-
Regentesselaan 70 - De Regenboog	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ridderlaan 2 - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x	-	x	-	-
Rijnhuizenlaan 2-4 - St. Jan de Doper		-	-	-	-	x		x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Santa Cruzdreef - Auris unilocatie	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Santa Cruzdreef - Auris unilocatie - Gymzaal	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Santa Cruzdreef - Auris unilocatie - Parkeergarage	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Santa Cruzdreef - Auris unilocatie - Zorg	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Schoolplein 6 - Buiten Wittevrouwen		-	-	-	-	-	-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-
Schoolplein 6 - Buiten Wittevrouwen - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-
Schoolstraat 7 - Torenpleinschool		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	-
Schoolstraat 7 - Torenpleinschool - Gymzaal Schoolstraat 13		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	-
Staringstraat 1 - Catharijnepoort		-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Staringstraat 1 - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stroyenboch 2 - Tijdelijke huisvesting		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ten Veldestraat 94 - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Teun de Jagerdreef 1A 1B 1C - MFA		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trumanlaan 60 - Buurtschoo Hart van Noord	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Van Loonlaan 46 - De Beiaard		-	-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Van Riebeeckstraat 40 - Molenpark		-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Koningsbergerstraat 2 - Christelijk Gymnasium		-	-	-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
La Bohemedreef 5-9 - Pouwer	x		-	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
La Bohemedreef 5-9 - Pouwer - Gymzaal	x		-	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nobeldwarsstraat 9 - Tijdelijke huisvesting	x		-	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Van Asch van Wijckkade 20 - Tijdeijke huisvesting		-	-	x		-	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Een project krijgt 2 momenten van uitbetalen van een krediet: bij de voorbereiding 8% van de totale investering (moment t). En bij uitvoering (t+2) de resterende 92% van het krediet.

Bijlage 3 Wijkprofielen

Noordwest

Buurten en inwoners

Er wonen 45.219 (2024) in de wijk Noordwest. Het aantal is gegroeid met 506 in het afgelopen jaar. De wijk bestaat uit de volgende buurten:

- Pijlsweerd/Oudenoord,
- Daalsebuurten
- Ondiep
- Zuilen

Leerlingen

Er worden 3.045 kinderen in schoolgaande leeftijd in deze wijk (teldatum 1-10-2023).

Er wonen 2.860 leerlingen in deze wijk, die in Utrecht naar school gaan. 63% gaat daarvan ook in deze wijk naar school. De meeste scholen in deze wijk zijn dan ook een 'buurtschool'.

Er komen 81 leerlingen1 uit een andere gemeente naar deze wijk.

Het aantal kinderen in schoolgaande leeftijd stijgt tot en met 2040 met ongeveer 600 kinderen (op basis van woningbouwprogramma 2023).

Er zijn twee scholen op het UVP opgenomen die onder de opheffingsnorm zitten qua leerlingenaantallen (191).

Aantal KDV / BSO en VE

Het aantal kinderdagverblijven, Buitenschoolse opvanglocaties en locaties waar Voorschoolse Educatie wordt aangeboden ziet er als volgt uit:

Soort	Aantal	Toelichting
KDV	24	
BSO	10	
VE	9	Aantal locaties waar VE wordt aangeboden

(Normatieve) capaciteit schoolgebouwen

In de leerlingenprognoses wordt ingegaan op de benodigde toekomstige capaciteit in onderwijshuisvesting (m2) in relatie tot de beschikbare capaciteit. Er is sprake van overcapaciteit in deze wijk:

Capaciteit per wijk	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040
Noordwest	136%	135%	134%	135%	136%	135%	134%	127%	122%

[1]Leerlingen PO en SO

In de wijk Noordwest is sprake van hogere leegstand dan de norm[2]. De leegstand neemt op langere termijn af (naar 122%). Dit ligt beduidend hoger dan de vastgestelde norm ad. 112%[3].

Afspraken

In de gesprekken met de schoolbesturen hebben we de volgende conclusies getrokken voor deze wijk:

- Groei in leerlingenaantallen moeten worden opgevangen binnen de bestaande capaciteit. Er is per saldo immers overcapaciteit aanwezig.
- Er zijn meerdere scholen die op of onder de opheffingsnorm zitten en die dus onderdeel zijn van de herschikkingsgesprekken.
- Prioriteit in de herschikkingsgesprekken.

[2] Als we spreken over de norm, dan gaat het om het aantal m2 waarop een school recht heeft o.b.v. de wet. Het is niet in alle gevallen bekend hoe de normatieve leegstand zich verhoudt tot de feitelijke leegstand, bijv. door verhuur aan kinderopvang. Dat wordt het komende jaar verder opgepakt.
[3] De norm van 112% ziet op de capaciteit op wijkniveau, dus de leegstand van alle schoolgebouwen gezamenlijk in de wijk. Je kan dus niet stellen dat elke schoolgebouw meer dan 12% leegstand heeft tov de norm.

Zuidwest

Buurten en inwoners

Er wonen 40.844 mensen (2024) in de wijk Zuidwest. Het aantal is gegroeid met 926 in het afgelopen jaar. De wijk bestaat uit de volgende buurten:

- Kanaleneiland
- Merwede
- Transwijk
- Rivierenwijk
- Dichterswijk
- Westraven
- Ook het bedrijvengebied Kanaleneiland en de Merwedekanaalzone

Leerlingen

Er wonen 3.078 kinderen in schoolgaande leeftijd in deze wijk (teldatum 1-10-2023).

Er wonen 2.878 leerlingen in deze wijik, die in Utrecht naar school gaan. 78% gaat daarvan ook in deze wijk naar school. De meeste scholen in deze wijk zijn dan ook een '*buurtschool'.*

Er komen 393 leerlingen uit een andere gemeente naar deze wijk, waarvan het grootste deel naar Rafael / Stip ((V)SO) gaat.

Het aantal kinderen in schoolgaande leeftijd stijgt tot en met 2040 met ongeveer 2000 kinderen (op basis van woningbouwprogramma 2023).

Er zijn twee scholen op het UVP opgenomen die *onder* de opheffingsnorm zitten qua leerlingenaantallen (191).

Er zijn vier scholen op het UVP opgenomen die *onder* de opheffingsnorm zitten qua leerlingenaantallen (191).

Aantal KDV / BSO en VE

Het aantal kinderdagverblijven, Buitenschoolse opvanglocaties en locaties waar Voorschoolse Educatie wordt aangeboden ziet er als volgt uit:

Soort	Aantal	Toelichting
KDV	14	
BSO	13	
VE	8	Aantal locaties waar VE wordt aangeboden

(Normatieve) capaciteit schoolgebouwen

In de leerlingenprognoses wordt ingegaan op de benodigde toekomstige capaciteit in onderwijshuisvesting (m2) in relatie tot de beschikbare capaciteit. Er is sprake van overcapaciteit in deze wijk:

Capaciteit per wijk	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040
Zuidwest	146%	148%	148%	150%	152%	151%	149%	138%	129%

In de wijk Zuidwest is sprake van hogere leegstand dan de norm. De leegstand neemt op langere termijn af (naar 128%). Dit ligt fors hoger dan de vastgestelde norm ad. 112%.

Dit ziet op het totaal op wijkniveau en zegt daarmee niet iets over de capaciteit van een specifieke school.

Afspraken

In de gesprekken met de schoolbesturen hebben we de volgende conclusies getrokken voor deze wijk:

- Groei moet worden opgevangen binnen bestaande capaciteit (maximeren)
- Herschikken i.v.m. meerdere scholen op minimale schoolgrootte
- Herschikken i.v.m. de grote mate van overcapaciteit
- In de wijk Zuidwest is meer samenwerking nodig

West

Buurten en inwoners

Er wonen 29.704 mensen (2024) in deze wijk. Het aantal is gegroeid met 669 in het afgelopen jaar. De wijk bestaat uit de volgende buurten:

- Lombok
- Nieuw Engeland
- Oog in Al
- Schepenbuurt
- Welgelegen.
- Ook de bedrijventerreinen Lage Weide en Cartesiusweg horen bij de wijk.

Leerlingen

Er wonen 2.306 kinderen in schoolgaande leeftijd in deze wijk (teldatum 1-10-2023).

Er wonen 2.126 leerlingen in deze wijik, die in Utrecht naar school gaan. 81% gaat daarvan ook in deze wijk naar school. De meeste scholen in deze wijk zijn dan ook een '*buurtschool*'.

Er komen 17 leerlingen uit een andere gemeente naar deze wijk.

Het aantal kinderen in schoolgaande leeftijd stijgt tot en met 2040 met ongeveer 600 kinderen (op basis van woningbouwprogramma 2023).

Er is één school op het UVP opgenomen die *onder* de opheffingsnorm zit qua leerlingenaantallen (191).

Aantal KDV / BSO en VE

Het aantal kinderdagverblijven, Buitenschoolse opvanglocaties en locaties waar Voorschoolse Educatie wordt aangeboden ziet er als volgt uit:

Soort	Aantal	Toelichting
KDV	20	
BSO	17	
VE	5	Aantal locaties waar VE wordt aangeboden

(Normatieve) capaciteit schoolgebouwen

In de leerlingenprognoses wordt ingegaan op de benodigde toekomstige capaciteit in onderwijshuisvesting (m2) in relatie tot de beschikbare capaciteit. Er is sprake van overcapaciteit in deze wijk:

Capaciteit per wijk	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040
West	120%	123%	124%	127%	130%	130%	129%	123%	118%

In de wijk West is sprake van hogere leegstand dan de norm. De leegstand neemt op langere termijn af (naar 118%). Dit ligt hoger dan de vastgestelde norm ad. 112%.

Afspraken

In de gesprekken met de schoolbesturen hebben we de volgende conclusies getrokken voor deze wijk:

- Groei moet worden opgevangen binnen bestaande capaciteit (maximeren)
- Herschikken i.v.m. minimale schoolgrootte
- Voornamelijk richten op reguliere huisvestingstaak voorzieningen (renovatie)

Binnenstad

Buurten en inwoners

Er wonen 20.263 mensen (2024) in deze wijk. Het aantal is gegroeid met 428 in het afgelopen jaar. De wijk bestaat uit de volgende buurten:

- Oude Binnenstad
- Vaartsebuurt
- Hooch Boulandt
- Hoog Catharijne
- Jaarbeurs
- Beurskwartier

Leerlingen

Er wonen 451 kinderen in schoolgaande leeftijd in deze wijk (teldatum 1-10-2023).

Er wonen 385 leerlingen in deze wijk, die in Utrecht naar school gaan. 60% gaat daarvan ook in deze wijk naar school. Er zijn best wat scholen in deze wijk zijn die een 'wijkschool[4]' zijn.

Er komen 50 leerlingen uit een andere gemeente naar deze wijk.

Het aantal kinderen in schoolgaande leeftijd stijgt tot en met 2040 verdubbelt (op basis van woningbouwprogramma 2023).

Er zijn geen scholen op het UVP opgenomen die *onder* de opheffingsnorm zitten qua leerlingenaantallen (191).

Aantal KDV / BSO en VE

Het aantal kinderdagverblijven, Buitenschoolse opvanglocaties en locaties waar Voorschoolse Educatie wordt aangeboden ziet er als volgt uit:

Soort	Aantal	Toelichting
KDV	13	
BSO	6	
VE	1	Aantal locaties waar VE wordt aangeboden

(Normatieve) capaciteit schoolgebouwen

In de leerlingenprognoses wordt ingegaan op de benodigde toekomstige capaciteit in onderwijshuisvesting (m2) in relatie tot de beschikbare capaciteit. Er is sprake van overcapaciteit in deze wijk:

Capaciteit per wijk	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040
Binnenstad	134%	134%	134%	137%	137%	137%	135%	128%	127%

[4] Een wijkschool is een school die ook leerlingen uit andere buurten / wijken aantrekt met hun onderwijsconcept of denominatie.

In de wijk Binnenstad is sprake van hogere leegstand dan de norm. De leegstand neemt op langere termijn af (naar 127%). Dit ligt fors hoger dan de vastgestelde norm ad. 112%.

Afspraken

In de gesprekken met de schoolbesturen hebben we de volgende conclusies getrokken voor deze wijk:

- Groei moet worden opgevangen binnen bestaande capaciteit (maximeren)
- Voornamelijk richten op reguliere huisvestingstaak voorzieningen (renovatie)

Leidsche Rijn

Buurten en inwoners

Er wonen 49.307 mensen (2024) in deze wijk. Het aantal is gegroeid met 2.215 in het afgelopen jaar. De wijk bestaat uit de volgende buurten:

- Leidsche Rijn Centrum
- Leeuwesteyn
- Grauwaart
- Parkwijk
- Het Zand
- Hoge Weide
- Terwijde
- Langerak
- Strijkviertel
- Rijnvliet.
- Bedrijventerrein De Wetering en kantorenpark Papendorp horen bij de wijk.
- Op Papendorp werken we aan een nieuwe woonbuurt: Groenewoud.

Leerlingen

Er wonen 5.911 kinderen in schoolgaande leeftijd in deze wijk (teldatum 1-10-2023).

Er wonen 5.648 leerlingen in deze wijik, die in Utrecht naar school gaan. 83% gaat daarvan ook in deze wijk naar school. Er zijn best wat scholen in deze wijk zijn die een ‘wijkschool’ zijn.

Er komen 111 leerlingen uit een andere gemeente naar deze wijk.

Het aantal kinderen in schoolgaande leeftijd lijft gelijk tot en met 2040 (op basis van woningbouwprogramma 2023).

Er zijn geen scholen op het UVP opgenomen die *onder* de opheffingsnorm zitten qua leerlingenaantallen (191).

Aantal KDV / BSO en VE

Het aantal kinderdagverblijven, Buitenschoolse opvanglocaties en locaties waar Voorschoolse Educatie wordt aangeboden ziet er als volgt uit:

Soort	Aantal	Toelichting
KDV	29	
BSO	26	
VE	10	Aantal locaties waar VE wordt aangeboden

(Normatieve) capaciteit schoolgebouwen

In de leerlingenprognoses wordt ingegaan op de benodigde toekomstige capaciteit in onderwijshuisvesting (m2) in relatie tot de beschikbare capaciteit. Er is sprake van overcapaciteit in deze wijk:

Capaciteit per wijk	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040
Leidsche Rijn	128%	127%	126%	126%	128%	129%	132%	135%	128%

In de wijk Leidsche Rijn is sprake van hogere leegstand dan de norm. De leegstand neemt op langere termijn af (naar 128%). Dit ligt fors hoger dan de vastgestelde norm ad. 112%.

Afspraken

In de gesprekken met de schoolbesturen hebben we de volgende conclusies getrokken voor deze wijk:

- Groei moet worden opgevangen binnen bestaande capaciteit (maximeren)
- Herschikken i.v.m. minimale schoolgrootte
- Herschikken i.v.m. de grote mate van overcapaciteit

Oost

Buurten en inwoners

Er wonen 33.574 mensen (2024) in deze wijk. Het aantal is gegroeid met 787 in het afgelopen jaar. De wijk bestaat uit de volgende buurten:

- Buiten Wittevrouwen
- Oudwijk
- Abstede
- Sterrenwijk
- Watervogelbuurt
- Schildersbuurt
- Lodewijk Napoleonplantsoen
- Rijnsweerd en de omgeving van Wilhelminapark en Rubenslaan.
- Utrecht Science Park (De Uithof)
- Galgenwaard
- Maarschalkerweerd

Leerlingen

Er wonen 1.794 kinderen in schoolgaande leeftijd in deze wijk (teldatum 1-10-2023).

Er wonen 1.675 leerlingen in deze wijik, die in Utrecht naar school gaan. 76% gaat daarvan ook in deze wijk naar school. Er zijn best wat scholen in deze wijk zijn die een ‘wijkschool’ zijn.

Er komen 466 leerlingen (PO en SO) uit een andere gemeente naar deze wijk. Waarvan het grootste deel naar De Kleine Prins (SO) of de Daltonschool Rijnsweerd (nabij gemeentegrens) gaat.

Het aantal kinderen in schoolgaande leeftijd stijgt tot en met 2040 met 350 leerlingen (op basis van woningbouwprogramma 2023). Dit is relatief laag ten opzichte van het aantal nieuw te bouwen woningen, maar dat komt omdat die grotendeels zijn geprogrammeerd op Utrecht Science Park.

Er is één school op het UVP opgenomen die *onder* de opheffingsnorm zit qua leerlingenaantallen (191).

Aantal KDV / BSO en VE

Soort	Aantal	Toelichting
KDV	26	
BSO	20	
VE	2	Aantal locaties waar VE wordt aangeboden

(Normatieve) capaciteit schoolgebouwen

In de leerlingenprognoses wordt ingegaan op de benodigde toekomstige capaciteit in onderwijshuisvesting (m2) in relatie tot de beschikbare capaciteit. Er is sprake van overcapaciteit in deze wijk:

Capaciteit per wijk	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040
Zuidwest	130%	133%	134%	137%	140%	140%	139%	126%	112%

In de wijk Oost is sprake van hogere leegstand dan de norm. De leegstand neemt op langere termijn af (naar 112%). Dit ligt gelijk aan de vastgestelde norm ad. 112%.

Afspraken

In de gesprekken met de schoolbesturen hebben we de volgende conclusies getrokken voor deze wijk:

- Groei moet worden opgevangen binnen bestaande capaciteit (maximeren)
- Herschikken i.v.m. minimale schoolgrootte
- Voornamelijk richten op reguliere huisvestingstaak voorzieningen (renovatie)

Vleuten- De Meern

Buurten en inwoners

Er wonen 51.200 mensen (2024) in deze wijk. Het aantal is licht gedaald in het afgelopen jaar. De wijk bestaat uit de volgende buurten:

- Oude woonkernen:
- Vleuten en De Meern
- De buurten:
- Haarzuilens,
- Rijnenburg
- Oudenrijn
- Vleuterweide
- Veldhuizen
- Haarzicht
- De Woerd
- De Balije
- Reijerscop

Leerlingen

Er wonen 6.526 kinderen in schoolgaande leeftijd in deze wijk (teldatum 1-10-2023).

Er wonen 5.958 leerlingen in deze wijk, die in Utrecht naar school gaan. 87% gaat daarvan ook in deze wijk naar school. De meeste scholen in deze wijk zijn dan ook een '*buurtschool'.*

Er komen 120 leerlingen (PO en SO) uit een andere gemeente naar deze wijk.

Het aantal kinderen in schoolgaande leeftijd neemt iets af tot en met 2040 (op basis van woningbouwprogramma 2023). Er wordt wel nieuwbouw woningen gerealiseerd, maar dat is voor een andere doelgroep.

Er zijn drie scholen op het UVP opgenomen die *onder* de opheffingsnorm zitten qua leerlingenaantallen (191).

Aantal KDV / BSO en VE

Soort	Aantal	Toelichting
KDV	33	
BSO	41	
VE	10	Aantal locaties waar VE wordt aangeboden

(Normatieve) capaciteit schoolgebouwen

In de leerlingenprognoses wordt ingegaan op de benodigde toekomstige capaciteit in onderwijshuisvesting (m2) in relatie tot de beschikbare capaciteit. Er is sprake van overcapaciteit in deze wijk:

Capaciteit per wijk	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040
Vleuten De Meern	126%	127%	127%	129%	131%	132%	132%	130%	130%

In de wijk Vleuten-De Meern is sprake van hogere leegstand dan de norm. De leegstand neemt op langere termijn af (naar 130%). Dit ligt fors hoger dan de vastgestelde norm ad. 112%.

Afspraken

In de gesprekken met de schoolbesturen hebben we de volgende conclusies getrokken voor deze wijk:

- Groei moet worden opgevangen binnen bestaande capaciteit (maximeren) en nieuwbouw Rijnenburg
- Herschikken i.v.m. meerdere scholen op minimale schoolgrootte
- Herschikken i.v.m. mate van overcapaciteit

Zuid

Buurten en inwoners

Er wonen 28.398 mensen (2024) in deze wijk. Het aantal is met 543 toegenomen in het afgelopen jaar. De wijk bestaat uit de volgende buurten:

- Lunetten
- Hoograven
- Tolsteeg
- Bokkenbuurt
- Rotsoord

Leerlingen

Er wonen 2.317 kinderen in schoolgaande leeftijd in deze wijk (teldatum 1-10-2023).

Er wonen 2.183 leerlingen in deze wijk, die in Utrecht naar school gaan. 67% gaat daarvan ook in deze wijk naar school. De meeste scholen in deze wijk zijn een '*buurtschool'*.

Er komen 263 leerlingen (PO en SO) uit een andere gemeente naar deze wijk, waarvan het grootste deel naar Auris of Kentalis gaat.

Het aantal kinderen in schoolgaande leeftijd neemt met ongeveer 200 leerlingen toe tot en met 2040 (op basis van woningbouwprogramma 2023).

Er is één school op het UVP opgenomen die *onder* de opheffingsnorm zit qua leerlingenaantallen (191).

Aantal KDV / BSO en VE

Soort	Aantal	Toelichting
KDV	10	
BSO	11	
VE	5	Aantal locaties waar VE wordt aangeboden

(Normatieve) capaciteit schoolgebouwen

In de leerlingenprognoses wordt ingegaan op de benodigde toekomstige capaciteit in onderwijshuisvesting (m2) in relatie tot de beschikbare capaciteit. Er is sprake van overcapaciteit in deze wijk:

Capaciteit per wijk	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040
Zuid	122%	123%	121%	122%	123%	122%	120%	115%	109%

In de wijk Zuid is sprake van hogere leegstand dan de norm. De leegstand neemt op langere termijn af (naar 109%). Dit ligt op het niveau van de vastgestelde norm ad. 112%.

Afspraken

In de gesprekken met de schoolbesturen hebben we de volgende conclusies getrokken voor deze wijk:

- Groei moet worden opgevangen binnen bestaande capaciteit (maximeren)
- Herschikken i.v.m. minimale schoolgrootte
- Voornamelijk richten op reguliere huisvestingstaak voorzieningen (renovatie)

Noordoost

Buurten en inwoners

Er wonen 40.609 mensen (2024) in deze wijk. Het aantal is met 75 toegenomen in het afgelopen jaar. De wijk bestaat uit de volgende buurten:

- Vogelenbuurt
- Tuinwijk
- Lauwerecht
- Staatsliedenbuurt
- Wittevrouwen
- Zeeheldenbuurt
- Huizingabuurt
- Tuindorp
- Tuindorp-Oost
- Voordorp
- Veemarkt

Leerlingen

Er wonen 3.432 kinderen in schoolgaande leeftijd in deze wijk (teldatum 1-10-2023).

Er wonen 3.129 leerlingen in deze wijk, die in Utrecht naar school gaan. 81% gaat daarvan ook in deze wijk naar school. De meeste scholen in deze wijk zijn dan ook een '*buurtschool'.*

Er komen 201 leerlingen (PO en SO) uit een andere gemeente naar deze wijk, waarvan het grootste deel naar Kromme Rijncollege gaat.

Het aantal kinderen in schoolgaande leeftijd neemt licht af toe tot en met 2040 (op basis van woningbouwprogramma 2023).

Er zijn geen scholen op het UVP opgenomen die *onder* de opheffingsnorm zitten qua leerlingenaantallen (191).

Aantal KDV / BSO en VE

Soort	Aantal	Toelichting
KDV	24	
BSO	20	
VE	6	Aantal locaties waar VE wordt aangeboden

(Normatieve) capaciteit schoolgebouwen

In de leerlingenprognoses wordt ingegaan op de benodigde toekomstige capaciteit in onderwijshuisvesting (m2) in relatie tot de beschikbare capaciteit. Er is sprake van overcapaciteit in deze wijk:

Capaciteit per wijk	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040
Noordoost	116%	118%	118%	121%	123%	123%	124%	120%	117%

In de wijk Noordoost is sprake van hogere leegstand dan de norm. De leegstand neemt op langere termijn af (naar 117%). Dit ligt hoger dan de vastgestelde norm ad. 112%.

Afspraken

In de gesprekken met de schoolbesturen hebben we de volgende conclusies getrokken voor deze wijk:

- Groei moet worden opgevangen binnen bestaande capaciteit (maximeren)
- Herschikken i.v.m. minimale schoolgrootte
- Herschikken i.v.m. overcapaciteit

Overvecht

Buurten en inwoners

Er wonen 35.256 mensen (2024) in deze wijk. Het aantal is met 340 toegenomen in het afgelopen jaar. De wijk bestaat uit de volgende buurten:

- Zamenhofdreef
- Taagdreef
- Donaudreef
- Neckardreef
- Zambesidreef
- Tigrisdreef
- Vechtzoom-Zuid
- Vechtzoom-Noord
- Bedrijvengebied Overvecht
- Poldergebied Overvecht

Leerlingen

Er wonen 3.469 kinderen in schoolgaande leeftijd in deze wijk (teldatum 1-10-2023).

Er wonen 3.310 leerlingen in deze wijk, die in Utrecht naar school gaan. 60% gaat daarvan ook in deze wijk naar school. Deze wijk heeft daarmee de laagste score van alle wijken hierbij. De meeste scholen in deze wijk zijn een '*buurtschool'.*

Er komen 149 leerlingen (PO en SO) uit een andere gemeente naar deze wijk.

Het aantal kinderen in schoolgaande leeftijd stijgt met ruim 400 leerlingen tot en met 2040 (op basis van woningbouwprogramma 2023).

Er zijn geen scholen op het UVP opgenomen die *onder* de opheffingsnorm zitten qua leerlingenaantallen (191). Er zijn wel meerdere kleine scholen in deze wijk, maar die schoolgebouwen worden niet afzonderlijk opgenomen op het UVP vanwege bijv. hun jonge leeftijd. Dit onderwerp wordt wel geadresseerd in de herschikkingsgesprekken met de schoolbesturen. De resultaten daarvan zijn nog niet bekend ten tijde van het opstellen van dit programma.

Aantal KDV / BSO en VE

Soort	Aantal	Toelichting
KDV	13	
BSO	3	
VE	11	Aantal locaties waar VE wordt aangeboden

(Normatieve) capaciteit schoolgebouwen

In de leerlingenprognoses wordt ingegaan op de benodigde toekomstige capaciteit in onderwijshuisvesting (m2) in relatie tot de beschikbare capaciteit. Er is sprake van overcapaciteit in deze wijk:

Capaciteit per wijk	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040
Overvecht	155%	157%	158%	161%	161%	161%	160%	151%	141%

In de wijk Overvecht is sprake van hogere leegstand dan de norm. De leegstand neemt op langere termijn af (naar 141%). Dit ligt fors hoger dan de vastgestelde norm ad. 112%.

Afspraken

In de gesprekken met de schoolbesturen hebben we de volgende conclusies getrokken voor deze wijk:

- Herschikken i.v.m. meerdere scholen op minimale schoolgrootte
- Herschikken i.v.m. mate van overcapaciteit
- Prioriteit in de herschikkingsgesprekken.

Bijlage 1

Toelichting Kleine scholen

In overleg met de schoolbesturen is afgesproken dat voor kleine scholen, d.w.z. scholen met minder dan 191 leerlingen[5], in principe geen eigenstandige renovaties zullen plaatsvinden. Er zijn op basis van 1 oktober 2023-telling ongeveer 26 scholen die onder deze grens zitten. Er zijn twaalf scholen opgenomen op het UVP, die 'klein' zijn. Voor de meerderheid van de andere kleine scholen geldt dat deze onderdeel vormen van herschikkingsgesprekken. En afhankelijk van de resultaten van die gesprekken wordt bekeken hoe verder te gaan.

Toelichting Leerlingen afkomstig uit andere gemeente

Bij een aantal van meer dan 200 leerlingen (bij Leerlingen afkomstig uit andere gemeente) wordt een korte toelichting gegeven waar deze leerlingen naar school gaan. Over het algemeen geldt dat het speciaal onderwijs een regionale functie heeft.

Toelichting Normatieve overcapaciteit

Normatieve overcapaciteit verwijst naar het verschil tussen de beschikbare ruimte in een gebouw en de daadwerkelijke ruimtebehoefte, zoals berekend volgens de verordening huisvesting voor scholen. Dit betekent dat er meer ruimte beschikbaar is dan strikt vereist volgens de wettelijke normen.

De ruimtebehoefte wordt gemeten in bruto vloeroppervlak en houdt geen rekening met inefficiënt ingedeelde ruimtes, zoals brede gangen, grote zolders of kleine klaslokalen. Ook wordt met eventuele verhuur aan andere partijen in het gebouw geen rekening gehouden in deze berekening.

Het overzicht is op wijkniveau (totaal) en dus niet per schoolgebouw. Voor de exacte aantal leerlingen en m2 wordt u verwezen naar de leerlingenprognoses 2023 LINK toevoegen

[5] 191 leerlingen betreft de opheffingsnorm vanuit het Rijk, dat stelt dat als een school drie jaar lang minder dan dat aantal leerlingen heeft, zij in beginsel geen financiering meer ontvangt.

Adviezen Duurzaamheid en Flexibele huisvesting

Ten behoeve van de Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026 - 2041

Advies duurzaamheid

1. Wat verstaan we onder duurzaamheid?

Het thematеam Duurzaamheid adviseert de opdrachtgever over hoe invulling te geven aan dit thema voor het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP). Dit advies gaat in op de rollen en verantwoordelijkheden, de ambities en onderwerpen en de wijze waarop de gemeente en de schoolbesturen er gezamenlijk invulling aan gaan geven.

Duurzaamheid – De ideale staat van een maatschappij waarbij het voortbestaan van de maatschappij in de toekomst niet geschaad wordt, participanten in harmonie samenleven en de samenleving optimaal adaptief is ten op zichtte van onverwachte omstandigheden.
Containerbegrip waaronder meerdere aspecten en transities verstaan worden, in dit kader gericht op de Energietransitie (Energie), Circulaire Economie (Materiaal), Klimaatadaptatie (Milieu) en Inclusie (Sociaal toegankelijkheid).

Een duurzame wereld

Op elk niveau van overheid en maatschappij, van VN tot gemeente, wordt er gewerkt aan het oplossen van kolossale maatschappelijke problemen zoals klimaatverandering en de biodiversiteitscrisis. Deze problemen dienen te worden aangepakt en opgelost op elke schaal, van internationaal, naar landelijk, tot provinciaal en natuurlijk stedelijk. Plannen op deze schalen verschillen, maar de doelen blijven hetzelfde. Ook wij wensen bij te dragen aan de beweging richting een duurzame wereld.

Een duurzaam educatief systeem

Duurzaam is een systeemeigenschap van onze maatschappij en is een mate waarin wij als mens ons voortbestaan kunnen garanderen in deze kosmos. Men kan daarmee ook niet spreken van een duurzaam object, bijvoorbeeld een schoolgebouw, maar wel van een **duurzaam educatief systeem**. De kwalitatieve eigenschappen van het gebouw kunnen niet los gezien worden van de functie die het gebouw bekleedt. Duurzame educatie kent veel facetten, veelal maatschappelijk ingegeven. **Zo wensen we dat onze kinderen positief en productief les krijgen, gezond opgroeien, doelgericht en consistent kennis aangeboden wordt, in een veilig, energiezuinig en klimaatbestendig gebouw dat toegankelijk is voor iedere leerling en leraar.** Het maximaliseren van deze eigenschappen, naast nog vele anderen, als totaal zorgt dat het meest duurzame onderwijs in Utrecht gegeven wordt.

Een duurzaam educatief systeem en duurzaam ruimtegebruik gaan hand in hand, zeker in een verdichtende stad. Het duurzaam inzetten van vastgoed voor onderwijshuisvesting kent daarmee raakvlakken met onderwerpen zoals multifunctioneel gebruik, wijkgerichte aanpakken en voorkomen van leegstand. Duurzaamheid speelt zich daarmee af op meerdere maatschappelijke niveaus. We werken dan ook zowel gezamenlijk zo goed mogelijk aan deze grotere maatschappelijke vraagstukken als dat we aandacht besteden aan duurzaamheid op gebouw niveau.

Duurzaamheid in het IHP onderwijs

Duurzaamheid is derhalve een breed begrip, dat integraal moet worden benaderd en continue in beweging is. Het vergt een behoorlijke doorlooptijd om tot resultaten te komen. De komende jaren werken we gezamenlijk aan duurzame educatie in brede zin. Binnen duurzaamheid en de scope van het IHP ligt de focus specifiek op de volgende deelopgaves;

- de energietransitie,
- circulariteit,
- toegankelijkheid en

- klimaatadaptie

ten behoeve van het gezond onderwijs kunnen verzorgen in een toekomstbestendig duurzaam gebouw.

2. De maatschappelijke context

De verantwoordelijkheid voor het in brede zin verduurzamen van schoolgebouwen kan afhankelijk van het juridische kader, het eigendom van het gebouw en de betrokken partijen verschillen. Het is belangrijk dat schoolbesturen en gemeenten samenwerken en afstemmen om de verantwoordelijkheid voor het verduurzamen van schoolgebouwen te bepalen en de juiste stappen te zetten om de duurzaamheid van de scholen te verbeteren.

In Nederland zijn er inmiddels verschillende wettelijke vereisten en regelgevingen, die voorheen onder de vleugel van energetisch verduurzaming van schoolgebouwen viel. Het is daarom belangrijk op te merken dat de wet- en regelgeving met betrekking tot energetische verduurzaming van gebouwen voortdurend kan evolueren en eventuele voorsprongen door wetgeving achterhaald kunnen worden. Te allen tijde zal het wettelijke niveau worden beschouwd als het minimaal te behalen niveau. Landelijke wet- en regelgeving staat niet ter discussie, in dit advies wordt enkel aandacht besteed aan bovenwettelijke gemeentelijke beleidsvorming. In bijlage 1 wordt hier uitgebreider op in gegaan.

Naast de wettelijke vereisten zijn er ook andere aspecten die niet wettelijk verplicht zijn, maar die wel kunnen bijdragen aan de verduurzaming van schoolgebouwen in brede zin. In het volgende hoofdstuk zullen we hierover uitweiden, werpen we een blik op de huidige stand van zaken en kijken we vooruit naar de potentie voor actie op deze onderwerpen in de toekomst.

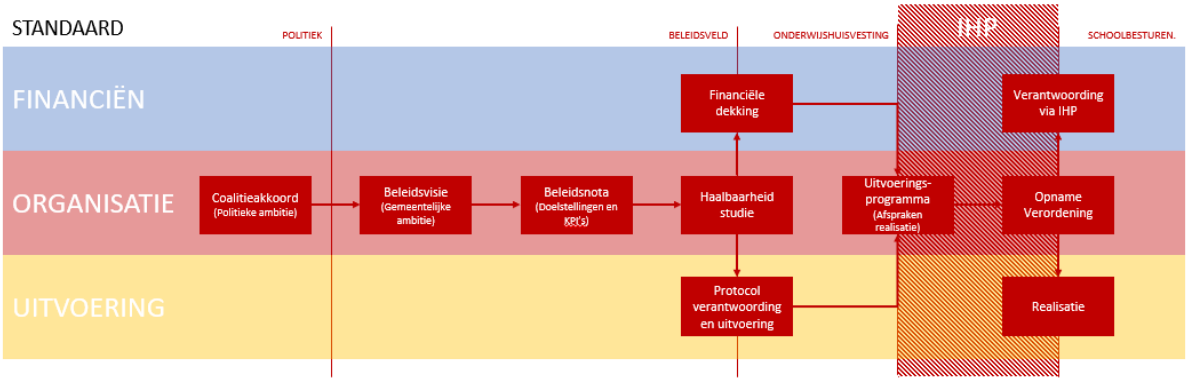
3. Duurzaamheid in Utrecht

In het RSU (Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040) identificeert de gemeente Utrecht een aantal aspecten waarop verduurzaamd moet worden. In het kader van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) kijken we niet alleen naar het wettelijke verplichte, maar ook hoe wij binnen onze gemeente met de beperkte middelen kunnen gaan voor een duurzame toekomst. In dit advies gaan we ook in op de bovenwettelijke ambities, waarbij we gezamenlijk de lat mogelijk hoger kunnen leggen dan wettelijk voorgeschreven.

We sluiten aan op de gemeentelijke ambities en zetten in op de volgende onderwerpen:

1. Energietransitie
2. Circulaire Economie
3. Toegankelijkheid
4. Klimaat Adaptatie

Elk van de bovengenoemde onderwerpen wordt vertegenwoordigd door een beleidsveld binnen de gemeente. Elk respectievelijke beleidsveld vertaalt de bestuurlijke visie naar praktisch uitvoerbaar beleid, via een uitvoeringsprogramma. Deze vertaalslag heeft veel voeten in de aarde, zowel op financieel, organisatorisch als uitvoerend vlak. De afbeelding hieronder helpt duiden hoever de gemeente is in het proces om tot ondersteunend beleid te komen, waar de verantwoordelijkheden liggen tussen de verschillende afdelingen van de gemeente en schoolbesturen, en de rol van het IHP in dit geheel.

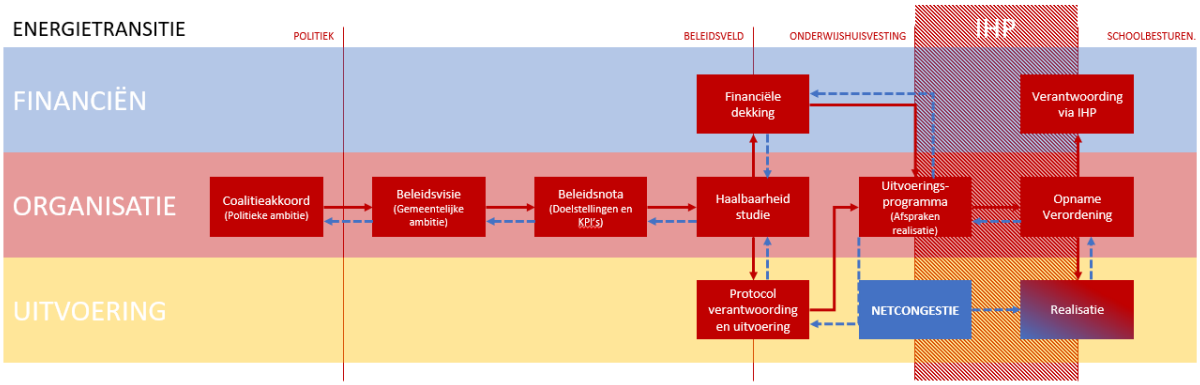
Figuur 1 Situatie waarbij het volledige beleidstraject is doorlopen en de processen zijn vastgesteld (volledig rood ingekleurd).

In het ideale geval ziet de situatie eruit als bovenstaand, waarbij het volledige traject is doorlopen en alle processen zijn vastgesteld. De hoogte van het compensatiebedrag en de leerlingenprognose zijn bijvoorbeeld vastgesteld volgens deze route. De onderwerpen die horen bij duurzaamheid kennen niet allemaal een doorlopen proces. Onderstaand wordt voor elk onderwerp de status van het proces geduid, en de nog te doorlopen stappen aangegeven met lichtgekleurde vakken.

Energietransitie

Het gebruik van fossiele brandstoffen leidt wereldwijd tot negatieve gevolgen op het klimaat en de gezondheid. Het is daarom een gezamenlijke ambitie om minder energie te gebruiken en over te stappen op schonere energiedragers. We zetten ons in om de schoolgebouwen zo energieneutraal mogelijk te maken. Schoolbesturen worden gestimuleerd te kiezen voor energetisch duurzame maatregelen boven de wettelijke kaders (BENG-ENG vergoeding) en daarnaast om te kiezen om

vroegtijdig van gas naar elektriciteit over te stappen (Aardgasvrije scholen vergoeding). Dergelijke grotere besluiten zijn een gedeelde verantwoordelijkheid. Dit sluit aan bij de huidige verordening Onderwijshuisvesting: deze ambitie houden we overeind.

Figuur 2 Proces Energietransitie

Energietransitie kent sinds 2018 een compleet uitvoeringsprogramma dat is opgenomen in het huidige MPOHV, waarbij de onrendabele delen van de investering naar ENG volledig worden gedekt tijdens een investering. In 2023 is hierop een versoepeling voorgesteld waarbij een investering die niet ENG haalt naar rato tussen BENG en ENG ook onrendabel gecompenseerd wordt. Dit is inmiddels aangepast in de verordening.
Helaas gooit netcongestie (zie volgende alinea) momenteel roet in het eten van dit uitvoeringsprogramma en is ENG virtueel niet meer haalbaar voor nieuwbouw en het leeuwendeel van de renovaties. Gevolgen door netcongestie en mogelijk volgende wijzigingen op dit uitvoeringsprogramma worden momenteel onderzocht.

Ook kunnen er tijdens het onderhoud maatregelen genomen worden om energie te besparen op basis van de Erkende maatregelenlijst. Deze maatregelen, mits ze financieel rendabel zijn binnen de nog resterende termijn tot het volgende investeringsmoment, dienen genomen te worden en zijn verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. Onrendabele investeringen t.b.v. energiebesparing tijdens de onderhoudsfase zijn onwenselijk vanwege de meerkosten, en hogere efficiëntie van middelen tijdens een investeringsmoment.

Netcongestie voor grootgebruikers (meeste moderne scholen) is in november 2022 afgekondigd. Dit betekent dat aanvragen voor nieuwe elektriciteitsaansluitingen en aanvragen voor uitbreiding van elektrische capaciteit in de wachtrij zullen komen te staan. De landelijke netbeheerder verwacht dat dit voor al het vastgoed (dus niet alleen onderwijs) minstens tot 2029 zal duren. Mogelijkheden tot nieuwbouw worden hiermee fors gelimiteerd. Hoge ambities op energetisch niveau (BENG en ENG) zullen daarom tot nadere orde geen tot beperkt praktisch effect teweeg kunnen brengen. Na 2029 krijgt deze ambitie wellicht wel de ruimte om tot uitvoering te komen. In de tussentijd blijven laaghangende maatregelen m.b.t. energiebesparing zoals isoleren geschikt voor uitvoering, en wordt daarop voorgesorteerd.

Afhankelijk en onderhevig van de limitatie onder netcongestie zijn er een aantal mogelijkheden om hiermee om te gaan. Dit wordt thans gemeentebreed onderzocht. De uitkomsten daarvan zullen we z.s.m. vertalen in dit advies, maar zijn ten tijde van het opstellen van dit advies nog niet bekend.

We verwachten in de toekomst een trend naar meer klimaat gestuurd investeren, waarbij er specifiek aandacht wordt besteed aan het reduceren van CO_2 tijdens de bouw en over de levensduur van het

pand. Er worden vanaf 2023 experimenten uitgevoerd met een directe investeringsmethodiek gestuurd op energie gebonden CO_2 reductie (875 euro/ton) op andere vastgoed portefeuilles. Mocht dit bij evaluatie succesvol blijken dan zullen mogelijkheden worden verkend om dit in breder klimaatbeleid te verkennen.

Te nemen stappen ter verbetering van de energieprestaties:

- Handhaaf de huidige nadere regel 'Duurzame en gezonde schoolgebouwen', waarin de ambitie om tot een ENG schoolgebouw te komen is uitgesproken.
- Implementeer de gemeentebrede lijn inzake netcongestie.
- Volg de BENG rekenmethodiek (landelijk wettelijk vastgelegd) voor meetbaarheid en aantoonbaarheid. Deze methodiek is tevens professioneel te valideren.
- Ga tijdig in gesprek met Stedin over de huidige reglementen rondom Netcongestie, en neem deze reglementen over als ontwerp criteria.
- Vraag het ontwerpteam tijdens de haalbaarheidsstudies en eerste ontwerpen om CO_2 voetafdrukken / energiekosten per jaar tussen verschillende scenario's op te leveren. Hiermee krijg je naast de BENG prestatie ook een direct beeld van de gevolgen van ontwerp keuzes op de exploitatie (energierekening en klimaat prestatie). Dit kan bijvoorbeeld via het uitvragen van TCO/LCC berekeningen. Kijk ook naar het stappenplan om energie zo vroeg mogelijk in het ontwerpproces mee te nemen, het zogeheten Energieprotocol.
- Voor eenvoudige maatregel-gebonden invulling op organisatie niveau kan ook de CO_2-prestatieladder geadopteerd worden.
- Er zijn verschillende subsidies beschikbaar op dit onderwerp, m.n. gericht op renovatie. Voor meer informatie raadpleeg het subsidie loket. Ook is op landelijk subsidie beschikbaar in de vorm van DUMAVA.

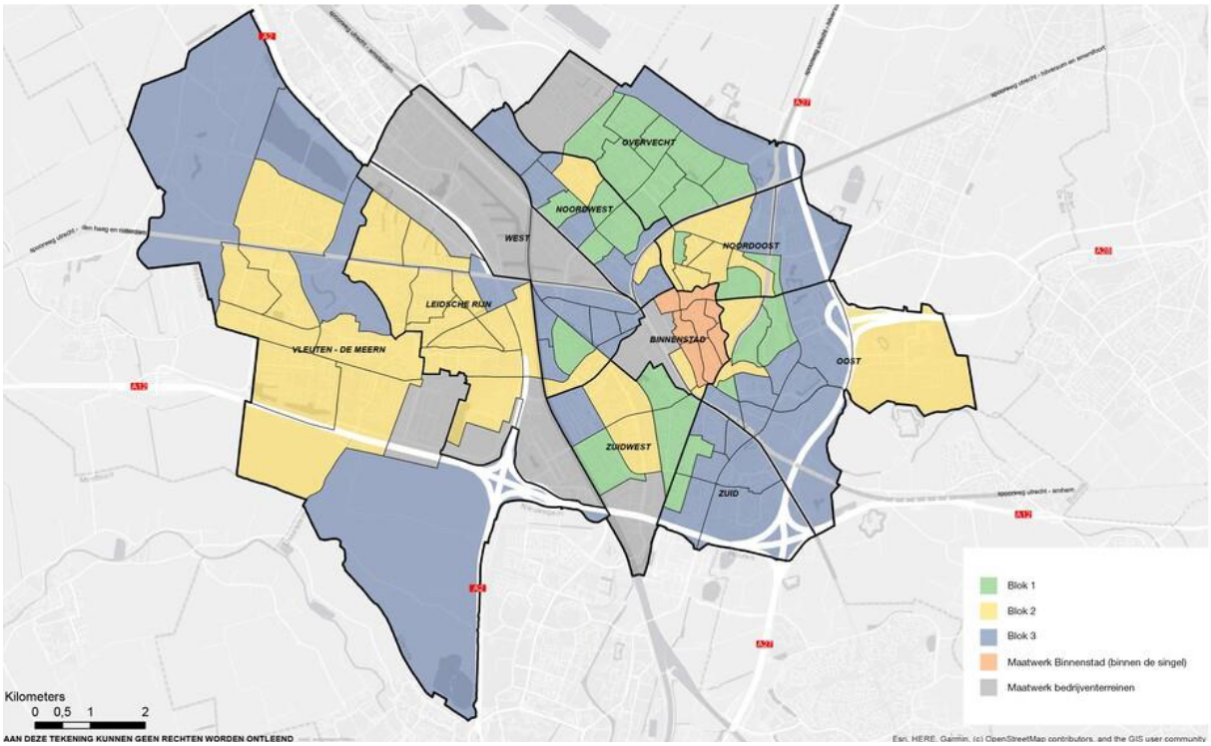
Warmteplan

Naast het beleid gericht op energiezuinigheid (zie hierboven) heeft de gemeente Utrecht op gebod van de landelijke overheid een warmteplan vastgesteld, als onderdeel van de bredere energietransitie en klimaatvisie, waarbij de ambitie is om voor gasaansluitingen (40.000 aansluitingen geschat binnen Utrecht) een duurzaam alternatief aan te kunnen bieden. Daarvoor worden tot en met 2026 uitvoeringsplannen gemaakt. Dit om de transitie van fossiele bronnen naar hernieuwbare bronnen te dirigeren. Voorwaarden daarbij zijn onder andere een betaalbaar alternatief en zicht op duurzame warmte.

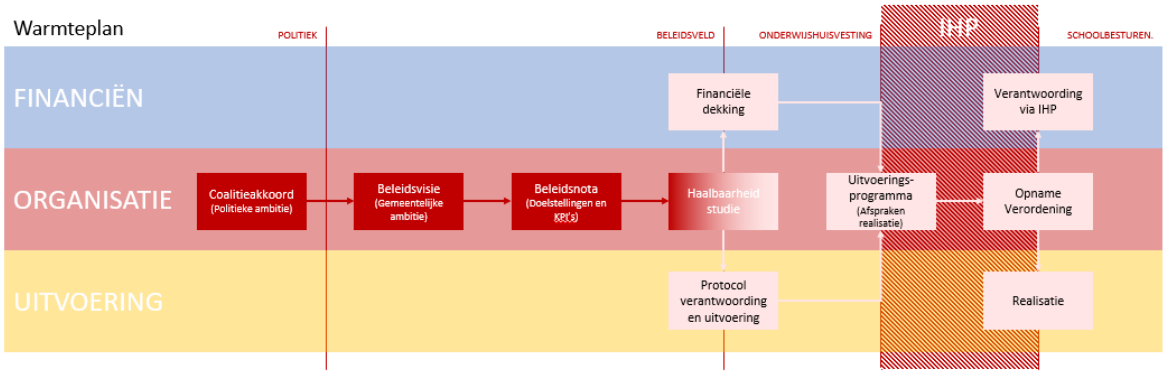
In onderstaande plaatje wordt aangegeven wanneer de Warmteuitvoeringsplannen (WUP) gereed zullen zijn. Voor blok 1 (groene kleur) geldt dat dit in 2026 gereed moet zijn en geldt er een uitvoeringsfase tot aan 2034. Blok 2 en blok 3 worden hierna opgepakt. Uiterlijk in 2042 zijn alle WUP's gereed (de uitvoering volgt daarna voor de respectievelijke blokken).

Het feit dat er een WUP zal worden gerealiseerd de komende jaren, wil nog niet automatisch zeggen dat er (verplicht) gelijk wordt overgegaan op een duurzaam alternatief. Het is van vele factoren afhankelijk of en wanneer een schoolgebouw over kan en wil gaan, d.w.z. van een gasaansluiting af en overgaan op een duurzaam alternatief. Dat is afhankelijk van de mogelijkheden, de ligging, de ambities en de financiële mogelijkheden van betrokken partijen.

Het is zaak dat in het uitvoeringsprogramma wel een directe koppeling wordt gemaakt met deze ontwikkeling. Zodra een WUP is afgerond moet worden onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor schoolgebouwen in die wijk.

Figuur 3 Overzicht WUP

Figuur 4 Proces Warmteplan

De uitwerking van het warmteplan bevindt zich momenteel in de fase van haalbaarheidsstudie. Er zijn hiermee nog geen concrete kaders om op te volgen op dit moment. Er zal continue overleg met het beleidsveld plaats moeten vinden over de voortgang. Naar verwachting zal in de loop van 2024 meer duidelijkheid zijn over de mogelijkheden op dit gebied.

Te nemen stappen

- Let op dat bij het van het gas af gaan tijdens een renovatie de volledige warmtevraag overgeheveld wordt op een andere warmtebron (warmte en/of elektriciteit). Electrische capaciteit is onder netcongestie beperkt, mogelijk kan dit leiden tot situaties waarbij van het gas af gaan niet direct mogelijk is omdat de additionele elektrische capaciteit niet geleverd kan worden.
- Let op dat onder het Bouwbesluit bij nieuwbouw of grootschalige renovatie geen gasinstallatie meer ingericht mag worden. Ook kunnen netbeheerders weigeren je additioneel nog gas te leveren. Ook hier gelden netcongestie limitaties m.b.t. de benodigde elektrische capaciteit.

- Wordt er gerenoveerd voordat het uitvoeringsprogramma gereed is en kun je niet anders dan op gas blijven, plan dan zoveel als mogelijk de mogelijkheid in om op korte termijn alsnog over te stappen. Dit kan door het ontwerp van je technische systeem zodanig in te laten richten dat overstappen met minimale ingrepen gedaan kan worden.
- Totdat het overstap aanbod wordt gedaan zullen de vaste lasten en gehanteerde tarieven mogelijk nog niet bekend gemaakt zijn. Hou er rekening mee dat deze onzekerheid heerst op de exploitatie. Als je renoveert voordat deze uitgangspunten bekend zijn hou rekening met deze gevolgen tijdens het ontwerp van het technisch concept.

Circulaire economie

De wereld waarin we leven is niet onuitputtelijk en het conventioneel extraheren, produceren, gebruiken en wegwerpen van grondstoffen leidt wereldwijd tot negatieve gevolgen voor ecosystemen (toxiciteit) en economieën (schaarste). Op landelijk niveau is er een ambitie uitgesproken om deze problematiek te ondervangen. Het einddoel is om in 2050 100% circulair te zijn.

Wat is circulair?

Het (her)gebruiken op een hoogwaardig niveau van en efficiënt omspringen met zoveel mogelijk hernieuwbare grondstoffen en energie waarbij de milieu-impact minimaal is. Het verminderen van grondstofgebruik staat centraal, specifiek voor schaarse materialen, en materialen met toxische bijproducten. Het klimaatakkoord 2050 geeft richting aan deze ambitie.

Op dit moment wordt noch op landelijk noch op stedelijk niveau een gestandaardiseerde methode gevolgd. Op dit moment zijn er geen structurele middelen beschikbaar om additionele kosten te dekken voor de opgave op de schaal benodigd om te kunnen voldoen aan het klimaatakkoord. We werken zoveel als het kan binnen de beschikbare financiële kaders, maar er is op dit moment eigenlijk geen ruimte binnen de huidige normbekostiging. Dat neemt niet weg dat we ons hier gezamenlijk voor in willen en gaan zetten, in achting nemend dat er de nodige doorlooptijd benodigd zal zijn wegens de beperkte capaciteit en middelen. Daarbij is het uitgangspunt zo hoogwaardig mogelijk materiaalgebruik te stimuleren volgens de principes van de R-ladder[1]. Ook renoveren we liever dan dat we sloop-nieuwbouw plegen als dat financieel mogelijk is, dit om materiaal besparing en additionele uitstoot van CO_2 door nieuwbouw materialen te voorkomen.

Hoewel hergebruik van elementen of materialen vrij recht toe recht aan klinkt, is dit in de praktijk niet het geval. Bestaande kaders rondom (bouw)veiligheid staan soms enkel nieuwgewonnen materiaal toe of eisen zeer energie-intensieve behandelingen of testen. Daarnaast is er onvoldoende data en ruimte in de praktijk om de benodigde additionele logistiek te faciliteren, iets waar grondstofcorridors[2] mogelijk een uitkomst in bieden. De demontage van het ene gebouw sluit immers over het algemeen niet perfect aan bij de lokale constructie van een nieuw gebouw waar het element in toegepast kan worden, zowel chronologisch (tijd) als geografisch (transport afstand tot donor gebouw).

De komende tien jaar zal voor de (circulaire) bouw in het teken staan van

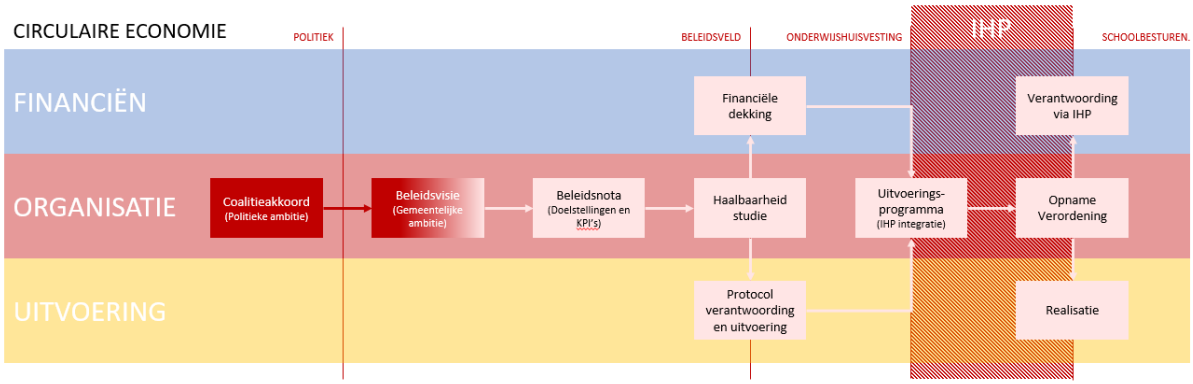
1. het standaardiseren van een uitvoerings- en meetmethode en
2. het verkennen van obstakels die in de weg staan om deze ambitie in realiteit te kunnen veranderen.

Naar verwachting zal er na de eerste pilots op gebouwniveau van de afgelopen jaren nu structurele inzet benodigd zijn om te kunnen generaliseren naar bijvoorbeeld schoolgebouwen. Het is

[1] R-ladder - Strategieën van circulariteit (rvo.nl)

[2] Een ruimte binnen of buiten de stad waar gereclameerde materialen opgeslagen kunnen worden voordat ze hergebruikt kunnen worden in nieuwe ontwikkelingen.

noodzakelijk om hierin te investeren, gezien de ambities uit het Klimaatakkoord Parijs, waarin is gesteld dat de CO_2-gebruik met 95% moet zijn afgenomen in 2050 t.o.v. de jaren 90.
Het advies is dan ook om op deze ontwikkeling van structureel beleid in te zetten totdat er een gestandaardiseerde methodiek gevolgd kan worden, landelijk of lokaal.

Figuur 5 Proces Circulariteit

De uitwerking van het circulariteitsbeleid richting onderwijshuisvesting en de bouw bevindt zich momenteel in de visie fase. Er zijn hiermee nog geen concrete kaders om op te volgen op dit moment.

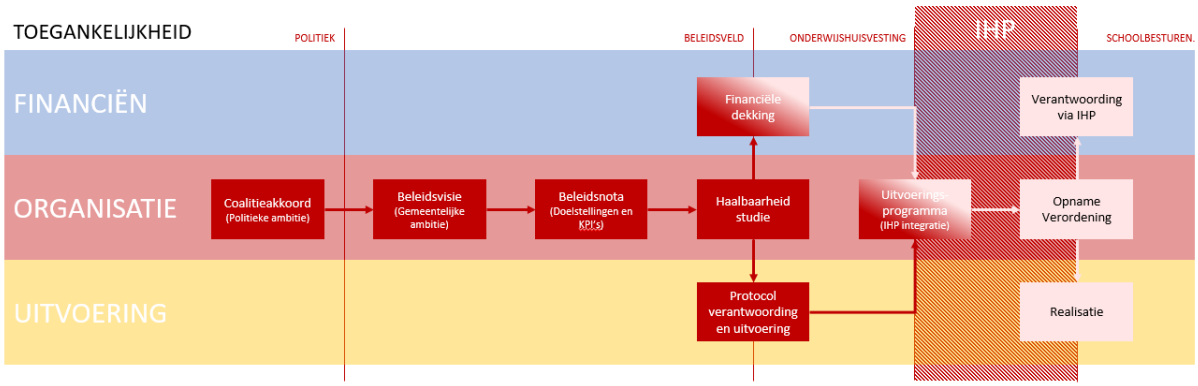
Te nemen stappen

- Het volgen van landelijke richtlijnen omtrent MPG wetgeving, en mogelijk aanscherpen hiervan op eigen ambitie biedt het simpelste perspectief. De markt is reeds bekend met deze meetmethodiek.
- Voor een significant ambitieuzer niveau boven huidige wet- en regelgeving is een technische schaalsprong nodig, bijvoorbeeld de overstap van betonbouw naar houtbouw. Voor deze sprong is vaak specialistische kennis nodig binnen het bouwteam.
- Voor eenvoudige maatregel-gebonden invulling op organisatieniveau kan ook de CO_2-prestatieladder geadopteerd worden.
- Er zijn op dit moment nog geen gemeentelijke subsidies die ondersteuning bieden op dit onderwerp.

Toegankelijkheid

Om tot een harmonieuze samenleving te komen zorgen we voor gelijke kansen, waaronder dat iedereen toegang heeft tot maatschappelijk en publiek vastgoed. Om hieraan te voldoen volgen we zo veel mogelijk de Utrecht Standaard Toegankelijk (UST) bij ontwikkeling en grootschalige verbouw van gemeentelijk vastgoed met een publieksfunctie.

Uitgangspunt is vanaf de initiatieffase toegankelijkheid te integreren in het ontwikkel-, en bouwproces. Ervaring vanuit de praktijk leert dat in geval van nieuwbouw een hoog niveau van toegankelijkheid realiseerbaar is zonder dat dit direct kostenverhogend impact heeft. Bij (grootschalige) renovaties, zijn aanpassingen vaker dan bij nieuwbouw technisch niet mogelijk of kan vanwege de kosten niet opgevangen worden in de standaard normbedragen. De UST is de leidraad, en kan gebruikt worden ter ondersteuning in het ontwerpproces. Geheel vrijblijvend kan, volgens de UST, het schoolbestuur kiezen welke maatregelen zij financieel kunnen dragen voor het toegankelijk maken van een project binnen de bestaande normbekostiging. De UST is momenteel nog niet opgenomen in de verordening, mogelijkheden daartoe worden in de komende jaren beleidsmatig onderzocht.

Figuur 6 Proces Toegankelijkheid

De uitwerking van toegankelijkheid van publiek toegankelijke gemeentelijke gebouwen is vastgelegd via het UST. De UST maakt onderdeel uit van het beleidsprogramma Utrecht voor iedereen toegankelijk. Voor nieuwbouw en grootschalige verbouw is het wenselijk de UST zo veel als mogelijk toe te passen.

Te nemen stappen

- Het Utrecht Standaard Toegankelijk (UST) protocol begeleidt een project tijdens de verschillende fases van een ontwikkeling, van ontwerp tot uitvoering. Pas dit in een zo vroeg mogelijk projectstadium toe, om met zo min mogelijk inzet zo toegankelijk mogelijk gebouw te krijgen.
- Voor partners in de stad bestaat een beperkte subsidie op het gebied van toegankelijkheid, voor meer informatie raadpleeg de website Toegankelijkheid | gemeente Utrecht. Deze subsidie is beschikbaar voor aanpassingen aan gebouwen van minimaal 2 jaar oud.

Klimaatadaptatie

Klimaatverandering is gaande, hoe hard we nu ook werken aan het terugdraaien daarvan, we zullen in de tussentijd deze verandering zo goed mogelijk moeten opvangen. Klimaatverandering in Utrecht uit zich in drie grote veranderingen:

- Extreme neerslag: De frequentie en hevigheid van neerslag gaat toenemen. Dit kan leiden tot lokale wateroverlast, waterschade aan gebouwen en infrastructuur.
- Hittestress: Extremere temperatuurdagen leiden, specifiek in betegeld stedelijk gebied, tot hittestress. Zowel gebouw als mens leidt hieronder.
- Droogte: We stevenen af op drogere zomers. Gebrek aan neerslag en lage luchtvochtigheid hebben consequenties voor mens en dier.

Thermisch comfort c.q. hittestress in schoolgebouwen

De klimaatveranderingen zijn op vele vlakken merkbaar, zo ook de gevolgen van (extreme) hitte. De temperatuur in een schoolgebouw mag minimaal 2 graden afwijken van de buitentemperatuur. Dit zou kunnen leiden tot extreme temperaturen in het schoolgebouw en dat is niet wenselijk. Enerzijds niet omdat het volgen van onderwijs door leerlingen bij deze temperaturen haast onmogelijk is, maar tevens ook omdat een werkomgeving met deze hitte vanuit goed werkgeverschap niet acceptabel is.

Het Bouwbesluit in Nederland is gericht op het waarborgen van de veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en milieuaspecten van gebouwen. Hoewel het Bouwbesluit specifieke eisen stelt aan factoren zoals thermische isolatie en ventilatie om het comfort in gebouwen te waarborgen, richt het zich niet specifiek op het voorkomen of behandelen van hittestress.

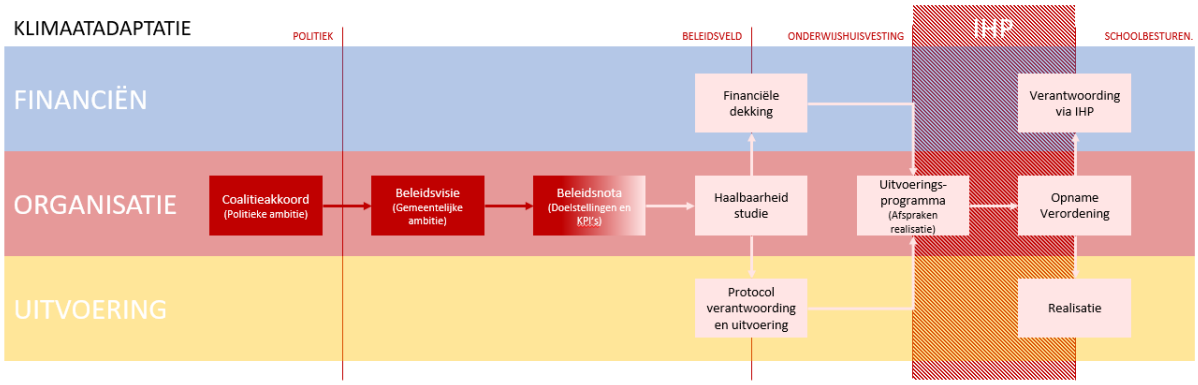
Echter, de bouwregelgeving kan indirect bijdragen aan het verminderen van hittestress door bijvoorbeeld eisen te stellen aan de thermische prestaties van gebouwen, het bevorderen van de integratie van groenvoorzieningen en het bieden van richtlijnen voor het ontwerp van openbare ruimten. Daarnaast kunnen er aanvullende richtlijnen of lokale voorschriften zijn die specifiek gericht zijn op het omgaan met hittestress, afhankelijk van de locatie en het klimaat.

Vanuit energetische- en exploitatieoverwegingen is het niet voor de hand liggend om te investeren in installaties. Wel kan er rekening worden gehouden met de ligging van een gebouw (in het ontwerp) of kun je via isolatiemaatregelen een koel schoolgebouw gerealiseerd krijgen ter voorkoming van hittestress. Het verdient nader onderzoek om de mogelijkheden in de volle breedte (ontwerp, bouw, financiering) te onderzoeken hoe we hier beter mee om kunnen gaan.

Groen blauwe structuren

Beide partijen zetten zich in om ons vastgoed zo groen en blauw mogelijk te maken en bij te dragen aan een gezond stedelijk ecosysteem. Op dit moment zijn er geen structurele middelen beschikbaar voor groene/blauwe infrastructuur in of om gebouwen vanuit de gemeente Utrecht. Er zijn echter wel (deel)subsidies beschikbaar voor de realisatie van groen/blauwe infrastructuur ter ondersteuning. Bijvoorbeeld een subsidie voor groene daken, groene schoolpleinen en / of parkeerplaatsen.

Het aanbrengen van groene en blauwe structuren in en om het pand heeft voordelen voor de lokale biodiversiteit. De provincie en de gemeente hebben de overeenkomst Diervriendelijk Bouwen getekend, hierdoor kan de ontheffing milieuwet via een verkort traject aangevraagd worden voor de projecten. Daarmee worden verschillende nestkasten en nestmogelijkheden geplaatst voor een aantal gevleugelde medebewoners van Utrecht.

Figuur 7 Proces Klimaatadaptatie

De uitwerking van beleid op klimaatadaptatie bevindt zich momenteel in de beleidsnota fase waarin op hoofdlijnen doelgericht kaders en KPI's worden beschreven. Er zijn hiermee nog geen concreet praktische kaders om op te volgen op dit moment.

Te volgen richtlijnen:

- Op maatregelniveau kan het advies van RVO op klimaatadaptatie geraadpleegd worden voor inspiratie. Hier worden ook kostenkengetallen gedeeld.
- Voor aanpak op abstracter niveau kan de Gemeentelijke Visie Klimaatadaptatie geraadpleegd worden. Doelstellingen bevinden zich nog op ruimtelijk niveau, maar kunnen wel al grotendeels vertaald worden naar de scope van een gebouw.

- Er bestaan al subsidies die toegewezen kunnen worden. Bijvoorbeeld een subsidie voor Groene Daken en voor het Watervriendelijk maken van gebouwen en terreinen. Voor meer informatie over subsidies vanuit de gemeente, raadpleeg het subsidie loket.

4. Gewenste Resultaten

Na te streven doelen

- Schoolgebouwen worden (zo dichtbij mogelijk) ENG gerealiseerd tijdens renovatie en nieuwbouw:
    - We doen er alles aan om het elektra- en gasverbruik terug te dringen
    - We doen er alles aan om het gasverbruik terug te dringen
    - Dit draagt bij aan het terugdringen van de totale CO_2 uitstoot, dat volgens Sec in 2030 met 55% moet zijn afgenomen en in 2025 met 95%
- Energetische maatregelen worden getroffen via het onderhoud die zich binnen de resterende termijn tot renovatie/nieuwbouw terugverdienen.
- Bij nieuwbouw of renovatie wordt het uitgangspunt gehanteerd dat er circulair wordt gewerkt binnen het normbedrag:
    - Dat betekent dat we kiezen voor renoveren boven (vervangende) nieuwbouw
    - Zo veel mogelijk elementen in het gebouw functioneel behouden
    - Zo veel mogelijk hergebruikte elementen toepassen
    - Zo veel mogelijk hergebruikte materialen toepassen
    - Zo min mogelijk nieuwe materialen toepassen, maar als we het doen met een zo laag mogelijke CO_2 voetafdruk
    - Zo veel mogelijk elementen die vrijkomen een nieuwe toekomst elders bieden
    - Zo veel mogelijk materialen die vrijkomen een nieuwe toekomst elders bieden
    - Zo veel mogelijk modulair bouwen
    - Zo veel mogelijk losmaakbaar bouwen
- Bij nieuwbouw of renovatie wordt het uitgangspunt opnieuw bekrachtigd dat de UST wordt toegepast. Dat betekent ook dat er vroegtijdig overleg door de bouwheer wordt gevoerd met Solgu of equivalent over het project en de te nemen stappen.
- Schoolgebouwen en – pleinen zijn klimaat adaptief, waar mogelijk binnen het normbedrag en aanwezige subsidies. Indien dit niet mogelijk is, wordt toegelicht (in fasedocumenten) waarom dat niet mogelijk is en worden plannen gemaakt op welk moment het wel mogelijk is.

Werkwijze

Er is sprake van generieke uitgangspunten, dat wil zeggen dat er geen uniforme werkwijze wordt voorgeschreven om de beschreven doelen concreet te bereiken. De schoolgebouwen onderling kunnen dusdanig veel verschillen, dat een dergelijke werkwijze niet uitvoerbaar is. Toch kunnen we op een aantal cruciale punten uniformiteit in handelen aanspreken t.b.v. efficiëntie en uitvoerbaarheid.

- Ingrijpen doen we derhalve zoveel mogelijk op natuurlijke momenten, waarbij we rekening houden met het primaire proces van onze gebruikers. Daarbij gaan we slim ontwerpen en bouwen.
- We passen de 'trias energetica' toe. Als we ingrijpen, zetten we altijd eerst stevig in op energiebesparingen in het gebouw. Hoe minder energie we gebruiken in Nederland, hoe minder we duurzaam hoeven op te wekken (einddoel voor ogen).
- Bij monumenten wordt gezocht naar de optimale balans tussen de energietransitie en het behoud van cultuurhistorische waarden en het onderwijskundig perspectief. Principieel scoren monumenten zeer goed op het circulair perspectief. Daarmee dient een afweging plaats te vinden tussen de huidige circulariteit, belangen van de energietransitie, cultuurhistorische waarde en de onderwijskundige functionele invulling.
- Er wordt door alle partijen actief ingezet om betrokkenen hun gedrag en houding inzake de verduurzaming te verbeteren.

Subsidiemaatregelen en acties

Zoals in bijlage 1 is omschreven, is de verantwoordelijkheid voor het verduurzamen van schoolgebouwen niet eenduidig bij één partij belegd. Duidelijk is dat indien er energie wordt bespaard, dit ten gunste van de exploitatie van het schoolbestuur komt, de zgn. ‘split incentive'. Verduurzaming is daarom altijd maatwerk en een samenwerking tussen gemeente en het schoolbestuur.

Indien een schoolgebouw moet worden verduurzaamd, is het belangrijk dat dit wordt gebaseerd op objectieve gegevens. Het energieverbruik, de exploitatielasten, het onderhoudsplan en verwachte levensduur van het schoolgebouw spelen hierin een belangrijke rol. Maar ook ontwikkelingen in de buurt / wijk / stadsdeel kunnen positief bijdragen aan de verduurzamingsopgave. Daarom wordt een dergelijke ontwikkeling ook in een breder perspectief bekeken.
Hierbij besteden we aandacht aan de consequenties over de gehele levensduur van het gebouw en niet enkel de investering. Zo zorgen we voor vertrouwen bij beide partijen dat een bepaalde gewenste maatregel inderdaad het doel bereikt waar we samen voor staan en we maken het risico op onaangename verassingen zo klein mogelijk hiermee

Gemeenten kunnen stimuleringsprogramma's, subsidies of leningen aanbieden om schoolbesturen te ondersteunen bij het nemen van duurzaamheidsmaatregelen. Daarnaast kunnen gemeenten eisen stellen aan de energieprestatie van gebouwen.

Haalbaarheid en betaalbaarheid

Binnen het thema haalbaarheid en betaalbaarheid moet worden gekeken naar welke (mogelijk aanvullende) financiële mogelijkheden er zijn. Het is duidelijk dat de huidige ontwikkelingen in de markt de verduurzamingsopgave moeilijker maakt:

- Stijgende bouwprijzen van aannemers en installateurs
- Krappe markt, waardoor de doorlooptijd veel langer is
- Netcongestie, waardoor de mogelijkheid om van het gas af te gaan en veel duurzame energie toe te passen te gaan wordt bemoeilijkt wordt.

Daarbij is het dus de maatschappelijke vraag wat verduurzamen financieel én maatschappelijk mag kosten, wat het maatschappelijk oplevert en of het daarmee maatschappelijk rendabel en acceptabel is. Het verzorgen van goed onderwijs, gezond opgroeien, consistent kennis aan kunnen bieden, een veilige en energiezuinig leer- en werkomgeving staat boven aan en verduurzaming van schoolgebouwen moet hierop aansluiten c.q. kan dit faciliteren. De gemeenteraad geeft hier verder invulling aan.

BIJLAGE 1 Juridisch-organisatorische context

Rol- en taakverdeling

De verantwoordelijkheid voor het verduurzamen van schoolgebouwen kan verschillen afhankelijk van het juridische kader, het eigendom van het gebouw en de betrokken partijen. Over het algemeen zijn de volgende actoren betrokken bij het verduurzamen van schoolgebouwen:

1. *Schoolbesturen*: In Nederland zijn schoolbesturen over het algemeen verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van schoolgebouwen. Dit omvat ook het nemen van maatregelen om de duurzaamheid van de gebouwen te verbeteren (verplicht voor te nemen maatregelen met een bepaalde terugverdientijd, de zogeheten Erkende Maatregelen lijst). Schoolbesturen kunnen beslissingen nemen over het uitvoeren van energiebesparende maatregelen, het installeren van duurzame energiesystemen en het verbeteren van de energieprestatie van het gebouw. Grotere ingrepen als van het gas af zal in samenwerking en in gezamenlijke verantwoordelijkheid moeten plaatsvinden.
2. *Gemeenten*: Gemeenten hebben vaak een rol bij het verduurzamen van schoolgebouwen, vooral als zij eigenaar zijn van de gebouwen. Gemeenten kunnen stimuleringsprogramma's, subsidies of leningen aanbieden om schoolbesturen te ondersteunen bij het nemen van duurzaamheidsmaatregelen. Daarnaast kunnen gemeenten eisen stellen aan de energieprestatie van gebouwen in hun bouwverordeningen en vergunningsprocessen.
3. *Rijksoverheid*: De Rijksoverheid heeft invloed op het verduurzamen van schoolgebouwen via wet- en regelgeving, subsidies en beleidsmaatregelen. Het Besluit energieprestatie gebouwen (BENG) is een voorbeeld van nationale regelgeving die de energieprestatie van gebouwen, inclusief scholen, verbetert.
4. *Externe experts:* Architecten, adviesbureaus, energieadviseurs en aannemers kunnen een rol spelen bij het verduurzamen van schoolgebouwen. Zij kunnen schoolbesturen en gemeenten adviseren over de te nemen maatregelen, het opstellen van energieprestatieberekeningen en het uitvoeren van de benodigde werkzaamheden.

Het is belangrijk dat schoolbesturen en gemeenten samenwerken en afstemmen om de verantwoordelijkheid voor het verduurzamen van schoolgebouwen te bepalen en de juiste stappen te zetten om de duurzaamheid van de scholen te verbeteren.

In enkele gevallen kan er sprake zijn van het kunnen nemen van verduurzamingsmaatregelen met een sluitende businesscase, maar het schoolgebouw is niet opgenomen in het IHP. In dat soort gevallen moet in gezamenlijk overleg naar de mogelijkheden worden gekeken.

In bijlage 2 wordt hier uitgebreider op in gegaan.

Wat is wettelijk vereist qua verduurzaming van schoolgebouwen

In Nederland zijn er verschillende wettelijke vereisten en regelgevingen met betrekking tot de verduurzaming van schoolgebouwen. Hier volgen enkele belangrijke aspecten:

1. *Bouwbesluit*: Hoewel het Bouwbesluit 2012 geen specifieke voorschriften heeft voor het verduurzamen van schoolgebouwen, bevat het wel voorschriften met betrekking tot energiezuinigheid. Het Bouwbesluit stelt eisen aan de thermische isolatie van gebouwen en aan de energieprestatiecoëfficiënt (EPC) van nieuwe gebouwen. Deze eisen dragen indirect bij aan de verduurzaming van schoolgebouwen.
2. *Besluit energieprestatie gebouwen (BENG):* Het Besluit energieprestatie gebouwen is gericht op het verbeteren van de energieprestatie van gebouwen, waaronder scholen. Het stelt drie eisen: maximale energiebehoefte in kWh/m² per jaar, maximaal primair energiegebruik in kWh/m² per jaar en minimaal aandeel hernieuwbare energie. Nieuwbouw en ingrijpende renovaties moeten voldoen aan deze BENG-eisen.
3. *Wet milieubeheer*: De Wet milieubeheer is van toepassing op alle gebouwen, inclusief scholen. Het vereist dat eigenaren en gebruikers van gebouwen energiebesparende maatregelen treffen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder. Het Activiteitenbesluit

milieubeheer bevat een lijst van erkende energiebesparende maatregelen die van toepassing zijn op gebouwen.
4. *Gemeentelijke bouwverordeningen*: Gemeenten kunnen aanvullende eisen stellen aan de verduurzaming van schoolgebouwen via hun bouwverordeningen. Dit kan variëren van extra eisen met betrekking tot energieprestatie tot het stimuleren van duurzame bouwmaterialen of het gebruik van hernieuwbare energie.

Het is belangrijk om op te merken dat de wet- en regelgeving met betrekking tot verduurzaming van gebouwen voortdurend kan evolueren.

Wat is niet wettelijke vereist qua verduurzaming van schoolgebouwen

Naast de wettelijke vereisten zijn er ook andere aspecten die niet wettelijk verplicht zijn, maar die wel kunnen bijdragen aan de verduurzaming van schoolgebouwen. Deze omvatten:

1. *Certificeringssystemen*: Verschillende certificeringssystemen, zoals BREEAM-NL, kunnen worden gebruikt om de duurzaamheid van schoolgebouwen te meten en te bevorderen. Hoewel certificering niet wettelijk verplicht is, kan het helpen bij het behalen van hogere duurzaamheidsniveaus en het aantonen van de groene prestaties van het gebouw.
2. *Duurzaam bouwontwerp en materiaalgebruik*: Hoewel er geen specifieke wettelijke voorschriften zijn voor duurzaam bouwontwerp en materiaalgebruik, kunnen schoolbesturen ervoor kiezen om duurzame ontwerpprincipes toe te passen, zoals het gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen, passief bouwen, waterbesparende systemen en het minimaliseren van afval tijdens de bouw.
3. *Gebruik van hernieuwbare energie*: Hoewel het Besluit energieprestatie gebouwen (BENG) eisen stelt aan het aandeel hernieuwbare energie, zijn er geen specifieke wettelijke vereisten voor het gebruik van hernieuwbare energiebronnen zoals zonne-energie of windenergie in schoolgebouwen. Schoolbesturen kunnen er echter voor kiezen om zonnepanelen of andere vormen van hernieuwbare energie te installeren om de energie-efficiëntie te verhogen en de CO_2-uitstoot te verminderen.
4. *Gezond binnenmilieu*: Hoewel het Bouwbesluit bepaalde eisen stelt aan het binnenmilieu, zoals ventilatie en luchtkwaliteit, zijn er geen specifieke wettelijke vereisten voor het creëren van een gezond binnenmilieu in schoolgebouwen. Schoolbesturen kunnen echter streven naar gezonde en comfortabele binnen omgevingen door bijvoorbeeld gebruik te maken van natuurlijke ventilatie, daglichttoetreding en het vermijden van schadelijke bouwmaterialen.

BIJLAGE 2 Terminologie

Aardgasvrij
Om CO_2 uitstoot te reduceren wil de gemeente Utrecht niet langer aardgas gebruiken om haar gebouwen te verwarmen. Aardgas kent namelijk een hogere CO_2 voetafdruk per energiedichtheid dan elektriciteit. Nieuwe schoolgebouwen in Utrecht worden al gasloos gebouwd sinds 21 december 2018. De bestaande gebouwen worden aardgasvrij gemaakt op natuurlijke momenten (d.w.z. als ze aan renovatie of aan vervanging toe zijn). Er komt een programma om deze transitie te versnellen. De meeste bestaande gebouwen kunnen echter niet zonder meer overstappen op een aardgasloze verwarmingssysteem. Dergelijke systemen werken niet alleen met een lagere temperatuur, de overstap van de ene energiedrager naar de andere bespaard geen energie. Aardgasvrij maken kan daarom alleen effectief toegepast worden in goed geïsoleerde gebouwen. Het aardgasloos maken van een gebouw betekent dus niet alleen een overstap op een ander verwarmingssysteem maar vaak ook een forse verbetering van de schil (en isolatie) van het gebouw.

CO_2-neutraal
Ook wel Klimaatneutraal genoemd wil zeggen dat bepaalde activiteiten geen positief of negatief effect hebben op het klimaat. Dit wordt vooral gebruikt om aan te geven dat bij of als gevolg van een bepaalde activiteit geen CO_2 of andere broeikassen worden uitgestoten. In de bouw wordt er daarom meer accuraat gesproken over CO_2-neutraliteit. Dit is te bereiken door reductie van emissies tijdens de bouw, het produceren van de benodigde materialen en het verwachte energieverbruik tijdens de levensfase. Een restant kan eventueel gecompenseerd worden (bijvoorbeeld boomaanplant), hoewel dit steeds vaker gezien wordt als greenwashing.

Energieneutraal
Een gebouw is energieneutraal als het gebouw vanwege het gebouw-gebonden energiegebruik (lees: verwarming, verlichting, etc.) geen positief of negatief effect heeft op het klimaat. Het is daarmee een stap minder dan CO_2-neutraal, waarbij ook de CO_2e emissies van materialen en de bouw zelf meetellen. Energie is echter in de praktijk wel vaak het grootste deel van emissies in de gebouwde omgeving, en draagt daarmee het zwaarst bij aan klimaatverandering. Energieneutraliteit kan berekend worden via de BENG methodiek, opgenomen in de bouwregelgeving.

Passief bouwen
Passief bouwen is een ontwerp methodiek waarbij lessen getrokken worden uit het verleden, gecombineerd met hedendaagse technieken. Uitgangspunt van passief bouwen is het minimaliseren van actieve beheer componenten en techniek, door zo slim mogelijk bouwkundige kennis in te zetten. Dit omdat actieve installaties veel meer onderhoud en energie kosten over de levensduur, terwijl een groot deel ervan ook passief had gekund zonder deze kosten. Maatregelen die genomen worden onder deze methodiek zijn bijvoorbeeld de inzet van binnentuinen, warmtemassa muren, passieve zonwering die zomerzon buiten houdt maar winter zon binnen laat en nog veel meer technieken die sinds installatietechniek grootschalig toegepast kon worden vergeten zijn.

Klimaatadaptief
Een gebouw is klimaatadaptief als het ontworpen is om de toekomstige gevolgen van klimaatverandering op te vangen zonder af te doen aan de functie of de gebruikskwaliteit in significante zin. In Nederland in brede, en Utrecht in specifieke zin betekent dit dat een gebouw en haar buitenruimte bestand zijn tegen extreme neerslag, droogte en hittebestendig is. Vaak wordt deze eigenschap bereikt door het functioneel inzetten van groen en (artificiële) natuur. Bijvoorbeeld in de vorm van groene daken, geveltuinen, open bestrating, wadi's en andere water opvang- en bergingsmogelijkheden. In dit geval raakt de opgave ook het aspect biodiversiteit. Daarnaast kan deze opgave ook technologisch worden opgelost. Bijvoorbeeld door toepassing van passief bouwen, ondergrondse water bassins, vloedpleinen en dergelijken.

Toegankelijk
Een gebouw is toegankelijk als het bereikbaar, betreedbaar en functioneel is voor iedere persoon ongeacht fysieke of mentale beperkingen. In Utrecht wordt hiervoor het Utrecht Standaard Toegankelijk (UST) protocol voor gebruikt. Dit is een proces waarbij inzichtelijk wordt gemaakt wie van

welke ruimte gebruik moeten kunnen maken, en voorwaarden daaraan gekoppeld zijn om die toegankelijkheid te creëren.

Biodiversiteit

Een gebouw en haar omgeving dragen bij aan de biodiversiteit als zij ruimte bieden aan een brede selectie aan inheemse planten- en dierensoorten. Biodiversiteit is de soortendichtheid en stabiliteit van de natuurlijke voedselketen in een bepaald gebied. Vaak ligt de aandacht op een aantal specifiek verkozen soorten, bijvoorbeeld gierzwaluwen, huismussen en gewone dwergvleermuizen in Utrecht. Biodiversiteit wordt echter gemeten over het geheel aan soortenrijkheid. Bijdrage aan biodiversiteit wordt vaak gerealiseerd door maatregelen zoals het ophangen van nestkasten, het planten van inheemse soorten en het aanleggen van specifieke microhabitats zoals ringslanghopen en bijenburchten. Ook kan worden bijgedragen door processen aan te passen, zoals bijvoorbeeld door over te stappen op een gefaseerd maaibeleid of diervriendelijk bouwen van daken.

Circulair

Een gebouw is circulair als het in meer of mindere mate bijdraagt aan het behoudt van grondstoffen en voorkomen van schaarste. Vaak wordt hieraan bijgedragen via de zogenaamde R-ladder, waarvan de meest bekenden “Reuse” en “Recycle” zijn. Hoe hoger elementen en materialen worden ingezet op de R-ladder hoe hoger de circulariteit van het gebouw. Niet alles kan zomaar circulair hergebruikt worden. Er bestaat veel regelgeving rondom veiligheid, waaronder garanties op structurele integriteit van gebruikte materialen, die sterk meewegen in wat wel en niet mogelijk is. Over het algemeen wordt laagwaardig circulariteit reeds meegenomen in de praktijk, waaronder bijvoorbeeld gerecycled beton, glas en staal.

Biobased

Een materiaal is biobased als het een biologische oorsprong kent. Biobased materialen hebben over het algemeen minder negatieve gevolgen voor het klimaat. Dat een materiaal biobased is betekend niet dat het product ook biologisch afbreekbaar is. Bio-plastic is bijvoorbeeld biobased, maar deelt over het algemeen de eigenschappen van plastic, waaronder dat het slecht afbreekbaar is. Daartegenover staat dat veel van deze materialen wel met minimale inzet terug kunnen worden gegeven aan de natuur, en daarmee bijdragen aan de circulariteit van het gebouw waar het op ingezet wordt.

Houtbouw

Houtbouw is een vorm van biobased bouwen met een circulair resultaat. In tegenstelling tot bouwtechniek van de afgelopen eeuw, waarbij vooral veel beton en staal worden toegepast in het constructieve deel van het gebouw, wordt er bij houtbouw voornamelijk gewerkt met (laminair) hout. Dit heeft een aantal voordelen. De constructie van het gebouw is lichter, ademt meer en is vooral bijna CO_2 neutraal. Dit staat tegenover de zeer energie-intensieve en emissierijke processen die behoren bij staal- en beton productie. Niet veel ontwikkelaars en architecten kunnen hiermee overweg, het vergt namelijk een significant andere aanpak in het ontwerp. Houtbouw is echter niet nieuw, en werd al eeuwen toegepast voor de moderne bouw.

Modulair bouwen

Een gebouw is modulair als het uit sets aan dezelfde onderdelen bestaat met eenzelfde fabricage en opbouw. Modulair bouwen draagt bij aan circulariteit doordat het vervangen van onderdelen vergemakkelijkt, en constructie geprefabriceerd opgezet kan worden. Door over te stappen van maatwerk naar gestandaardiseerde onderdelen kan er zuiniger worden omgegaan met materialen, tijd en energie.

Advies Flexibele huisvesting

1. Wat verstaan we onder Flexibele huisvesting?

In dit advies bewandelen we twee sporen met betrekking tot flexibele huisvesting:

1. Hoe geven we invulling aan de ruimtelijke behoefte van de groei van de stad in relatie tot multifunctionaliteit en / of dubbelgebruik van onderwijsvastgoed?
2. Flexibel gebouw: hoe kan een gebouw worden aangepast, zonder al te grote ingrepen, aan veranderende (toekomstige) wensen en omstandigheden.

Het eerste spoor richt zich met name op de gevolgen van de groei van de stad. Er is veel vraag naar huisvesting en op welke wijze kan hierop worden ingespeeld. Welke logische combinaties zijn er te maken, om de schaarse ruimte die er is efficiënt te kunnen gebruiken. Waarbij wordt gehandeld vanuit ieders taken, rollen en verantwoordelijkheden. Het gaat om het ‘stapelen van functies’, maar het gaat ook over het medegebruik en / of het delen van het schoolgebouw, bijv. met de buitenschoolse opvang.

Het tweede spoor richt zich op het gebruik van schoolgebouw. Daarin wordt flexibiliteit gezien als het vermogen van een gebouw om met beperkte bouwtechnische ingrepen wijzigingen te ondergaan en functieveranderingen in zich op te nemen (bestaand en nieuwbouw).

2. Multifunctionaliteit en dubbelgebruik van vastgoed (spoor 1)

Kaders

De belangrijkste kaders voor dit thema zijn die van 'Utrecht dichtbij, de 10-minuten stad' en de Utrechtse Onderwijs Agenda. Daarin wordt o.a. het volgende gesteld.
'De gemeente kiest voor binnenstedelijke verdichting, omdat het meerdere voordelen met zich meebrengt, zoals: het behoud van het rijke landschap rondom de stad, het beter benutten of uitbreiden van bestaande economische en sociaal-maatschappelijke voorzieningen, energie-efficiency, minder (auto)mobiliteit en menging van functies. De ruimtelijke strategie zal per gebied verschillen en zo doet de gemeente recht aan bestaande wijken, hun kwaliteiten en ontwikkelmogelijkheden. Bij de beoogde binnenstedelijke verdichting wil de gemeente de kansen benutten van meervoudig gebruik van ruimte en gebouwen en het combineren van functies. Dat maakt de stad veerkrachtiger en het zorgt voor efficiënter gebruik van onder andere energie en grondstoffen.'

'Multifunctionele faciliteiten (MFF) maken het mogelijk dat verschillende voorzieningen waar kinderen gebruik van maken, van kinderopvang tot onderwijs tot buitenschoolse activiteiten, samen gehuisvest worden in gebouwen in de wijk. Deze gebouwen zijn aangepast op de behoeften van de wijk, leerlingen en ouders. Niet alleen om efficiënt en duurzaam om te gaan met ruimte; ook als er onbeperkt ruimte zou zijn, willen we meerdere functies in één gebouw verenigingen. Dit versterkt samenwerking in het belang van kinderen vanuit een gedeelde visie en werkwijze en biedt meer kansen om inclusiever onderwijs te organiseren. Multifunctionele faciliteiten zijn flexibel en ondersteunen kinderen bij het samen leren en ontwikkelen.'

Tevens heeft de gemeenteraad de motie Mixen maar! vastgesteld, waarin de opdracht wordt meegegeven om:
'kansen en mogelijkheden om functies te mengen (zoals wonen, sport, onderwijs, kinderdagverblijf, buurtfunctie, broedplaatsen, bedrijvigheid, geloofsgemeenschappen etc.) actief te onderzoeken en te benutten om zo efficiënter, slimmer en creatiever met de ruimte om te gaan'

Er is derhalve een stevig maatschappelijk belang gediend met dit onderwerp: het gaat immers om het optimaal gebruiken van de fysieke ruimte van de stad door efficiënt gebruik van ruimte, energie en grondstoffen en het daardoorveerkrachtig maken van de stad. Het kunnen leren van elkaar, faciliteren en stimuleren van ontmoeting en daarmee het dichter bij elkaar brengen van mensen, partijen, de samenleving.
Maar er zijn uiteraard ook praktische argumenten waarom multifunctioneel / dubbelgebruik waardevol kan zijn:

1. Schaalvoordelen, door taken samen op te pakken:
    a. Marketing
    b. Inkoop
    c. Backoffice
2. Exploreren (commerciële) (neven)activiteiten.
3. Wederzijds gebruik maken van succesvolle formules (activiteiten/programmering).

Daar staat tegenover dat het voorbereidingsproces van de bouw doorgaans langer duurt en wat meer kost. Het beheer is ingewikkelder en het gemeenschappelijk gebruik van installaties en ruimten vormt

continue een aandachtspunt. Het is daarmee van belang dat alle investerende partijen vanaf dag 1 van de ontwikkeling de garantie op realisatie kunnen geven.
De rol van de gemeente wordt groter, voornamelijk gericht op het eigenaarschap, als de voorzieningen multifunctioneler worden. Het schoolbestuur dient zich immers primair op het verzorgen van goed onderwijs te richten.

Multifunctionaliteit
Op een locatie kan een ontwikkeling plaatsvinden met meerdere functies in één gebouw.
Voor het combineren met onderwijshuisvesting zijn de volgende situaties mogelijk:
1 onderwijs stand-alone (eigendom bij onderwijs).
2 onderwijs met kindcentrum (meerdere opties mogelijk, zie paragraaf Eigendom).
3 onderwijs met wonen (eigendom niet bij schoolbestuur, gemeente geeft in gebruik aan schoolbestuur) en wonen (eigendom bij Woningcorporatie, waarbij uitponden niet mogelijk is).
4 onderwijs met andere (commerciële) functies (eigendom niet bij schoolbestuur, gemeente geeft in gebruik aan schoolbestuur).

Succesfactoren

Voor ontwikkeling waarbij er niet alleen functies worden gestapeld, maar ook echt in het gebouw ruimtes dubbel worden gebruikt gelden de volgende aandachtspunten. Uit onderzoek blijkt namelijk dat er verschillende factoren een rol spelen in het succesvol laten zijn van een MFF. Een aantal aspecten benadrukken we hier:

- Een heldere eigendomssituatie met demarcatie vooraf; in ieder geval al integraal onderdeel uitmakend voor de besluitvorming. Dit conform de nadere regel Demarcatie voor bouw en exploitatie van schoolgebouwen, bijlage 3 bij de verordening.
- Beheer en organisatie, waaronder facilitaire zaken in gebouw goed regelen.
- Een kostendekkende exploitatie.
- Ondernemerschap: een verantwoordelijke met gevoel voor ondernemerschap en financieel inzicht.
- Verbinding met de wijk.
- Een sterke beleidsmatige samenspraak tussen gemeente en de beheerder / gebruikers van de MFA en een geleidelijke toenemende verzakelijking van de onderlinge relatie.

Praktijk

De praktijk leert ons dat de volgende leerpunten van belang zijn:

1. Het gebouw(beheer): vaak onderschat --> wel of geen gescheiden installaties, aparte meters, servicelevel e.d. De technische en financiële voorwaarden moeten aansluiten op de ambities.
2. De rechtspersonen: vaak overschat.
3. De mensen: succes- of faalfactor → beheer en organisatie moet structureel worden geborgd, ook op de werkvloer. Communicatie is van essentieel belang, juist omdat het mensenwerk is.

We maken over deze factoren afspraken om de samenwerking te laten slagen. Belangrijk is om de ambities bij alle stakeholders voor het voetlicht te brengen, zodat iedereen hier ook achter kan staan. Met name ook op de werkvloer zelf is dat van essentieel belang, omdat zij er dagelijks mee te maken hebben.

De omgeving

Het is belangrijk om te bepalen waarom er voor een samenwerking tussen twee of meer partijen wordt gekozen. Het gaat hierbij om de inhoudelijke samenwerking, het hebben van een gezamenlijke ambitie en / of om locatie specifieke omstandigheden.

Het hebben van een inhoudelijke en gedeelde ambitie heeft de voorkeur, omdat dit de kans op een langjarige toekomstbestendige samenwerking en passende programmering vergroot. Denk hierbij aan het vormen van een Utrechts Kindcentrum, maar het is geen vereiste. Het belangrijkste vertrekpunt is namelijk dat **'de school er is voor de buurt'**. Dit betekent dat de lokale context eveneens van belang is voor de invulling van multifunctionaliteit. Als er in de buurt bijvoorbeeld een behoefte is aan een ontmoetingsplek voor een bepaalde doelgroep, dan moet het ook mogelijk zijn om dit te organiseren in de school.

Definitie

Volgend hierop is de definitie die wordt verstaan onder multifunctionele faciliteit:
"Een gebouw waar verschillende organisaties, overwegend maatschappelijk, hun voorzieningen, producten en diensten aanbieden"
Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Bij voorkeur zijn de organisatiedoelen aan elkaar gerelateerd
- Er is sprake van gezamenlijk gebruik van ruimten
- Er worden geen voorzieningen uitgesloten, tenzij deze (potentieel) conflicteren met het belang, welzijn en veiligheid van het kind.

N.B. In de huidige verordening is vastgelegd dat er geen scholen gecombineerd zouden mogen worden met woningen (bijlage 2, artikel 4). Dit moet worden aangepast in de verordening, als we deze ambities met elkaar hebben en willen realiseren.

Voorts bestaat er geen ideaal organisatiemodel voor een MFF. Het hangt af van de situatie en de ambities waarop gekoerst wordt: wat wil men op deze plek bereiken? Er dient een relatie te worden gelegd tussen de ambities die gekoesterd worden en de wijze waarop de multifunctionele faciliteit georganiseerd wordt.

Eigendom, organisatie en beheer

In het Uitvoeringsplan Utrechtse Kindcentra (UUK) staan verschillende huisvestingsvarianten omschreven inzake samenwerking tussen school en een kindpartner. Dit zijn:

1. Eigen huisvesting voor school en partner
2. Huisvesting school en partner onder één dak
3. Geïntegreerde huisvesting voor school en partner

Deze varianten gelden ook in deze notitie als mogelijke uitgangspunten.

Er zijn verschillende organisatie- en beheermodellen mogelijk, waarbij de lokale context (en dus maatwerk) het belangrijkste is. Er is dus niet één specifiek voorkeursmodel.

Qua **eigendom** zijn er diverse mogelijkheden:

1. Gemeente eigenaar
2. Schoolbestuur eigenaar (vooraf goede en overzichtelijke afspraken vastleggen)
3. Corporatie / belegger / derde partij eigenaar waarvan wordt gehuurd door de gemeente
4. Meerdere eigenaren o.b.v. Vereniging van Eigenaren (Vve)

De voorkeur ligt bij het 1e of het 2e model. In het kader van de motie 'Mixen maar' zullen de 3e en 4e model ook in voorkomende gevallen van toepassing kunnen zijn, waarin de gemeente een leidende rol heeft door het gebouw in gebruik te geven aan een schoolbestuur.

Een schoolbestuur kan alleen eigenaar zijn van een schoolgebouw waarin het aantal partners relatief beperkt is en er een sterke overlap is in het maatschappelijke doel. Een Utrechts Kindcentrum is te overzien met het eigenaarschap, omdat het om één partner gaat en het elkaar inhoudelijk kan versterken. Gaat het om meer partners en / of verschillende werkgebieden dan ligt het niet voor de hand om een schoolbestuur eigenaar te laten zijn. Het bouwheerschap ligt bij zo'n scenario ook niet bij het schoolbestuur.

Vanuit de **beheersmodellen** wordt gekeken naar:

1. Gebruikers doen het zelf – gebruikers regelen zelf hun eigen services; gezamenlijke ruimte en kosten worden verrekend via de eigenaar
2. Eerste onder gelijken – één van de gebruikers is eerste verantwoordelijke voor services, verhuur, programmering e.d.
3. Coöperatieve samenwerking – beheer wordt via een gezamenlijke serviceorganisatie geregeld.
4. Eén kapitein op het schip – eigenaar verhuurt het hele gebouw aan een aparte professionele dienstverlener.

Bron: Vier organisatiemodellen voor multifunctionele accommodaties, M. van Leent (2016)

De voorkeur ligt bij het 1e of het 2e model. Het is uiteindelijk afhankelijk van de lokale situatie, de opgave en de grootte. Van schoolbesturen kan hierin niet te veel verwacht worden, hun primaire functie is immers om goed onderwijs te organiseren. In het 4e model moet worden onderzocht hoe hoog de kosten zijn voor een aparte professionele dienstverlener.

Proces ontwikkeling van multifunctionele faciliteiten

Het eerste inzicht is dat er altijd vooraf een gezamenlijk programma voor ogen moet zijn, onafhankelijk van wie de initiatiefnemer is. Dus welke functies komen erin en welke partijen kunnen een investering plegen. Dit zal in samenwerking tussen gemeente en schoolbestuur worden opgesteld, al dan niet in afstemming met een beoogde partner. De eerste formele stap is vervolgens dat het bestemmingsplan in orde moet worden gemaakt. Als dat gedaan is kan het initiatief worden uitgewerkt; het is dan nog niet nodig om ook al te weten welke partijen erin komen.
N.B. In verband met het mogelijke uitponden van woningen is een ontwikkeling met een belegger of vrije sector koopwoningen niet gewenst. Het pand zou dan een VVE krijgen met zeer veel eigenaren, waardoor een verandering in het pand /gebruik door de school onder druk komt te staan. De privaatrechtelijke beperking die er dan op het pand ligt is te groot.

Stel er moet een MFF worden gerealiseerd met een school, een kinderopvang (commerciële functie) en een buurthuis (maatschappelijke functie).

Bij gemeentelijke eigendom van grond

Er wordt een tender uitgezet door de gemeente, om een ontwikkelaar te zoeken die de MFF wil realiseren. Er wordt uitgeschreven wat er moet worden gerealiseerd; voor een goede businesscase zijn vaak commerciële functies nodig of woningen.
Vanuit een publiek-private samenwerking wordt met de ontwikkelaar het MFF tot stand gebracht. De verschillende voorzieningen worden ingebracht in een programma van eisen.
De ontwikkelaar gaat na de realisatie van het pand de meters verkopen (of verhuren). De gemeente geeft het vervolgens aan het schoolbestuur in gebruik op basis van een gebruikersovereenkomst. In de tender neemt de gemeente als eis op dat er naast onderwijs ook een kinderopvang (en / of een andere maatschappelijke partner) moet komen. Het komt vaak voor dat een ontwikkelaar meer garanties wil dat er ook echt verhuurd kan worden en dat dus partijen al eerder gekozen worden. Het

komt ook voor dat Vastgoed het pand koopt zodat we als gemeente meer regie hebben op het gebruik van het pand.

Als de grond eigendom van een ontwikkelaar is

Er wordt in overleg getreden met de ontwikkelaar en besproken wat er moet worden gerealiseerd op de betreffende plek. De onderhandelingen leiden tot een anterieure overeenkomst. Daarna wordt het bestemmingsplan passend gemaakt. Vervolgens gaat de ontwikkelaar bouwen en indien mogelijk verkopen aan de gemeente (of anders verhuren). De gemeente voert de wettelijke taak voor onderwijs bij voorkeur niet uit doormiddel van huursituaties. Daarom heeft het de voorkeur om de panden zelf in eigendom te krijgen en conform regelgeving over te dragen aan een schoolbestuur.

Onderzoek

Gemeentebreed wordt er door Platform31 (in opdracht van team Bouwen aan Sociaal) een onderzoek uitgevoerd naar multifunctioneel gebruik, inrichting en inzet van gebouwen. Dit onderzoek geeft invulling aan de strekking van de motie ‘Mixen maar'. De verwachting is dat dit rond de zomer van 2024 is afgerond. Afhankelijk van de uitkomsten van dat onderzoek wordt dit advies daarmee aangevuld en / of worden er vervolgstappen aansluitend op dit advies ondernomen.
In het onderzoek wordt niet alleen gekeken naar onderwijshuisvesting, maar worden ook gesprekken gevoerd met andere afdelingen van de gemeente en met andere beoogde gebruikers. Het doel van het onderzoek is om te verkennen welke mogelijkheden er liggen op het gebied van multifunctioneel en meervoudig gebruik.

3. Flexibiliteit in / van het gebouw (Spoor 2)

In dit deel wordt nader ingegaan op de technische flexibiliteit van een gebouw. Flexibiliteit wordt gezien als het *vermogen van een gebouw om met beperkte bouwtechnische ingrepen wijzigingen te ondergaan* en *functieveranderingen* in zich op te nemen (bestaand en nieuwbouw).

Een flexibel schoolgebouw wordt ook ontwikkeld voor de langere termijn en dus niet per se alleen voor onderwijskundige doeleinden. Het kan zijn dat er een andere school in komt of dat de onderwijsvisie verandert (verantwoordelijkheid schoolbestuur). Maar in een verdichtende stad kan het ook nodig zijn om een andere functie aan en gebouw te geven, nadat een school ophoudt te bestaan. Dus flexibiliteit van een gebouw is minder gericht op de korte termijn.

Technische toepassingen/ oplossingen

Het is zinvol om bij nieuwbouw, en waar mogelijk renovaties, flexibiliteit vast in ogenschouw te nemen. Ook vanuit het oogpunt bezien van duurzame inzetbaarheid kan een flexibel schoolgebouw bijdragen aan duurzaam gebruik. Indien het relatief eenvoudig is een schoolgebouw aan te passen naar aanleiding van een nieuw onderwijsconcept, is het gebouw duurzamer en langer inzetbaar voor onderwijs. Vernieuwing van het onderwijsconcept is geen aan te vragen voorziening en daarmee niet direct een verantwoordelijkheid voor de gemeente. Hier zou bijvoorbeeld wel in combinatie met natuurlijke vervangingsmomenten invulling aan gegeven kunnen worden. Dit gaat eenvoudiger als vanaf de bouw reeds wordt nagedacht over een flexibel schoolgebouw.

Bij nieuwbouw kan hier eenvoudiger, efficiënter en beter invulling aan worden gegeven dan bij renovatie. Bij nieuwbouw, en waar mogelijk renovaties, zetten we in op een uitbreidbaar schoolgebouw, zodat de school kan meebewegen met de groei van de stad. Bij het ontwerp van een gebouw kan op verschillende manieren rekening worden gehouden met uitbreiding. De constructie (skelet en vloeren) kan bijvoorbeeld dusdanig stevig gemaakt worden, zodat er een verdieping kan worden toegevoegd. Een ander voorbeeld is modulair bouwen. Hierbij wordt gewerkt met kolombouw op basis van vaste stramienmaten, waardoor ruimtes flexibeler en relatief eenvoudig kunnen worden aangepast. Standaard bouwmaten als uitgangpunt nemen in het ontwerp kan bijdragen aan flexibiliteit, evenals de toepassing van een zo groot mogelijke overspanning. Bij voorkeur worden split levels vermeden, omdat dit de flexibiliteit uit het gebouw haalt.
Naast de bouwkundige elementen moeten de technische installaties (zowel werktuigkundig als elektrotechnisch) op verschillende manieren kunnen worden toegepast. Deze technische flexibiliteit is mede afhankelijk van beschikbare middelen. Of er voldoende flexibiliteit in ontwerpen wordt meegenomen is in 1e instantie een verantwoordelijkheid van de gemeente. Indien er wensen zijn voor een hogere mate van flexibiliteit dan wordt hierover door de gemeente en het schoolbestuur in overleg getreden, bijv. bij het startgesprek van een project.

Andere toepassingen/oplossingen

- In plaats van gespecialiseerde ruimtes die alleen voor specifieke doeleinden worden gebruikt, worden ruimtes gecreëerd die kunnen worden gebruikt voor diverse activiteiten, zoals lesgeven, vergaderen, individueel studeren, samenwerken, en sociale evenementen.
- Flexibele schoolgebouwen kunnen voorzien zijn van geavanceerde technologieën die het leren ondersteunen en bevorderen, zoals draadloos internet, interactieve whiteboards, en audiovisuele systemen. Deze technologieën kunnen relatief eenvoudig worden geïntegreerd en geüpgraded om aan veranderende behoeften te voldoen.
- Duurzaamheidsprincipes worden geïntegreerd in het ontwerp van flexibele schoolgebouwen, met aandacht voor energie-efficiëntie, natuurlijke verlichting en ventilatie, en het gebruik van

duurzame materialen. Dit maakt het eenvoudiger en minder kostbaar om aan de evoluerende ontwikkelingen rondom duurzaamheid te kunnen voldoen in de toekomst.

Bij renovatie zijn niet al deze zaken haalbaar. Bij natuurlijke momenten kan worden gekeken in hoeverre hier invulling aan kan worden gegeven. Dit is maatwerk per schoolgebouw.

Randvoorwaardelijk

Naast deze technische mogelijkheden moeten ook een aantal randvoorwaardelijke zaken worden geregeld:

- Het bestemmingsplan moet een flexibel gebouw (met meerdere bestemmingen) toestaan.
- Er moet een gebruiksvergunning worden verstrekt.
- Duidelijke beheerafspraken maken als er meerdere gebruikers zijn (beheer en organisatie).

Spreiding

Niet elk schoolgebouw in Utrecht hoeft flexibel te zijn. Het is belangrijk om te kijken naar de buurt, de lokale situatie. Wat is de prognose, wat zijn de ontwikkelingen en waarom is het daarvoor nodig dat een gebouw flexibel is. Oftewel, wijkgericht werken en bekijken welke strategische locaties kansrijk zijn.
De gemeente bepaalt uiteindelijk, uiteraard in samenspraak met de schoolbesturen, welke gebouwen flexibel moeten zijn c.q. worden. De gemeente heeft namelijk een integraal overzicht van de behoeften van de stad c.q. de wijken.

Kosten

Of een flexibel schoolgebouw duurder is dan een traditioneel schoolgebouw hangt af van verschillende factoren die onderdeel zijn van het ontwerp, zoals de gebruikte materialen, de grootte van het gebouw en de regionale bouwkosten. Over het algemeen kan het initiële investeringsniveau voor een flexibel schoolgebouw iets hoger zijn dan voor een traditioneel gebouw (zeker bij een verzwaarde constructie) vanwege de extra kosten die gepaard gaan met het implementeren van flexibele ontwerp- en bouwmethoden.
Het maken van een verzwaarde constructie zodat er in de toekomst een verdieping boven kan worden gebouwd is bijvoorbeeld op korte termijn kostenverhogend, net als overdimensioneren van ruimtes. Maar het incorporeren van installaties bij nieuwbouw moet passen in de normbekostiging.

Op de lange termijn kunnen flexibele schoolgebouwen kostenbesparend zijn vanwege verschillende redenen:

- *Aanpasbaarheid*: Doordat flexibele schoolgebouwen gemakkelijk kunnen worden aangepast aan veranderende onderwijs- en capaciteitsbehoeften, kan het gebouw langer relevant blijven zonder dat er grote bouwkundige aanpassingen nodig zijn.
- *Efficiënter ruimtegebruik*: In flexibele gebouwen kunnen ruimtes optimaler benut worden. Dit kan door toepassing van door multifunctionele ruimtes en modulaire oplossingen, waardoor ruimtes efficiënter kunnen worden gebruikt.
- *Duurzaamheid en energie-efficiëntie*: Het integreren van duurzaamheidsvoorzieningen, zoals natuurlijke verlichting, ventilatie en energiezuinige systemen, kan op lange termijn operationele kosten verlagen door energiebesparing. Total cost of ownership (TCO) dient meegenomen te worden in het PvE voor de gebouwen.
- *Technologische upgrades*: Flexibele schoolgebouwen zijn beter voorbereid op toekomstige technologische ontwikkelingen en kunnen gemakkelijker worden geüpgraded met nieuwe technologieën zonder grote technische aanpassingen.

De kosten gaan voor de baat uit

Hoewel de initiële kosten hoger kunnen zijn, kunnen de voordelen op lange termijn van een flexibel schoolgebouw de investering rechtvaardigen, vooral als het gaat om het bieden van een moderne en aanpasbare leeromgeving die voldoet aan de behoeften van leerlingen en leraren. Het is echter belangrijk om een kosten-batenanalyse uit te voeren en de specifieke behoeften en prioriteiten van de school te overwegen bij het nemen van beslissingen over het ontwerp van het schoolgebouw. Total cost of ownership (TCO) dient meegenomen te worden in het PvE voor de gebouwen. Bij het standaardiseren van PvE's / aanbestedingen moet hier rekening mee worden gehouden.

Gewenste resultaten

1) Efficiënt ruimtegebruik: het gebouw moet flexibel zijn en ruimtes kunnen aanpassen aan verschillende functies om de beschikbare ruimte efficiënt te benutten. Spoor 2
2) Toekomstbestendigheid: het gebouw moet ontworpen zijn met het oog op de toekomst, zodat het kan evolueren en relevant blijven in een veranderende omgeving met veranderen behoefte. Spoor 2
3) Efficiënter inzetten van gebouwen en middelen: één gebouw kan voor meerdere doeleinden worden ingezet. Dit is vaak ruimtebesparend, zeker in een verdichtende stad. Daarnaast kunnen faciliteiten gedeeld worden waardoor middelen efficiënter worden ingezet. Spoor 1
4) Samenwerking en verbondenheid bevorderen: een multifunctioneel gebouw kan samenwerking tussen partijen versterken als deze elkaar beter kunnen vinden. Daarnaast kan het bijdragen aan de verbondenheid tussen verschillende gemeenschappen zoals leerlingen, ouders, leraren en buurtbewoners. Spoor 1
5) Kosten besparen: in eerste instantie zijn de kosten mogelijk hoger, maar op termijn is het gunstig om flexibel en multifunctioneel te bouwen. (zie ook het kopje 'kosten') - beide sporen

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Eva Spanjer	**Datum**	12 maart 2025
E-mail	eva.spanjer@utrecht.nl	**Kenmerk**	30212358
Type brief	Aanbiedingsbrief	**Onderwerp**	Concept Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2026-2041
Bijlage(n)	5 (waarvan 3 geheim)	**Beleidsveld**	Onderwijs

Geachte leden van de raad,

Op uw verzoek delen we het concept Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2026-2041 met bijbehorende bijlagen. U kunt dit betrekken bij het commissiedebat over het raadsvoorstel Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026 -2041, dat morgen plaatsvindt in de commissie VOWE.

Geheimhouding
Op de bijlagen ‘1. Uitvoeringsprogramma inclusief investeringen’, ‘3. Aantal kleine schoollocaties’ en ‘7 Overzicht locaties met voorfinanciering’ van het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2026-2041 hebben wij tijdelijke geheimhouding opgelegd op grond van artikel 87 van de Gemeentewet. Op bijlage 1 en 7 om redenen genoemd in artikel 5.1 lid 2 onder b van de Woo totdat de projecten zijn afgerond, openbaarmaking kan de financiële belangen van de gemeente schaden omdat marktpartijen de informatie kunnen gebruiken bij aanbestedingen en onderhandelingen met de gemeente. Op bijlage 3 om redenen genoemd in artikel 5.1 lid 2 onder i van de Woo totdat de herschikkingsgesprekken zijn afgerond, vanwege het zorgvuldige proces dat wij samen met de betreffende schoolbesturen doorlopen.

Vervolg
Na uw besluitvorming over het raadsvoorstel Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 zullen wij eventuele aanpassingen verwerken en het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2026-2041 definitief vast te stellen. Zoals in de financiële paragraaf van het raadsvoorstel benoemd, is het uitvoeringsprogramma opgesteld met de kennis van nu en hangt het van verschillende factoren af of de programmering ook daadwerkelijk op de vermelde wijze gaat plaatsvinden. Zo hebben scholen ook zelf zeggenschap bij diverse ontwikkelingen. Daarmee is het uitvoeringsprogramma in beweging en kijken we jaarlijks of bijstelling nodig is. Daarnaast wordt de beleidsnota elke vier jaar herijkt en opnieuw vastgesteld door uw raad, dat kan er ook toe leiden dat het uitvoeringsprogramma wordt bijgesteld.

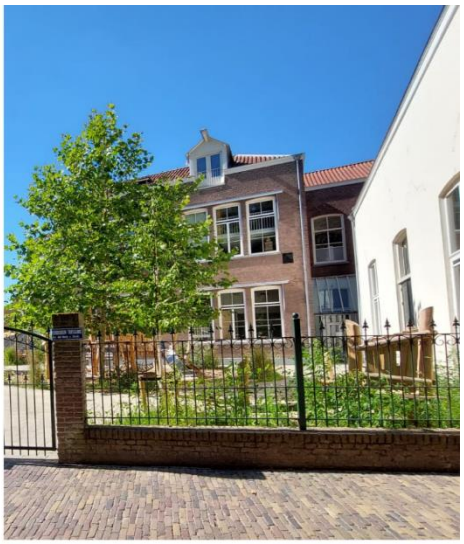
Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Concept Uitvoeringsprogramma

Onderwijshuisvesting 2026 - 2041

2026-2041

Inhoudsopgave

Inleiding ... 3
De programmering ... 3
Temporiseren ... 3
1. Uitvoeringsprogramma ... 4
Kwaliteit gebouwen ... 5
Herschikkingsgesprekken ... 6
Koppelkansen ... 6
Gedurende de looptijd ... 6
2. Financiële uitgangspunten ... 8
Uitgangspunten ... 8
Investeringsopgave ... 9
Budget ... 10
Recht op uitvoering van het project ... 10
Dekking en saldo ... 10
3. Werkzaamheden komende periode ... 13
Bijlagen ... 14
Bijlage 1 Uitvoeringsprogramma – GEHEIM ... 14
Bijlage 2 Projecten UVP ... 15
Bijlage 3 Aantal kleine schoollocaties - GEHEIM ... 16
Bijlage 4 Spreiding over de stad (herschikking) ... 17
Bijlage 5 Wegingskader ... 18
Objectieve criteria ... 18
Beleidsmatige criteria ... 18
Bijlage 6 Leerlingenprognoses 2023 ... 20
Bijlage 7 Overzicht locaties met voorfinanciering – GEHEIM ... 21

CONCEPT

Inleiding

Het integraal huisvestingsprogramma (hierna: IHP) voor de periode 2026 – 2041 bestaat uit een beleidsnota en een uitvoeringsprogramma (hierna: UVP). In de beleidsnota is het volgende doel opgesteld:
‘Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen, die voldoende passend en duurzaam is.
Deze doelstelling concretiseren we in:

1. Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen.
2. Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen.’

In dit uitvoeringsprogramma (hierna: UVP) worden deze doelen nader uitgewerkt. Het UVP is gebaseerd op de uitgangspunten zoals opgenomen in de beleidsnota, de wettelijke zorgplicht en diverse gevoerde gesprekken met de schoolbesturen. Dit uitvoeringsprogramma bevat een overzicht van alle projecten die aan bod komen in een bepaald jaar, gedurende de volledige looptijd van het IHP (2026-2041). Naast dit overzicht wordt ingegaan op diverse factoren die een rol spelen in de realisatie, het financieel perspectief en op uit te werken beleidsmatige aspecten in de komende jaren.

De programmering

De wettelijke zorgplicht houdt in dat de gemeente verantwoordelijk is voor het realiseren van voldoende m2 onderwijshuisvesting. Doorgaans is een periode van 40 jaar het moment om te bepalen hoe verder wordt gegaan met het schoolgebouw: stoppen met het gebruik, renoveren of vervangende nieuwbouw realiseren. De projecten die zijn opgenomen hebben de leeftijd van 40 jaar in of gedurende de looptijd van dit IHP.
In het huidige Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025 (MPOHV, 2016-2025) zijn reeds veel nieuwe projecten gestart en afgerond. Maar niet alle projecten zijn afgerond bij het begin van het IHP (2026 e.v.), er vindt derhalve veel doorloop van het MPOHV naar het IHP.
In de recente leerlingenprognoses is duidelijk geworden dat de groei van de stad qua aantal inwoners minder snel gaat dan verwacht. In het MPOHV is hier al op ingespeeld en in dit IHP wordt hierop verder gegaan. Doordat de groei van de stad minder snel gaat dan verwacht, is de verwachting dat deze grotendeels opgevangen kan worden door het inzetten van leegstand in bestaande schoolgebouwen.
Om te bepalen of en in welk jaartal schoolgebouwen in het UVP worden opgenomen is een wegingskader ontwikkeld. Het wegingskader helpt om keuzes te maken tussen diverse en soms tegengestelde uitgangspunten. Dit wegingskader is opgenomen in de beleidsnota IHP en is tevens weergegeven in bijlage 5.
De projecten die zijn opgenomen in dit UVP zijn eerst beoordeeld op basis van de objectieve criteria, te weten uitloop huidig plan (dat t/m 2025 loopt), toekomstige capaciteitsbehoefte, bouwjaar (40 jaar oud) en gebiedsontwikkeling. Indien er niet aan één of meerdere criteria werd voldaan, dan kwam het schoolgebouw niet in aanmerking om op het IHP te komen. Vervolgens is op basis van de subjectieve criteria de programmering opgesteld. De projecten zijn eerst getoetst op in welke mate een beleidsmatige bijdrage geleverd kan worden aan o.a. vermindering CO2 uitstoot en ongelijk investeren voor gelijke kansen. Vervolgens zijn de projecten aan de andere criteria getoetst. In overleg met de schoolbesturen is de programmering tot stand gekomen, waarbij de gemeente de finale keuze heeft gemaakt.
Hiernaast vormen de herschikkingsgesprekken met de schoolbesturen belangrijke input om te komen tot de juiste spreiding en bezetting van het onderwijslandschap (zie verderop in deze notitie).

Temporiseren

Vanwege de beperkingen in capaciteit en middelen is het nodig om keuzes te maken en te prioriteren in de fasering van de projecten. In de afgelopen 1,5 jaar is continue het gesprek gevoerd over de programmering in de volledige looptijd van het IHP in relatie tot de beschikbare capaciteit. Dat heeft

CONCEPT

geleid tot meerdere aanpassingen in de programmering. Hierover is met schoolbesturen, opgave-adviseurs, projectleiders en andere betrokkenen constructief het gesprek gevoerd, omdat alle partijen het belang van een realistische en haalbare planning inzien.

Een ieder is zich tevens bewust van ontwikkelingen waar we geen of minder invloed op hebben (netcongestie, marktontwikkelingen). De opgestelde programmering is daarmee een stevige richtlijn en planning, waar we ons aan willen gaan houden. Maar er kan niet worden uitgesloten dat er dusdanige ontwikkelingen zijn, zoals netcongestie en arbeidsmarktkrapte, die van invloed zijn op de planning.

1. Uitvoeringsprogramma

Het toepassen van de beschreven punten in de beleidsnota heeft geleid tot het opstellen van het UVP. Het UVP geeft de planning voor de komende zestien jaar weer voor wat betreft de aan te vragen voorziening (nieuwbouw, renovatie, uitbreiding), het schoolgebouw en het jaartal waarin wordt gestart met het project. Het UVP is in vier fases ingedeeld:

- Fase 1: 2026-2029
- Fase 2: 2030-2033
- Fase 3: 2034-2037
- Fase 4: 2038-2041

Er zijn 99 projecten opgenomen op het Uitvoeringsprogramma gedurende de volledige looptijd. Het gaat om schoolgebouwen voor primair en voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs, strategische wissellocaties voor tijdelijke huisvesting van scholen (THV), gymzalen en multifunctionele accommodaties (MFA's). De verdeling ervan is als volgt:

Onderwijs	Aantal
Primair onderwijs (PO)	54
Speciaal onderwijs (SO)	1
Speciaal basisonderwijs (SBO)	2
Voortgezet onderwijs (VO)	10
Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)	1
Gymzaal	17
Tijdelijke huisvestingslocatie (THV)	10
Multifunctionele Accommodatie (MFA)	4

De projecten zijn als volgt verspreid over de stad:

Wijk	Aantal
Binnenstad	7
Leidsche Rijn	3
Noordoost	7
Noordwest	12
Oost	11
Overvecht	14
Vleuten- De Meern	14
West	8
Zuid	9

CONCEPT

Een aantal aspecten wordt nader toegelicht:

- er zijn 24 projecten ‘meegenomen’ uit het MPOHV 2016-2025, waarvan de uitvoering doorloopt in de periode van het IHP. Dit komt door vertraging in de uitvoering van die projecten, veroorzaakt door o.a. stijgende bouwkosten en (te) weinig personele capaciteit bij diverse partijen;
- Er zijn acht monumentale schoolgebouwen opgenomen in het uitvoeringsprogramma;
- In het MPOHV zijn relatief weinig gymzalen opgenomen, daar maken we nu een inhaalslag in;
- Voor de MFA’s geldt dat deze in gemeentelijke eigendom zijn en onder het programma onderwijshuisvesting vallen. Na ongeveer 20 jaar moeten de installaties worden vervangen. We nemen de investering van deze installaties op in het uitvoeringsprogramma van dit IHP. De dekking hiervoor komt voort uit de onderhoudsvergoeding (MI) die de scholen verstrekken aan de gemeente;
- Voor de THV is gekeken naar de volledige looptijd van het IHP. Door vooruit te programmeren welke scholen tijdelijke huisvesting nodig hebben, is er zicht op welke tijdelijke locaties nodig zijn. De opgenomen THV-projecten in dit IHP zijn daarmee allemaal nodig voor tenminste de looptijd van dit IHP en behoeven allen renovatie;
- Er zijn twaalf schoollocaties opgenomen, waarvan het aantal leerlingen op de betreffende schoollocatie minder dan 191 bedragen (zie paragraaf Herschikkingsgesprekken). Voor tenminste zeven andere locaties zien we ook mogelijkheden tot herschikking, omdat deze in een hogere prioriteitswijk liggen of kansen tot verbetering in relatie tot nabijgelegen gebouwen bevatten. In bijlage 3 wordt hier nader op in gegaan.

Met de opgestelde programmering zorgen we voor aansluiting op:

- ongelijk investeren voor gelijke kansen. In aansluiting op de scheidslijnenrapportage worden de meeste schoolgebouwen, die gesitueerd zijn in een kwetsbare buurt, in fase 1 en fase 2 opgepakt;
- De warmtetransitie: de meeste projecten worden opgepakt in gelijke tred met de warmte uitvoeringsplannen, behorende bij de warmtetransitie;
- Het klimaatakkoord, waarin is vastgelegd dat de CO2-uitstoot in 2050 met 95% moet zijn afgenomen. Van de tien schoolgebouwen met de hoogste co2-uitstoot worden er minimaal acht opgepakt in fase 1 en fase 2 (verduurzamen).

In de niet-openbare bijlage 1 wordt het volledige programma weergegeven, inclusief financiën.

Kwaliteit gebouwen

Bij de meeste schoolgebouwen is het bouwjaar, de capaciteit, het energielabel en de conditiestaat (mede gebaseerd op een aantal aangeleverde NEN 2767 conditiemeting rapportages) opgenomen. Dit wordt weergegeven in bijlage 2.
Voor de meeste schoolgebouwen is ook het energieverbruik bekend, maar dat is nu niet meegenomen in de presentatie van dit programma (want te gedetailleerd). Deze gegevens zijn wel gebruikt om de co2-uitstoot mee te berekenen, hetgeen wordt ingezet voor de indicator Vermindering co2-uitstoot. Bij de start van de voorbereiding van het project zijn dit gegevens die zullen worden meegenomen.

Daar waar de informatie niet is ingevuld, beschikten de schoolbesturen en de gemeente op dat moment niet over de betreffende informatie. In de komende periode wordt gewerkt aan het aanvullen van de ontbrekende informatie. Hiermee spelen we in op de verwachte wetswijziging, waarin meer gedetailleerde informatie per gebouw benodigd is.

CONCEPT

Herschikkingsgesprekken

In de leerlingenprognose, zie bijlage 6, is aangegeven dat de groei van de stad minder snel gaat dan in voorgaande jaren werd verwacht. Dit werkt door in de vraag naar onderwijshuisvesting. De groei in leerlingenaantallen kan grotendeels worden opgevangen door inzet van leegstand in relatie tot een passende spreiding. Daarbij is het wel van belang om in te zetten op een minimale schoolgrootte en maximale schoolomvang. Zodat er evenwicht tussen 'vraag en aanbod' structureel wordt gevonden. Het aantal nieuw te bouwen scholen wegens uitbreiding (groei) is daarmee beperkt.
De wijken Overvecht, Noordwest en Zuidwest hebben hierbij in ieder geval prioriteit, onder meer vanwege de relatief hoge leegstand (op wijkniveau, zie bijlage beleidsnota).

In de beleidsnota is opgenomen hoe deze wijkgerichte gesprekken tot stand zijn gekomen. Het is de bedoeling dat samen met de schoolbesturen, per wijk, wordt gekeken naar een optimalere spreiding van de schoolgebouwen. Hierbij wordt gekeken naar het aantal leerlingen, de grootte van het gebouw, de buurt / wijk, leegstand en andere toekomstige ontwikkelingen. Het gevolg hiervan kan zijn dat scholen eventueel gaan sluiten, samen gaan wonen, werken of gaan fuseren. Dit leidt tot een betere bezetting van de schoolgebouwen en het mogelijk vrijspelen van onderwijsgebouwen voor andere (maatschappelijke) functies. Waarbij het uitgangspunt van keuzevrijheid voor ouders en thuisnabij naar school kunnen gaan van toepassing blijven.

Het opstellen en uitwerken van de plannen hiervoor was niet volledig afgerond ten tijde van het opstellen van dit document. Dit zal derhalve de komende periode zijn beslag gaan krijgen. Het is waarschijnlijk dat de te maken afspraken invloed gaan hebben op de huidige programmering. Het is bijvoorbeeld niet uit te sluiten dat er nieuwbouw nodig is om een aantal andere locaties vrij te spelen. Of dat er schoollocaties onderdeel van de herschikkingsgesprekken worden, die niet zijn opgenomen in dit UVP. Dan moet er in samenhang worden besproken waar de prioriteit ligt en welke mogelijkheden er zijn, want indien we gaan afwijken van de huidige programmering moet dit wel van groot en wezenlijk belang zijn, volledig onderbouwd en afgestemd met iedereen. Dit kan bijvoorbeeld door de programmering aan te passen of door extra budget hiervoor aan te vragen.

Koppelkansen

Vanuit diverse beleidsterreinen is (en wordt) onderzocht in hoeverre er mogelijkheden zijn om diverse voorzieningen in / aan een schoolgebouw te combineren. Dit noemen we koppelkansen. Alhoewel deze koppelkansen onderdeel zijn van de te verrichten werkzaamheden de komende jaren, zijn er reeds een aantal die concreet te verkennen zijn. We denken hierbij bijvoorbeeld aan:

- Het huisvesten van een jongerencultuurhuis in Groenewoud
- Een wijkcultuurhuis in combinatie met een school in wijk Noordwest
- Wijkcultuurhuis in tijdelijke huisvestingslocatie Van Asch van Wijkkade, al lijkt dit op voorhand minder kansrijk gezien de behoefte aan onderwijsgebouwen in deze wijk
- Buurtcentrum in Overvecht, rondom Indusdreef.

Ook lijken er kansen te liggen om zorg en welzijn te combineren.

Er wordt hiervoor geen budget beschikbaar gesteld in dit UVP, daarvoor is financiering uit andere beleidsterreinen nodig. Het belangrijkste criterium is dat dit in goede afstemming en uitvoering met het betreffende schoolbestuur / de betreffende schooldirecteur moet plaats vinden.

Gedurende de looptijd

Tijdens de uitvoering van het programma blijven wij op wijk- en stadsniveau bezien hoe de leerlingenstromen zich ontwikkelen. Dit maakt het mogelijk om flexibel om te gaan met de programmering. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer er sprake is van toegenomen leegstand bij de ene school binnen een wijk, wordt onderzocht of (ver)nieuwbouw van een andere school in diezelfde

CONCEPT

wijk nog steeds de beste oplossing is of dat het aanwenden van leegstand een betere oplossing is. Hiermee geven wij tevens invulling aan de Motie Meer samenwerking, minder concurrentie.

Gedurende de realisatie van het uitvoeringsprogramma zullen (onvoorziene) ontwikkelingen plaatsvinden en zal beleid verder uitgewerkt worden. Ieder jaar zal daarom het uitvoeringsprogramma geüpdatet worden in de reguliere p&c-cyclus, conform de huidige werkwijze en in overleg met de schoolbesturen. Elke vier jaar wordt het IHP geactualiseerd en worden relevante beleidsmatige ontwikkelingen opgenomen. Het is belangrijk om te realiseren dat deze flexibele benadering ook inhoudt dat tussentijdse wijzigingen in de uitvoering noodzakelijk kunnen zijn. Hierbij kan gedacht worden aan aanpassingen in de leerlingenprognoses, budgetten en inzet van dekkingsbronnen. Dit wordt in hoofdstuk 4 van de beleidsnota, voortgang en verantwoording, verder toegelicht.

Het zal altijd maatwerk betreffen, maar de uitgangspunten Ongelijk investeren voor gelijke kansen en Verduurzamen (o.a. verminderen co2-uitstoot) zijn prioriteiten die altijd meegewogen zullen worden bij eventuele herschikkingsopgaven en / of afwijkingen van de huidige programmering.

CONCEPT

2. Financiële uitgangspunten

Vanuit de wettelijke zorgplicht is de gemeente verantwoordelijk om te zorgen voor voldoende vierkante meters onderwijshuisvesting. Doorgaans is het schoolbestuur bouwheer en verstrekt de gemeente een krediet voor de nieuwbouw of renovatie van het schoolgebouw aan het schoolbestuur. Dit krediet is gebaseerd op het aantal m^2[1] x het normbedrag per m^2.

Gezien de ontwikkelingen in de markt (de prijs- en bouwkostenstijgingen), waardoor projecten alleen financieel uitvoerbaar zijn met een budget bovenop het huidige normbedrag (zoals opgenomen in de huidige verordening), is het normbedrag geactualiseerd door een gespecialiseerd extern bureau. Bij het opstellen van dit geactualiseerd normbedrag is specifiek rekening gehouden met de Utrechtse praktijk. Zo is er onder meer gebruik gemaakt van ervaringscijfers van referentiegebouwen en recent opgeleverde projecten.

Uitgangspunten

Voor elk project hanteren we het normbedrag, gebaseerd op het Besluit bouwwerken leefomgeving, aangevuld met eisen voor UST (Utrecht Standaard Toegankelijk). Daarnaast hanteren we de sectorale norm Frisse scholen klasse B (met uitzondering van energie en licht). Deze norm staat voor een goed binnenmilieu, een lagere energierekening en gaat nader in op de thema's luchtkwaliteit, temperatuur, licht, geluid en energie in een schoolgebouw. Er zijn drie klassen, waar B staat voor 'goed' (c = voldoende, a = uitmuntend).
Meerdere schoolbesturen in Utrecht willen hier graag aan voldoen, omdat dit ook zeer wenselijk is voor de kwaliteit van het binnenklimaat voor de gebruikers: de leerlingen en leraren. Wij sluiten ons hierbij aan. Niet alle vereisten van deze sectorale norm maken onderdeel uit van het vigerende Besluit bouwwerken leefomgeving. We maken dus wel expliciet de keuze om dit onderdeel van het te verstrekken normbedrag aan een schoolbestuur te laten zijn.

We hanteren de volgende uitgangspunten bij het berekenen van het investeringskrediet per schoolgebouw:

- het geactualiseerde normbedrag op basis van een calculatie van een externe kostendeskundige (zie specificaties uitgangspunten normbedrag). Dit nieuwe normbedrag wordt toegepast bij de nieuwe projecten en bij huidige MPOHV-projecten die in uitvoering komen vanaf 2026;
- Het normbedrag voor nieuwbouw en renovatie blijft, conform huidig beleid, gelijk aan elkaar;
- Een ophoging van de bouwkosten met 1,5% is opgenomen voor kunst;
- Alle nieuwbouwprojecten worden ENG (Energieneutraal) gebouwd;
- Voor gymzalen wordt de norm van de KVLO 2019 gehanteerd;
- We reserveren 20% extra budget bij renovatie van een monument;
- Voor de budgetbepaling van de grond- en sloopkosten rekenen we met;
- € 150,- per m2 voor sloopkosten;
- € 230,- per m2 voor grondkosten;
- Intern doorbelaste uren zijn niet opgenomen.

Verder reserveren we apart budget voor ENG en stedenbouwkundige eisen, maar dat is op voorhand niet toe te wijzen aan één project. Wanneer de voorbereiding van een project start in een bepaald jaar, kan wanneer van toepassing een beroep op dit budget worden gedaan. Uitgangspunt voor de berekening hiervoor zijn:

[1] Het benodigde aantal m^2 wordt berekend op basis van het aantal leerlingen (prognoses van de toekomst).

CONCEPT

- in 25% van alle renovatieprojecten wordt ENG behaald;
- Een opslag van 7,65% voor alle projecten voor stedenbouwkundige eisen. Dit is een algemeen gehanteerde rekenmethodiek, omdat vooraf niet per individueel project te bepalen is, hoe hoog de opslag zou moeten zijn.

De geactualiseerde normbedragen zijn hiermee hoger dan de bedragen die tot nu toe zijn gehanteerd. Onderdelen waar mogelijk andere keuzes in gemaakt zouden kunnen worden betreffen Frisse scholen klasse B en ENG. De financiële impact van deze opslagen staan in onderstaande tabel opgenomen.

Investeringsopgave

De totale investeringsopgave van projecten waarmee in de beschouwingsperiode 2026 – 2041 wordt gestart, gebaseerd op voorgaande uitgangspunten, is als volgt:

Omschrijving investering (*1.000.000)	Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4	Totale raming
Raming projecten niveau bouwbesluit	€388,6	€164,0	€140,7	€107,8	**€801,1**
Opslag frisse scholen (ambitie)	€4,3	€3,2	€2,9	€2,0	**€12,5**
Subtotaal projecten conform nieuw normbedrag	*€392,9*	*€167,2*	*€143,9*	*€109,8*	***€813,6***
ENG (ambitie)	€10,1	€1,6	€1,8	€1,6	**€15,1**
Stedenbouwkundige eisen	€23,8	€13,1	€10,5	€8,3	**€55,7**
Onvoorzien	€4,0	€4,0	€4,0	€5,0	**€17,0**
Totale geprogrammeerde uitgaven	**€430,8**	**€185,9**	**€159,9**	**€124,7**	**€901,3**

Fase 1 2026 – 2029, fase 2 2030 – 2033, fase 3 2034 – 2037, fase 4 2038 – 2041

De investeringsbijdrage aan het schoolbestuur wordt in twee termijnen beschikt. Aan de start van het project worden een voorbereidingskrediet beschikt van 8% van de totale investering. Na afronding van de voorbereiding (t+3) wordt het restant beschikt (92%). Dit wijkt af van de huidige werkwijze waarin in vier termijnen het krediet wordt beschikt. Door het op deze wijze aan te vliegen worden de administratieve lasten verlicht.

Er bevindt zich een aanzienlijke piek in de geprogrammeerde uitgaven van fase 1. Dit heeft te maken met het feit dat verschillende omvangrijke projecten vanuit het MPOHV zijn vertraagd, en nu pas tot uitvoering komen, tegelijk met nieuwe IHP projecten. Veelal gaat het om scholen in de nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals Merwedekanaalzone, Cartesius en Beurskwartier, maar ook om bijvoorbeeld de Internationale School Utrecht. Of uitvoering daadwerkelijk plaats gaat vinden conform deze programmering hangt met vele externe factoren samen. Wij monitoren de planningen elk jaar en zullen indien nodig de programmering elk jaar bijstellen. Overigens zal de daadwerkelijke cashflow afwijken van het beschikken van bedragen. De cashflow wordt jaarlijks in beeld gebracht bij de Programmabegroting en is van invloed op de bepaling van de gemeentelijke schuldquote en solvabiliteit.De eerste herijking van dit IHP inclusief actuele cashflow informatie zal plaats gaan vinden bij de Programmabegroting 2026.

Er zijn reeds projecten opgenomen waarvan we verwachten dat die onderdeel uit gaan maken van de herschikkingsopgave. Het gaat met name om scholen die minder dan 191 leerlingen hebben (op of onder de opheffingsnorm zitten) of waarvan op basis van huidige ontwikkelingen en ligging een meerwaarde lijkt te zijn om mee te doen in de herschikkingsopgave. Herschikken kost geld, maar de benodigde investeringen hiervoor zijn vooraf minder goed in te schatten. Het is ook niet zeker op welke wijze de herschikking tot stand gaat komen in de praktijk. Daarom is er wel voor elk

CONCEPT

schoolgebouw apart een investering geraamd, zodat er budget beschikbaar is om in te spelen op de noodzakelijke en breed gedragen herschikking. Indien de herschikking niet door gaat, is het budget nodig voor renovatie / vervanging van de huidige gebouwen.

Budget

De normvergoeding is berekend en gebaseerd op nieuw te bouwen projecten en **niet** renovatie van bestaand vastgoed. Dit betekent dat naar verwachting in alle gevallen het budget toereikend zal zijn om de projecten uit te kunnen voeren. Maar dat betekent ook dat er blijvend zorgvuldig moet wordt gekeken naar wat er per project daadwerkelijk nodig is en waar het voor 'minder' kan.

Voor de gymzalen geldt dit ook. Er wordt gerekend met een vast investeringsbedrag voor een nieuw te bouwen gymzaal op basis van de adviezen KVLO 2019, welke als uitgangspunt zijn genomen voor de berekeningen door het extern bureau ~~is~~. Dit gaat uit van een gymzaal met 647 m2 Brute Vloeroppervlakte (BVO). In het UVP zijn ook gymzalen opgenomen die in het verleden niet op basis van de KVLO-normen zijn gerealiseerd. Naar verwachting zal in die gevallen een lagere investering nodig zijn en niet de volledige normvergoeding (obv nieuwbouw) van toepassing zijn.

Voor beide gevallen geldt dat maatwerk het devies is. We moeten immers te allen tijde zuinig en zorgvuldig met publieke middelen om gaan.

Recht op uitvoering van het project

Het IHP is een beleidsdocument waarin we gezamenlijke afspraken vastleggen met de schoolbesturen. Op deze wijze is meerjarig duidelijk welke scholen wanneer aan de beurt komen. Het UVP is gedeeld en afgestemd met hen, zodat we ook daadwerkelijk planmatig met elkaar de komende jaren aan de slag gaan. De schoolbesturen mogen er van uitgaan dat het project in of rondom dat jaartal wordt gestart, maar er kunnen onvoorziene ontwikkelingen optreden die maakt dat de uitvoering van een project vertraagt of dat het project helemaal niet doorgaat. Bij de actualisaties en in nadrukkelijk overleg tussen de schoolbesturen en de gemeente wordt hier dan over gesproken.

Met de schoolbesturen is het proces gedeeld over de totstandkoming van de nieuwe normbedragen. Zoals hiervoor beschreven zijn de berekeningen gebaseerd op normen en verwachtingen. Schoolbesturen krijgen op basis daarvan de investeringen beschikt. Als het project daadwerkelijk wordt aangevangen, wordt concreet gemaakt hoeveel de renovatie, uitbreiding of nieuwbouw gaat kosten. Dan wordt de vergelijking gemaakt met wat er beschikbaar is op basis van het normbedrag en worden er afspraken gemaakt over de verdere financiële afhandeling. Uitbetalingen vinden plaats op basis van daadwerkelijk gemaakte kosten.

Tevens zijn er projecten opgenomen die nodig zijn ter dekking van de herschikkingsopgave, zoals toegelicht in de beleidsnota. Deze zullen in eerste instantie niet worden beschikt voor het schoolgebouw zelf, maar voor de gewenste herschikking.

Het UVP is opgenomen als indicatie voor de planning voor het schoolbestuur. Het financiële aspect wordt pas definitief als het project wordt aangevangen.

Dekking en saldo

De financiële dekking die beschikbaar is voor bovengenoemde investeringsopgave ziet er als volgt uit:

CONCEPT

Omschrijving dekking (*1.000.000)	Bedrag
Dekking doorloop MPOHV projecten	€293,6
Investeringsruimte kapitaallastenbudget OHV	€189,8
Reserve MPOHV*	€7,4
Budget programma Sport	€9,2
Budget Voorjaarsnota 2024	€247,2
Extra huuropbrengsten zorg/kinderopvang	€6,9
ENG budget (energieneutraal)	€8,4
Subtotaal dekkingen	*€762,5*
Totale uitgaven	€901,3
Tekort	**€138,8**

*) De reserve MPOHV zal hernoemd worden naar reserve MPOHV / IHP

Dit betekent dat voor de uitvoering van het gehele plan ad € 901,3 miljoen, er nog € 138,8 miljoen aan financiële dekking ontbreekt. In de eerste jaren is er voldoende dekking beschikbaar, het tekort fluctueert tussen de jaren en ontstaat met name vanaf het jaar 2035.

Planningsoptimisme
Bij de omrekening naar kapitaallasten houden we rekening met planningsoptimisme. In de afgelopen jaren is vaak gebleken dat geraamde investeringen op een later moment tot uitvoering kwamen dan geprogrammeerd. Ook al is de insteek om zo reëel mogelijk te ramen, enige mate van discrepantie hiertussen is niet geheel te voorkomen. Daarom gaan we ervan uit dat elke geprogrammeerde investering pas drie jaar later tot een benodigde kapitaallast zal leiden. Het gevolg hiervan is dat we er vanuit gaan dat er pas vanaf 2038 budget tekort ontstaat om het plan in deze vorm geheel uit te kunnen voeren. De kapitaallast horend bij het investeringstekort ad € 138,8 miljoen bedraagt € 5,1 mln structureel, bij het huidige rekenrentepercentage van 2%. Er wordt verwacht dat de ontwikkeling van de omslagrente langzaam zal toenemen naar circa 3,5% vanaf 2040.

Belangrijk om te realiseren is dat het plan opgesteld is met de kennis van nu, en hoe verder in de toekomst we kijken hoe minder zeker het wordt dat de uitgaven zich exact zo zullen voordoen als nu opgenomen. In dit IHP hebben we uitbreidingsinvesteringen tot en met 2043 opgenomen in de programmering. Die programmering van uitbreidingsinvesteringen sluit aan bij de bevolkingsprognose voor de stad. Als de daadwerkelijke bevolkingsontwikkeling significant afwijkt van de prognoses zal aanpassing nodig zijn van de programmering. En dat zal doorwerken in de kosten en de benodigde dekking.

Dekking
Voor de uitbreidingsinvesteringen die in dit IHP zijn opgenomen is de dekking nog niet volledig beschikbaar. Voor de periode 2035 – 2044 is nog € 58,8 miljoen extra nodig voor uitbreidingsinvesteringen. Daarvoor doen we te zijner tijd een beroep op de groeimiddelen. Dit betreft o.a. de extra inkomsten uit gemeentefonds en ozb die voortkomen uit groei van de stad. De middelen hiervoor ontvangt de gemeente in de toekomst via het gemeentefonds, en kunnen nu nog niet aan de begroting van programma Onderwijs worden toegevoegd. Zij maken daarom nog geen onderdeel uit van de dekking, terwijl de uitgaven wel meegenomen zijn in de programmering.

Behalve voor de uitbreidingsinvesteringen is er in de periode 2035 – 2044 ook extra budget nodig voor vervangende nieuwbouw en renovatie. Met de kennis van vandaag voorzien we daar een tekort van € 80 miljoen.

CONCEPT

Voorafgaand aan de start van de coalitieperiode 2034 – 2038 zal hiervoor een (structurele) oplossing gevonden moeten worden, voor zover wij nu kunnen overzien. Afhankelijk van bijstellingen die jaarlijks plaats zullen vinden is het uitgangspunt dat het tekort, uitgezonderd het uitbreidingsdeel, zoveel mogelijk binnen het IHP zelf opgevangen wordt.
Besluitvorming over aanvullende dekkingsmogelijkheden maakt onderdeel uit van de integrale afweging bij een toekomstige Voorjaarsnota. En mogelijk wordt tegen die tijd opnieuw afgewogen of de bovenwettelijke ambities Frisse scholen klasse B en ENG nog steeds toegepast kunnen blijven worden.

Bij de Voorjaarsnota 2024 is er geen indexatie op het kapitaallastenbudget doorgevoerd. Het is nodig om dat vanaf begroting 2026 wel weer te doen. Zonder deze indexatie zal het tekort jaarlijks oplopen met tientallen miljoenen, aangezien de uitgaven nu op prijspeil 2025 zijn weergegeven en jaarlijks zullen worden geïndexeerd naar een volgend prijspeil.
De indexatie is zowel nodig op budgetten die al in programma Onderwijs (Kansrijk opgroeien) zitten als op eerder in een Voorjaarsnota toegekende budgetten aan Onderwijs die meerjarig oplopen en gereserveerd staan in het Meerjarig begrotingssysteem LIAS.

Voorfinanciering kindcentrum
Tenslotte is een aandachtspunt de realisatie van extra vierkante meters voor kinderopvang en/of zorg. In het uitvoeringsprogramma zijn projecten opgenomen waarin we, conform beleid (uitvoeringsplan Utrechtse Kindcentra), willen investeren in Utrechtse Kindcentra. Voor het kinderopvangdeel zijn we bereid de investering voor te financieren voor de kinderopvangpartner. De kosten hiervan moeten worden gedekt uit de huuropbrengsten van de kinderopvang. Uitgangspunt is het in rekening brengen van een marktconforme huurprijs.
Er zit een risico in deze voorfinanciering dat de investeringskosten niet volledig en /of kostendekkend worden terug ontvangen. De betreffende partner kan bijv. failliet gaan en ook is het mogelijk dat huurders de hoogte van de huurprijs niet kunnen betalen. Gevolg van de stijgende budgetten voor de bouw van het maatschappelijk vastgoed is het effect op de toekomstige structurele exploitatie: de hogere benodigde verhuurprijzen kunnen het vinden van maatschappelijke en commerciële huurders bemoeilijken.

Het gaat om de volgende projecten, reeds verwerkt in het Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV), waarbij we voorfinancieren: Haarrijn, Cartesius, Kleine Vliegenier, Groenewoud, Sint Maarten, Rietendakschool en Beurskwartier.
En om de volgende projecten, nog niet eerder verwerkt in het MPOHV: Auriscollege en Merwedekanaalzone blok 17.

Van de ruim € 900 miljoen geprogrammeerde uitgaven heeft € 46 miljoen betrekking op voorfinancieringen. In de niet-openbare bijlage 7 van de beleidsnota wordt het overzicht van scholen gegeven, inclusief financiën. Volledigheidshalve merken wij op dat in dit bedrag ook de Internationale School Utrecht is inbegrepen, deze voorfinanciering loopt via een ander individueel traject en niet volgens de lijn van het uitvoeringsplan.

Door vooraf het goede gesprek erover te voeren, een heldere meerjarige overeenkomst op te stellen en actief in gesprek te blijven met de (kinderopvang)partner wordt het risico op inkomstenderving geminimaliseerd.

CONCEPT

3. Werkzaamheden komende periode

De komende jaren wordt aan de realisatie van het uitvoeringsprogramma gewerkt. Met de beleidsnota en het UVP geven we vorm en richting aan de beleidsmatige opgaven voor onderwijshuisvesting die nu actueel zijn. Maar dat wil niet zeggen dat we hiermee ‘klaar zijn’, onderwijshuisvesting is immers een dynamische opgave. Daarom vergen een aantal zaken hierin de komende jaren nadere uitwerking. Deze uitwerking is nodig om de gezamenlijk opgave eenduidiger, eenvoudiger en haalbaarder te maken. Gezamenlijk, omdat dit werkzaamheden zijn die we samen met o.a. de schoolbesturenmoeten oppakken.
Deze werkzaamheden zullen gedurende de gehele fase 1 worden opgepakt en waar mogelijk afgerond. In de actualisatie van het IHP, na fase 1, wordt hier vervolgens nader op in gegaan.

Onderwerp	Wie
De gymzalen en tijdelijke huisvestingslocaties zijn bijna allemaal eigendom van de gemeente Utrecht. We gaan daarom verkennen op welke wijze deze projecten zo efficiënt en effectief mogelijk aanbesteed kunnen worden.	gU
Het beleid op inclusiever onderwijs, klimaatadaptieve en circulaire schoolgebouwen moet verder worden ontwikkeld in samenwerking met de betreffende beleidsvelden. Om vervolgens vertaald te worden naar concretere inzichten en kansen voor onderwijshuisvesting.	gU
Op dit moment is er nog geen volledig inzicht in de feitelijke leegstand in de schoolgebouwen, ongeacht de eigendomspositie. Voor het goed kunnen meten van de voortgang in het verminderen van de leegstand starten we een onderzoek naar de werkelijke leegstand in schoolgebouwen. Dit vertalen we dan in een nulmeting voor de indicator in dit plan en de programmabegroting.	SB en gU
Samen met de schoolbesturen worden de herschikkingsgesprekken / herschikkingsopgaven per wijk afgerond. Dit moeten we vervolgens verwerken in het uitvoeringsprogramma. Prioriteit ligt in ieder geval bij Overvecht, Zuidwest en Noordwest. Deze gesprekken vormen vervolgens een jaarlijks gespreksonderwerp tussen gemeente en schoolbesturen.	SB en gU
Samen met de schoolbesturen, die doorgaans eigenaar van de schoolgebouwen zijn, willen we ook verkennen op welke onderdelen van de aan te besteden projecten samengewerkt zou kunnen worden. Standaardiseren van een aantal werkzaamheden hierin behoren tot de mogelijkheden. De landelijke ontwikkelingen hieromtrent worden hierin ook meegenomen.	SB en gU
Samen met de schoolbesturen wordt invulling gegeven aan multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen (zie bijlage 4 van de beleidsnota). Dit vergt nog de nodige verkenning en concretisering, met name op het gebied van rol- en taakverantwoordelijkheden en beheer & exploitatie. De aansluiting met de behoefte van de buurt moet hierin vervolgens worden meegenomen.	SB en gU
Er wordt een standaard checklist opgesteld voor het integraal kunnen afwegen van beleidsmatige doelen. Hiermee wordt beoogd dat voor alle op te pakken projecten wordt bepaald in hoeverre een project kan bijdragen aan o.a. een buurtschool, inclusiever onderwijs en multifunctioneel gebruik.	gU en SB
We ontwikkelen meetmethoden om de indicatoren te kunnen gaan meten. Daarmee gaan we aan de slag om relevante nulmetingen op te stellen als input voor de indicatoren.	gU
Samen met InvestNL, Ruimte-Ok en schoolbesturen geven we invulling aan de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot programmatisch werken en standaardiseren van processen in nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen.	SB en gU
De verordening onderwijshuisvesting moet worden aangepast uiterlijk Q4 2025, o.a. op basis van de beleidsnota IHP.	SB en gU

CONCEPT

Bijlagen

Bijlage 1 Uitvoeringsprogramma – GEHEIM

In deze bijlage staan alle projecten opgenomen voorzien van een budget. Het gaat om zowel de MPOHV doorloop projecten als de geheel nieuwe projecten, en ze zijn gecategoriseerd naar uitbreiding Primair Onderwijs, uitbreiding Voortgezet Onderwijs, renovatie/vervanging Primair Onderwijs en renovatie/vervanging Voortgezet Onderwijs (waarbij het voortgezet speciaal onderwijs is verdeeld over PO en VO). Aangezien MPOHV-projecten in zowel het MPOHV als het IHP staan opgenomen, is er ook informatie opgenomen over budgetten die in eerdere jaren, t/m 2025, reeds in het MPOHV zijn meegenomen. Zodoende wordt op individueel projectniveau ook het totale projectbudget inzichtelijk over beide plannen heen.

Zoals in hoofdstuk 2 is toegelicht zijn er ook bedragen geraamd voor toeslagen bovenop de normbedragen die niet op voorhand aan projecten worden toegekend, zoals voor ENG en stedenbouwkundige eisen.

CONCEPT

Bijlage 2 Projecten UVP

In deze bijlage wordt een omschrijving van de huidige schoolgebouwen van de nieuwe projecten weergegeven. De projecten die doorlopen vanuit het MPOHV zijn hierin niet opgenomen, omdat deze al eerder zijn geschouwd en er al over is besloten.

CONCEPT

Bijlage 3 Aantal kleine schoollocaties - GEHEIM

In deze bijlage wordt een overzicht van een aantal kleine schoollocaties weergegeven, die zijn opgenomen in het UVP en die mogelijk onderwerp van gesprek kunnen zijn bij de herschikkingsgesprekken.

CONCEPT

Bijlage 4 Spreiding over de stad (herschikking)

In onderstaand afbeelding worden alle basisscholen in de stad weergegeven. Met eromheen een groene cirkel, hetgeen een cirkel van 1.000m afstand is vanaf de school. Aangezien er overlap is op alle plekken van Utrecht (met woningen), kunnen we spreken van dat het voorzieningenniveau voor de basisscholen voldoet aan ‘de 10-minuten-stad’. 1.000m fietsen is immers in 10 minuten te doen, ook voor kinderen.

Dit zegt verder niet iets over de beschikbare capaciteit van een schoolgebouw. Maar het zegt daarnaast nog wel iets over het aantal schoolgebouwen op een plek. Het is duidelijk zichtbaar dat er veel scholen zijn met overlap in elkaars cirkels. Er zijn veel scholen in dezelfde buurt gesitueerd. Ook dat dient onderdeel van de herschikkingsgesprekken te zijn. Niet alleen gericht op de kleine scholen, maar ook gericht op het aantal scholen in een buurt. Dat krijgt mede vorm door ook te maximeren in schoolgrootte: een school groeit niet voorbij haar gebouwlijke capaciteit.

Bijlage 5 Wegingskader

In het wegingskader zijn zowel objectieve als beleidsmatige criteria opgenomen. De objectieve criteria zijn gericht om te bepalen of een gebouw op het UVP kan worden geplaatst. De beleidsmatige criteria zien vooral toe op de planning voor de gehele looptijd van het IHP en de aan te vragen voorziening (nieuwbouw, renovatie, uitbreiding). Het uitvoeringsprogramma is opgesteld op basis van gesprekken met de schoolbesturen, gemeentelijk beleid, landelijke ontwikkelingen en wijkgerichte gesprekken.

Objectieve criteria

De objectieve criteria zijn eisen die meetbaar en controleerbaar zijn en geven inzicht over het schoolgebouw, de behoefte, reeds vaststaande ontwikkelingen en nog te realiseren doelen. De gegevens worden niet beschouwd c.q. verwerkt in een bepaalde rangorde, maar zijn objectieve gegevens en vormen daarmee het vertrekpunt van het uitvoeringsprogramma.

Op basis van de volgende objectieve criteria is bepaald of een schoolgebouw op het uitvoeringsprogramma komt:

- **Bouwjaar**: schoolgebouwen ouder dan 40 jaar komen op het uitvoeringsprogramma.
- **Capaciteit versus behoefte**: de huidige capaciteit van het gebouw (m2 BVO, bruto vloeroppervlakte) en toekomstige behoefte (o.b.v. leerlingenprognose) moeten op elkaar gaan aansluiten, zowel bij onder- als overcapaciteit. Wij keken daarbij zowel op stedelijk- als op wijkniveau naar de (toekomstige) behoefte versus de huidige capaciteit van de schoolgebouwen.
- **MPOHV uitloop**: voor een aantal projecten die voorzien zijn in het huidige MPOHV geldt een uitloop naar 2026 en verder. Deze programmering staat vast en is daarom overgenomen in het uitvoeringsprogramma.
- **Gebiedsontwikkeling** (uit- en inbreiding): dit betreft nieuwbouwontwikkelingen van woningen. Het betreft nieuwe gebieden buiten de stad (uitbreiding) of herontwikkeling van gebieden binnen de stad (inbreiding). Bij dergelijke nieuwbouw horen ook nieuwe maatschappelijke voorzieningen, waaronder schoolgebouwen.

Beleidsmatige criteria

De beleidsmatige criteria hebben een directe relatie met te realiseren maatschappelijke beleidsambities. Deze zijn opgesteld omdat er een directe raakvlak is met onderwijshuisvesting. De criteria zijn:

- **Sociale opgave en behoeften** voor de buurt: een schoolgebouw kan worden aangepast op basis van de sociale opgaven en behoefte in de buurt. Dit is maatwerk. Gedacht kan bijv. worden aan een extra ontmoetingsruimte of het delen van ruimten, omdat het buurthuis ernaast een tekort heeft. Dit kan op initiatief van de school zijn, vanuit de gemeente (team Bouwen aan Sociaal) of op basis van de vraag van een derde (bijv. cultuurmakers).
- **Ongelijk Investeren voor Gelijke Kansen (OIGK)**: dit criterium gaat over de locatie in de stad en aansluitend over het al dan niet aan moeten passen van schoolgebouwen om kansengelijkheid te bevorderen. Dit betreft scholen in een buurt / wijk die laag scoren op Sociaal Economische Positie en / of de Leefbarometer (scheidslijnenrapportage). In hoeverre moeten we rekening houden met het programmeren / plannen van een renovatie van een gebouw in zo'n buurt.
- **Utrecht Standaard Toegankelijk**: deze proceswerkwijze is gericht op het toegankelijk maken van maatschappelijk vastgoed. Met name de programmering van gymzalen is gecombineerd met de mogelijkheden om de toegankelijkheid te verbeteren. Dus om werk met werk te maken.

CONCEPT

- **Energietransitie en CO2-impact**: het treffen van maatregelen om de CO2-impact af te laten nemen. In 2050 moeten schoolgebouwen een afname van CO2 gebruik hebben gerealiseerd van 95%. Dit is maatwerk per gebouw, maar wordt gebaseerd op een planmatige aanpak.
- **Warmtevisie**: In de warmtevisie wordt per wijk aangegeven wanneer er van het gas af gegaan zou kunnen worden. De te verstrekken voorziening voor het schoolgebouw moet aansluiten op de meerjarige wijkprogrammering om van het gas af te gaan, omdat er anders sprake kan zijn van desinvesteringen.
- **Netcongestie**: bij renovatie is het uitgangspunt dat gebouwen aardgasvrij ready moeten worden opgeleverd[2], maar dat er dus niet direct van het gas af gegaan moet worden. Voor nieuwbouw worden de oplossingen nog verkend.

De objectieve criteria hebben geen rangorde ten opzicht van elkaar en dit geldt ook voor beleidsmatige criteria, omdat maatwerk altijd van toepassing zal zijn. De focus houden we echter met name op het programmeren vanuit ongelijk investeren voor gelijke kansen en het verminderen van de CO2-uitstoot.

CONCEPT

[2] Voor renovatieprojecten is reeds door het college besloten te kiezen voor aardgasvrijready in plaats van volledig aardgasvrij.

Bijlage 6 Leerlingenprognoses 2023

De basis voor het UVP ligt in de leerlingenprognoses 2023. Deze zijn onderdeel van de Utrecht Monitor.

Sociale leefomgeving | Utrecht Monitor

CONCEPT

Bijlage 7 Overzicht locaties met voorfinanciering – GEHEIM

Een overzicht van de scholen waar naast onderwijs aanvullende functies worden gerealiseerd inclusief bedragen.

CONCEPT

School		2026		2027		2028		2029		2030		2031		2032		2033		2034		2035		2036		2037		2038		2039		2040		2041		2042		2043
Kindcentrum Cartesius - 1 gymzaal in sporthal	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Kindcentrum Cartesius - Kinderdagverblijf	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Kindcentrum Cartesius - PO	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Extra VO schoolgebouw		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x		-		x		-		-		-		-	
Kranenburgerweg 20 - Kromme Rijncollege	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Limus college		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Limus college - Gymzaal		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Mesdaglaan 4 - Kromme Rijncollege	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Rubenslaan 91 - Kromme Rijncollege	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Rubenslaan 91 - Kromme Rijncollege - Gymzaal	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Van Bijnkershoeklaan 2v- Unic college	x		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Vondellaan 178 - X11	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Vondellaan 178 - X11 - Gymzaal	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Cambridgelaan - ISU	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Afrikalaan 28-28A-28B - MFA		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x		-		x		-		-		-		-	
Agavedreef 92 - Gymzaal		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Al Amana Overvecht		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Albert Schweitzerlaan 10a - Gymzaal		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Amaliadwarsstraat 2 - Gertrudisschool		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Amaliadwarsstraat 2 - Gertrudisschool - Gymzaal		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Amsterdamsestraatweg 1 - Pijlstaart		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-	
Amsterdamsestraatweg 3 - Pijlstaart - Gymzaal		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-	
Bangkokdreef 2 - Gymzaal	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Beethovenplein 2 - Johan de Witt		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Begijnekade 1a - Gymzaal		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Billitonkade 45 - Jenaplan De Brug		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-	
Blauwe Vogelweg 11 - De Kleine Prins	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Boadreef 2 - Tijdelijke huisvesting		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Brinkstraat 4 - St. Bonifatiusschool		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x		-	x		-		-		-	
Buurtschool pilot 2 - Overvecht		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Buurtschool pilot 3 - N.t.b.		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
C. van Maasdijkstraat 33 - De Kleine Vliegenier	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Centrumlaan 1 - Meander		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-	
Ché Guevarastraat 15 - OBS Voordorp		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-	
Columbuslaan 40 - Kaleidoskoop		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Componistenlaan 8 - Vrije School Utrecht Leidsche Rijn		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Duurstedelaan 14 16 18 - MFA		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-	
Eifel 8 - De Spits (gezamenlijke voorbereiding Eiffel 8, 20 en 26)		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-	
Eiffel 20 - Op Avontuur (gezamenlijke voorbereiding Eiffel 8, 20 en 26		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	-			-		-	x			-		-		-	
Eiffel 26 - De Klim (gezamenlijke voorbereiding Eiffel 8, 20 en 26)		-		-		-		-		-		-		-		-	x		-			-	x			-		-		-		-		-	
Frans Halsstraat 22 - Utrechtse Schoolvereniging		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-	
Franz Schubertstraat 20 - Gymzaal		-		-		-		-		-	x			-	x			-	-			-		-		-		-		-		-		-	
Goeree 4 - Gymzaal		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x		
Goeree 6 - Gymzaal		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x		
Handelstraat 51 - Dominicus	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Hieronymusplantsoen 3 - Vrije School Utrecht		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-	
Jan Muschlaan 24 - Daltonschool Rijnsweerd + gymzaal		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x		
Keerderberg 23-25-27 - MFA		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Kortland 23 - Kees Valkensteinschool		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-	
Kruisdwarsstraat 6 - Nieuwe Regentesseschool		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-	
Laan van Chartroise 160 - Rietendakschool	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Lagenoord 26 - Tijdelijke huisvesting	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Lingestraat 2a - Wereldwijzer		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Lingestraat 2b - Wereldwijzer - Gymzaal		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Maasplein 1 - Maaspleinschool		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Maetsuykerstraat 1a - Tijdelijke huisvesting		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Maetsuykerstraat 1a - Tijdelijke huisvesting - Gymzaal V Imhoff		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Maliebaan 56 - Vrije School Utrecht		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-	
Maria van Reedestraat 4 - Tijdelijke huisvesting		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Maria van Reedestraat 4 - Tijdelijke huisvesting - Gym		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Marnixlaan 362 - Al Amana Zuilen		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Marnixlaan 362 - Al Amana Zuilen - Gymzaal		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Mereveldlaan 3 - Gymzaal		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Neckardreef 20 - SBO St. Maarten		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Neckardreef 20 - SBO St. Maarten - Gymzaal	x		-		x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Neckardreef 20 - SBO St. Maarten - VE		-		-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Nicolaasdwarsstraat 3 - Agatha Snellen		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-	
Nolenslaan 33A - De Fakkel	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Noordse Parklaan 2 - Tijdelijke huisvesting	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Noordse Parklaan 4 - Tijdelijke huisvesting	x		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Notebomenlaan 137 - Stepping Stones		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-	
Notebomenlaan 400 - Tijdelijke huisvesting		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-	
Ondiep 63 - Taalschool loc. Ondiep		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Oortlaan 1 - De Wissel		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Orinocodreef 15 - De Schans		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Orinocodreef 15 - De Schans - Gymzaal		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Oude Kerkstraat 2A - Gymzaal		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-	
Pallaesstraat 3 - Buiten Wittevrouwen		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-	
Pastoor Boelenslaan 10 - Drie Koningen		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	x		-	x		-		-		-	
Pieterskerkhof 10 - Pieterskerkhof		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	
Pieterskerkhof 10 - Pieterskerkhof - Gymzaal		-		-	x			-	x			-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-		-	

School		2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043
Prinses Margrietstraat 124 - De Cirkel		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	
Prinses Margrietstraat 124 - De Cirkel - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	
Prinses Margrietstraat 18 - Prinses Margriet - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	-	-	-	-	-	-	-
Prinses Margrietstraat 20 - Prinses Margriet		-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	-	-	-	-	-	-	-
Prof H Bavinckstraat 3 - SBO Belle van Zuylen		-	-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	-	-	-	-	-	-
Prof H Bavinckstraat 3 - SBO Belle van Zuylen - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	-	x		x	-	-	-	-	-	-
Ramsesdreef 190 - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-
Regentesselaan 70 - De Regenboog	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ridderlaan 2 - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x	-	x	-	-
Rijnhuizenlaan 2-4 - St. Jan de Doper		-	-	-	-	x		x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Santa Cruzdreef - Auris unilocatie	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Santa Cruzdreef - Auris unilocatie - Gymzaal	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Santa Cruzdreef - Auris unilocatie - Parkeergarage	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Santa Cruzdreef - Auris unilocatie - Zorg	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Schoolplein 6 - Buiten Wittevrouwen		-	-	-	-	-	-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-
Schoolplein 6 - Buiten Wittevrouwen - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-
Schoolstraat 7 - Torenpleinschool		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	-
Schoolstraat 7 - Torenpleinschool - Gymzaal Schoolstraat 13		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	-
Staringstraat 1 - Catharijnepoort		-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Staringstraat 1 - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stroyenboch 2 - Tijdelijke huisvesting		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ten Veldestraat 94 - Gymzaal		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Teun de Jagerdreef 1A 1B 1C - MFA		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trumanlaan 60 - Buurtschoo Hart van Noord	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Van Loonlaan 46 - De Beiaard		-	-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Van Riebeeckstraat 40 - Molenpark		-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Koningsbergerstraat 2 - Christelijk Gymnasium		-	-	-	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
La Bohemedreef 5-9 - Pouwer	x		-	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
La Bohemedreef 5-9 - Pouwer - Gymzaal	x		-	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nobeldwarsstraat 9 - Tijdelijke huisvesting	x		-	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Van Asch van Wijckkade 20 - Tijdeijke huisvesting		-	-	x		-	x		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Een project krijgt 2 momenten van uitbetalen van een krediet: bij de voorbereiding 8% van de totale investering (moment t). En bij uitvoering (t+2) de resterende 92% van het krediet.